

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE PRÍRODOVEDECKÁ FAKULTA

EVIDENČNÉ ČÍSLO: 38F4326B-9385-4E24-94BA-5AE930F4F7F5

MOŽNOSTI ROZVOJA REGIÓNU ŠTIAVNICKO Z HĽADISKA CESTOVÉHO RUCHU

Diplomová práca

Študijný program: Humánna geografia a demografia v štátnej správe a samospráve

Študijný odbor: 4.1.35 Geografia

Školiace pracovisko: Katedra humánnej geografie a demogeografie

Vedúca práce: Mgr. Eva Džupinová, PhD.

Bratislava, 2011

Pavol Ďurček

Pod'akovanie

Ďakujem svojej vedúcej diplomovej práce Mgr. Eve Džupinovej, PhD. za odbornú pomoc, cenné rady a pripomienky, ktoré som využil v mojej práci. Zároveň chcem poďakovať Marcele Silvašiovej za odborné korekcie textu a grafickú úpravu.

ABSTRAKT

ĎURČEK, Pavol: Možnosti rozvoja regiónu Štiavnicko z hľadiska cestového ruchu. [Diplomová práca]. Univerzita Komenského v Bratislave. Prírodovedecká fakulta; Katedra humánnej geografie a demogeografie. Školiteľ: Mgr. Eva Džupinová, PhD. Bratislava : Prírodovedecká fakulta UK, 2011. 97 s., 4s. prílohy (142 641 znakov).

Predmetom tejto práce je identifikovanie možností rozvoja regiónu Štiavnicko z pohľadu cestovného ruchu a bližšie načrtnutie jeho ďalšieho smerovania. V teoretickej časti práce sú definované základné pojmy súvisiace s problematikou cestovného ruchu a jeho rozvoja. Praktická časť práce je zameraná na predstavenie potenciálu Štiavnického regiónu. Značný priestor je venovaný reálnemu využívaniu tohto potenciálu. Prácu uzatvára SPACE analýza odvetvia cestovného ruchu, ktorá hodnotí faktory vonkajšieho a vnútorného prostredia. Na základe tejto analýzy sú definované ďalšie možnosti rozvoja regiónu Štiavnicko z pohľadu cestovného ruchu. K spracovaniu danej problematiky boli využité domáce aj zahraničné publikácie, ako aj rôzne štatistické údaje, či informácie získané vlastným prieskumom.

Kľúčové slová: cestovný ruch, región Štiavnicko, faktory rozvoja, konkurenčné prostredie, SPACE analýza

ABSTRAKT

ĎURČEK, Pavol: Opportunities to develop of region Štiavnicko terms for tourism.

[Diploma thesis]. Comenius University in Bratislava. Faculty of Natural Science, Department of Human Geography and Demogeography. Supervisor: Mgr. Eva Džupinová, PhD. Faculty of Natural Science, Comenius University, 2011. 97 p., 4p. Enclosures (142 641 of signs).

The object of this work is to identify opportunities to develop the region Štiavnicko based on tourism and further suggestion its future direction. In the theoretical part of the work are defined basic terms related to the issue of tourism and its development. The practical part is intended to detect the potential of region Štiavnicko. Considerable space is devoted to the real present use of this potential. The work concludes SPACE analysis of the tourism industry, which assesses the factors of external and internal environment. This analysis determines the possibility of further development of the region Štiavnicko based on tourism. For the processing of the work were used domestic and foreign publications, various statistical data or information obtained by own research.

Key words: Tourism, region Štiavnicko, development factors, competitive environment, SPACE Analysis

OBSAH

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, MÁP A OBRÁZKOV	8
Zoznam tabuliek	8
Zoznam grafov	8
Zoznam máp	9
Zoznam obrázkov	9
ZOZNAM PRÍLOH	10
Zoznam prílohových tabuliek	10
Zoznam prílohových obrázkov	10
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ	11
1.1 ZÁKLADNÉ TERMÍNY	11
1.1.1 Definovanie pojmu „cestovný ruch“	11
1.1.2 Definovanie pojmov „rozvoj“ a „rozvojový proces“	12
1.1.3 Definovanie pojmu „región“	13
1.2 PREDPOKLADY PRE ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU	13
1.3 VÝZNAM CESTOVNÉHO RUCHU Z HĽADISKA EKONOMIKY	15
1.4 TVORBA PRODUKTU CESTOVNÉHO RUCHU	16
1.5 STRATEGICKÉ PARTNERSTVO A JEHO ÚČASTNÍCI	18
1.6 ZHODNOTENIE LITERATÚRY	20
2 METODIKA PRÁCE	22
3 VYMEDEZNIE REGIÓNU A JEHO POLOHA	29
3.1 VYMEDZENIE REGIÓNU ŠTIAVNICKO	29
3.2 MATEMATICKO – GEOGRAFICKÁ POLOHA	31
3.3 FYZICKO – GEOGRAFICKÁ POLOHA	31
3.4 HUMÁNNO – GEOGRAFICKÁ POLOHA	33
4 PREDPOKLADY ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU	36
4.1 LOKALIZAČNÉ PREDPOKLADY	36
4.1.1 Prírodné podmienky	36
4.1.2 Kultúrnosprávne podmienky	45
4.1.3 Celkové zhodnotenie prírodného a spoločenského potenciálu	50

4.2	REALIZAČNÉ FAKTORY	51
4.2.1	Dopravná dostupnosť	51
4.2.2	Ubytovanie a stravovanie.....	54
4.2.3	Športovo-relaxačné zariadenia.....	58
4.2.4	Doplnkové služby	60
4.2.5	Celkové zhodnotenie realizačných faktorov	62
4.3	SELEKTÍVNE FAKTORY	62
4.3.1	Demografické faktory	62
4.3.2	Legislatívne prostredie.....	69
4.3.3	Ekonomické prostredie	72
4.3.4	Strategické partnerstvá.....	74
4.3.5	Propagácia regiónu	76
4.3.6	Celkové zhodnotenie selektívnych faktorov	77
5	ANALÝZA KONKURENČNÉHO PROSTREDIA.....	78
5.1	IDENTIFIKÁCIA KONKURENČNÝCH DESTINÁCIÍ	78
5.2	PRÍRODNÝ A KULTÚRNO-SPRÁVNÝ POTENCIÁL PRE ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU	79
5.3	DIVERZITA A ÚROVEŇ POSKYTOVANÝCH SLUŽIEB	80
5.4	DOPRAVNÁ POLOHA	81
5.5	STRATEGICKÁ SPOLUPRÁCA.....	82
5.6	HODNOTENIE KONKURENČNÉHO PROSTREDIA.....	84
6	NÁVRH ĎALŠIEHO SMEROVANIA CESTOVNÉHO RUCHU	85
6.1	SPACE ANALÝZA	85
6.2	POZÍCIA A SMEROVANIE CESTOVNÉHO RUCHU	87

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, MÁP A OBRÁZKOV

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Vzdialenosť matematického stredu regiónu Štiavnicko od štátnych hraníc	31
Tabuľka 2: Výškové stupne povrchu regiónu Štiavnicko.....	32
Tabuľka 3: Hodnoty klimatického potenciálu regiónu Štiavnicko.....	37
Tabuľka 4: Ohodnotenie potenciálu hydrologického prostredia regiónu Štiavnicko	41
Tabuľka 5: Ohodnotenie potenciálu fauny a flóry regiónu Štiavnicko	44
Tabuľka 6: Ohodnotenie potenciálu kultúrno-historických pamiatok regiónu Štiavnicko ..	47
Tabuľka 7: Ohodnotenie potenciálu spoločenských podujatí regiónu Štiavnicko	49
Tabuľka 8: Individuálna cestná dostupnosť regiónu Štiavnicko	52
Tabuľka 9: Dostupnosť regiónu Štiavnicko železničnou dopravou	53
Tabuľka 10: Cestná dostupnosť vybraných letísk	53
Tabuľka 11: Relatívne ukazovatele kapacity ubytovacích zariadení v roku 2009	55
Tabuľka 12: Osoby pracujúce v ubytovacích a stravovacích zariadeniach v 2001 a 2009 ..	68
Tabuľka 13: Výška dane za ubytovanie.....	71
Tabuľka 14: Strategicko-plánovacia dokumentácia	71
Tabuľka 15: Príjmy samospráv plynúce z dani za ubytovanie a výdavky	73
Tabuľka 17: Účasť Združenia Turizmu Banská Štiavnica na veľtrhoch cestovného ruchu	76
Tabuľka 18: Vybrané zariadenia cestovného ruchu	80
Tabuľka 19: Vzdialenosť od najbližšieho diaľničného privádzača	82
Tabuľka 20: SPACE analýza odvetvia CR v regióne Štiavnicko.....	85

Zoznam grafov

Graf 1: SPACE graf	22
Graf 2: Lokalizačné predpoklady a schéma pridelovania Balových bodov	24
Graf 3: Návštevnosť regiónu Štiavnicko v roku 2009	55
Graf 4: Vývoj počtu obyvateľov v regióne Štiavnicko.....	63
Graf 5: Produktivita obyvateľstva v regióne Štiavnicko v roku 2009	65
Graf 6: Pomerové zastúpenie tried ekonomických činností SK NACE v roku 2009	67
Graf 7: Objem kapitálových ziskov plynúcich z hotelov a reštaurácií v prepočte na 1 obyvateľa	72

Graf 8: Pomer kapitálových ziskov plynúcich z hotelov a reštaurácií voči celkovým kapitálovým ziskom za rok 2008 (%).....	73
Graf 9: Prírodný a kultúrno-správny potenciál	79
Graf 10: Kapacita ubytovacích zariadení a počet lôžok na jednu izbu.....	81
Graf 11: Konkurenčný potenciál vybraných destinácií	84
Graf 12: SPACE graf odvetvia CR v regióne Štiavnicko.....	86

Zoznam máp

Mapa 1: Obce regiónu Štiavnicko.....	30
Mapa 2: Polohovo-orientačná mapa.....	35
Mapa 3: Klimatické pomery Štiavnického regiónu	38
Mapa 4: Vodstvo regiónu Štiavnicko.....	40
Mapa 5: Hypsografická mapa regiónu Štiavnicko	43
Mapa 6: Kultúrno-historické pamiatky.....	48
Mapa 7: Ubytovacie a stravovacie zariadenia	56
Mapa 8: Kapacita ubytovacích zariadení.....	57
Mapa 9: Počet obyvateľov v roku 2009 a Index rastu za obdobie 2000 až 2009.....	64
Mapa 10: Kategórie produktivity a Index starnut.....	66
Mapa 11: Identifikácia konkurenčných destinácií.....	78
Mapa 12: Strategická spolupráca v oblasti cestovného ruchu v roku 2009.....	83

Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Predpoklady rozvoja cestovného ruchu.....	14
Obrázok 2: Vymedzenie regiónu Štiavnicko.....	29
Obrázok 3: Lesostepi Kapitulských brál.....	45
Obrázok 4: Prales v PR Bralce.....	45
Obrázok 5: Mestská pamiatková rezervácia Štiavnické Bane	46
Obrázok 6: Historické centrum Banskej Štiavnice.....	46
Obrázok 7: Strategické partnerstvá v regióne Štiavnicko.....	75

ZOZNAM PRÍLOH

Zoznam prílohových tabuliek

Prílohová tabuľka 1: Rozpis skratiek ekonomických činností	99
Prílohová tabuľka 2: Zoznam obcí u sledovaných destinácií	101

Zoznam prílohových obrázkov

Prílohový obrázok 1: Štiavnická kalvária	99
Prílohový obrázok 2: Banské múzeum	99
Prílohový obrázok 3: Námestie svätej trojice	99
Prílohový obrázok 4: Nový Zámok	99
Prílohový obrázok 5: Starý Zámok	100
Prílohový obrázok 6: Výhľad zo Sitna	100
Prílohový obrázok 7: Jazero Počúvadlo	100
Prílohový obrázok 8: Kaštieľ vo Svätom Antone	100
Prílohový obrázok 9: Vyhniansky Travertín	100
Prílohový obrázok 10: Kúpele Sklené Teplice	100

ÚVOD

Cestovný ruch patrí rozhodne medzi najrýchlejšie sa rozvíjajúce odvetvia. Pre rozvinuté krajiny je v súčasnosti typické, že značnú časť HDP vytvára práve cestovný ruch, a preto sa jeho rozvoju venuje veľký priestor. Najdynamickejší rozvoj prebieha práve v regiónoch so zvýšeným potenciálom pre cestovný ruch.

Podobne je tomu aj na Slovensku. Ministerstvo hospodárstva v minulosti vydalo viacero dokumentov slúžiacich na podporu rozvoja tohto odvetvia. Jedným z týchto dokumentov je aj „Regionalizácia cestovného ruchu Slovenskej republiky“, kde bolo celé územie štátu rozdelené na niekoľko regiónov podľa ich významu z hľadiska cestovného ruchu. Táto diplomová práca bližšie opisuje a analyzuje cestovný ruch práve v jednom z týchto regiónov a to v blízkosti historického banského mesta Banská Štiavnica, v takzvanom regióne „Štiavnicko“.

Cieľom tejto práce je identifikovanie možností rozvoja regiónu Štiavnicko z pohľadu cestovného ruchu a bližšie načrtnutie jeho ďalšieho smerovania.

V prvej kapitole sú uvedené definície pojmov súvisiacich s danou problematikou. Ďalej sú teoreticky rozobrané témy ako potenciál pre cestovný ruch, význam cestovného ruchu pre ekonomiku štátu, charakteristiky rôznych strategických partnerstiev, tvorba produktov cestovného ruchu. Druhá kapitola vysvetľuje uvedený spôsob vymedzenia a geografickú polohu skúmaného regiónu. Tretia kapitola sa zameriava na zisťovanie potenciálu tohto územia. Podrobne sú hodnotené tzv. lokalizačné faktory, ktoré tvoria základ pri tvorbe obrazu daného regiónu. Ďalej sú analyzované realizačné faktory, ktoré tvoria doplnok alebo aj nadstavbu lokalizačných faktorov. Ako posledné sú zhodnotené selektívne faktory, ktoré určujú schopnosť zúčastňovať sa na cestovnom ruchu. Klasická úroveň ponímania selektívnych faktorov je doplnená o analýzu finančnej sily odvetvia a efektívnosti vynakladania zdrojov. Značný priestor je venovaný propagácii, produktovému marketingu a formám strategickej spolupráce v odvetví. Štvrtá kapitola obsahuje hodnotenie sily konkurenčných destinácií. Význam vybraných lokalizačných, realizačných a selektívnych faktorov je určený aj pre konkurenčné destinácie. Na základe zistených a rozanalyzovaných informácií sú v piatej kapitole definované faktory tzv. vonkajšieho a vnútorného prostredia. Následne je realizovaná SPACE analýza, ktorá určuje pozíciu odvetvia cestovného ruchu a naznačuje ďalšie možnosti smerovania odvetvia v regióne. V závere je zhodnotený celkový stav cestovného ruchu regiónu Štiavnicko.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

1.1 ZÁKLADNÉ TERMÍNY

V tejto kapitole sme charakterizovali tri základné termíny, ktoré sú použité v názve práce a to: Cestovný ruch, Rozvoj, Región.

1.1.1 Definovanie pojmu „cestovný ruch“

WTO definuje cestovný ruch ako *„činnosť osôb cestujúcich do miest a zostávajúcich na miestach odlišných od svojho bežného prostredia po dobu nie dlhšiu ako jeden kalendárny rok za účelom trávenia svojho voľného času, obchodných činností alebo iným účelom, ktorý nesúvisí s výkonom podnikateľskej činnosti v navštívenej oblasti.“*¹

Veľmi podobnú definíciu uvádza aj ŠÚ SR, ktorý opisuje cestovný ruch ako *„aktivitu ľudí cestujúcich a pobývajúcich mimo svojho obvyklého prostredia, nie dlhšie ako jeden nepretržitý rok, za účelom oddychu alebo zo služobných a iných dôvodov, ktoré však nesúvisia s platenými činnosťami vykonanými na navštívenom mieste.“*²

Definícia cestovného ruchu podľa P. MARIOTA je nasledovná: *„Cestovný ruch je spoločenskou aktivitou, ktorá podmieňuje premiestňovanie obyvateľstva do častí krajinej sféry, charakterizovaných interakciami krajinných prvkov, schopnými vyvolať dočasnú zmenu miesta pobytu.“*³

P. TORMA opisuje cestovný ruch ako *„súbor pohybových a cestovných aktivít človeka v určitom prostredí, ktoré uspokojujú potreby ľudí súvisiace s cestovaním mimo svojho obvyklého bydliska a dôvodom tohto cestovania je oddych.“*⁴

¹ WTO. 1995. *Collection of Tourism Expenditure Statistics*. [online]. World Tourism Organization, 1995. p. 14. [cit. 20.7.2010] Dostupné na internete:

<<http://pub.unwto.org/WebRoot/Store/Shops/Infoshop/Products/1034/1034-1.pdf>>.

² ŠÚ SR. 2007. *Cestovný ruch*. [online]. [cit. 20.7.2010] Dostupné na internete: ≤ <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=61>>.

³ MARIOT, P. 1983. *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava : Veda, 1983. 14 s.

⁴ TORMA, P. 2003. *Formy a služby cestovného ruchu*. Košice : Berg, 2003. s.2. ISBN 80-7099-960-8.

Z ekonomického hľadiska možno cestovný ruch definovať nasledovne: „*Cestovný ruch predstavuje formu spotreby, ktorou návštevníci uspokojujú rôzne špecifické potreby odpočinku, kultúrneho a športového vyžitia, spoločenskej komunikácie, zábavy a pod. Táto forma spotreby prebieha v inom ako v bežnom životnom prostredí, čiže je spojená s cestovaním a pobytom na inom mieste ako je miesto trvalého bydliska či pracoviska a predstavuje formu účelného využívania voľného času. Taktiež sa nespája so zárobkovou činnosťou.*“⁵

Vo všeobecnosti možno povedať, že ak ľudia vycestujú za účelom oddychu či rekreácie, tak to môžeme považovať za cestovný ruch.

1.1.2 Definovanie pojmov „rozvoj“ a „rozvojový proces“

Jednou z definícií, ktorá je uvedená vo Výkladovom slovníku Slovenského jazyka pre pojem *rozvoj* je nasledovná: „*rozvojom sa rozumie získavanie nových vedomostí a spôsobov, čo umožňuje lepšiu schopnosť prispôbiť sa novým požiadavkám, ktoré súvisia s očakávanými zmenami úloh, v budúcom procese. Ide o cyklus, ktorý prebieha nepretržite.*“⁶

Podľa internetového portálu ASB sa rozvojové procesy uplatňujú v priestore nerovnomerne a za bežných okolností sa pri rozvojom raste nevyužívajú všetky potenciály územia. Preto by mala regionálna politika zmierňovať rozdiely medzi regiónmi a usmerňovať spontánne prebiehajúce procesy na základe vopred stanovených cieľov. Jej úlohou je ovplyvňovať lokalizáciu investícií a aktivít, vyvažovať pôsobenie trhových síl, stabilizovať zaostávajúce regióny, zabráňovať vzniku nových priestorových disproporcií, ako aj zabezpečovať všeobecne prijímané požiadavky rozvoja územia – udržateľného rozvoja, ochrany medzi mestom a vidiekom. Druhá poloha regionálnej politiky spočíva v nepriamej podpore rozvoja aktivizáciou vnútorných potenciálov a posilnením konkurencieschopnosti.⁷

⁵ GÚČIK, M. 2007. *Manažment regionálneho cestovného ruchu*. Banská Bystrica : Dali – BB, 2007. 5 s. ISBN 80-967649-1-8.

⁶ JAZYKOVEDNÝ ÚSTAV Ľ. ŠTÚRA. 2010. *Výkladový slovník Slovenského jazyka*. [online]. [cit. 20.7.2010] Dostupné na internete: <
<http://slovník.juls.savba.sk/?w=rozvoj&s=exact&c=4282&d=kssj4&d=psp&d=scs&d=sss&d=peciar&d=ma&d=hssjV&d=obce&d=priezviska&d=un&ie=utf-8&oe=utf-8>>.

⁷ ARCHITEKTÚRA, STAVEBNÍCTVO, BIZNIS. 2009. *Regionálna politika, plánovanie a regionálny marketing v podmienkach Slovenska*. [online]. [cit. 20.7.2010] Dostupné na internete: <

1.1.3 Definovanie pojmu „región“

Pre rozvoj cestovného ruchu v krajine ako celku je veľmi dôležité, aby sa v prvom rade rozvinul cestovný ruch v jednotlivých častiach krajiny – regiónoch. A. VAŇOVÁ definuje Región ako územie, ktoré sa vlastnosťami, vzťahmi medzi prvkami v ňom jestvujúcimi a štruktúrou odlišuje od svojho okolia a možno ho vymedziť hranicami.⁸

Autor M. BUČEK považuje za región určité územie oddelené od ostatného priestoru hranicami, v ktorom sa nachádzajú potrebné vlastnosti na sformovanie rozčleneného územno-hospodárskeho a sociálneho systému, v ktorom sa vytvorilo mnoho ekonomických a sociálnych väzieb. Región zároveň rozvíja väzby s inými územiami a je schopný rásť z vlastných zdrojov.⁹

Špecifickým typom regiónu je región cestovného ruchu. Región cestovného ruchu definuje M. GUČÍK ako „*územie vhodné na rozvoj cestovného ruchu, v ktorom sa vo funkčnej nadväznosti organizujú hospodárske a sociálne činnosti využívajúce špecifické prvky primárnej a sekundárnej ponuky a ekonomické zdroje (ľudský a finančný kapitál) na rozvoj aktivít cestovného ruchu. Z hľadiska návštevníka je región cestovného ruchu identifikovateľnou územnou jednotkou, ktorá vyvíja marketingové aktivity na trhu, predovšetkým ponúka produkty a organizuje podporu ich predaja.*“¹⁰

1.2 PREDPOKLADY PRE ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU

Aktivity cestovného ruchu sa môžu uskutočňovať vo veľmi rôznorodom prostredí. P. MARIOT uvádza, že návštevnosť daného regiónu závisí hlavne od kvality prostredia. Túto kvalitu prostredia utvárajú rôzne atraktivity ako i úroveň služieb, dostupnosť a iné. Ďalej je veľmi dôležité aj sociálno-ekonomické postavenie účastníkov cestovného ruchu. Hodnotenie predpokladov cestovného ruchu v ľubovoľnom regióne možno chápať z viacerých hľadísk. Podstatou zisťovania predpokladov cestovného ruchu je definovanie

<http://www.asb.sk/analyzy/rozvoj-regionov/regionalna-politika-planovanie-a-regionalny-marketing-v-podmienkach-slovenska-204.html>>.

⁸ VAŇOVÁ, A. a kol. 2006. *Strategické marketingové plánovanie rozvoja územia*. Banská Bystrica : UMB, 2006. 14 s. ISBN 80-8083-301-X.

⁹ BUČEK, M. a kol. 1992. *Priestorová ekonomika*. Bratislava : ES EU, 1992. 147 s. ISBN 80-225-0406-8.

¹⁰ GUČÍK, M. 2007. *Manažment regionálneho cestovného ruchu*. Banská Bystrica : Dali - BB, 2007. 31 s. ISBN 80-967649-1-8.

dôležitosti jednotlivých prvkov, ktoré sa podieľajú pri vytváraní prostredia cestovného ruchu. Súbor predpokladov rozvoja cestovného ruchu možno rozdeliť do troch skupín:

- Lokalizačné predpoklady
- Realizačné predpoklady
- Selektívne predpoklady

Lokalizačné predpoklady určujú miesto lokalizácie cestovného ruchu. Realizačné faktory charakterizujú funkčné zázemie pre realizáciu aktivít CR. Selektívne predpoklady definujú výber účastníkov cestovného ruchu.¹¹

Obrázok 1: Predpoklady rozvoja cestovného ruchu

Upravené podľa: Mariot, P. 1983. *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava : Veda, 1983. s. 88

¹¹ Mariot, P. 1983. *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava : Veda, 1983. s. 87

1.3 VÝZNAM CESTOVNÉHO RUCHU Z HĽADISKA EKONOMIKY

Podľa C. KASPARA je cestovný ruch v súčasnosti jeden z najvýznamnejších zdrojov príjmov v ekonomikách štátov či jednotlivých regiónov. Toto postavenie ale v minulosti nemal. Hoci už od staroveku sú známe cesty za účelom rekreácie, zábavy, či náboženského vyžitia, významnejšie postavenie cestovný ruch nadobudol až koncom 19. storočia. Jeho rozvoj priamo súvisel s rozvojom kapitalizmu a so vznikom početnejších vyšších vrstiev. Ďalším katalyzátorom cestovného ruchu bola priemyselná revolúcia, ktorá umožnila rozvoj dopravných zariadení a vznik kvalitných komunikačných sietí. V súčasnosti patria príjmy z cestovného ruchu v mnohých krajinách sveta medzi podstatnú zložku celkových príjmov krajiny.¹²

Cestovný ruch vytvára priestor pre stimuláciu podnikateľských aktivít a následný rast zamestnanosti. Napríklad v EÚ v tomto odvetví pôsobí cez 2 milióny podnikateľských organizácií a pracuje približne 8 miliónov ľudí.¹³ Aj napriek súčasnej hospodárskej kríze je cestovný ruch v posledných rokoch jedno z najdynamickejšie rastúcich odvetví v Európe ako i na celom svete. V súčasnosti je miera vytvárania pracovných príležitostí v cestovnom ruchu vyššia ako je celkový priemer v európskom hospodárstve. Z týchto dôvodov možno cestovný ruch považovať za odvetvie, ktoré môže pomáhať pri zvyšovaní zamestnanosti a znižovaní chudoby regiónov, ktoré prechádzajú reštrukturalizáciou alebo sú v dlhodobom hospodárskom úpadku.

Autori A. BLAKE, T. SINCLAIR A J. SORIA sa zhodujú, že vplyv na zvyšovanie hospodárskej výkonnosti regiónov majú vo všeobecnosti tieto štyri faktory, ktoré na seba kauzálne pôsobia:¹⁴

1. *Fyzický kapitál* – tento kapitál je možné zvýšiť prostredníctvom rastu výkonnosti podnikov alebo investíciami do nového vybavenia či technológii pre skvalitnenie procesov a budovanie infraštruktúry.
2. *Ludský kapitál* – pracovná sila má byť prispôsobená dopytu a má byť dostatočne flexibilná (napr. informačná gramotnosť, znalosť jazyka či komunikačné schopnosti). Práve ľudský kapitál prispieva k vytvoreniu tzv. kultúrneho

¹² KASPAR, C. 1995. *Základy cestovného ruchu*. Banská Bystrica: Trian, 1995. 14 – 15 s. ISBN 8090116655

¹³ ECORIS. 2007. Competitiveness of EU industry. [online]. [cit. 20.7.2010] Dostupné na internete: <http://www.eurada.org/site/files/EU%20related/guideline%20interviews%20tourism_v2.pdf>.

¹⁴ BLAKE, A. – SINCLAIR, T. – SORIA, J. 2006. Tourism productivity, Evidence from the United Kingdom. In: *Annals of tourism research*, 2006. No 2 . 1099- 1120 p.

prostredia, ktoré výrazne ovplyvňuje ekonomickú vyspelosť regiónu.

3. *Inovácie, technológie a organizačné modely* – je potrebné, aby sa investovalo do informačných a komunikačných technológií, inovácií v riadení, inovácií produktov, či inovácií v oblasti marketingu i dizajnu a aby sa podporovalo investičné prostredie.
4. *Intenzita a tlak konkurencie* – úlohou regionálnej politiky je odstraňovať bariéry vstupu na trh nového subjektu a výstup z neho a taktiež zlepšovať podmienky pri zakladaní nových spoločností

K štyrom vyššie uvedeným faktorom J. BOROVSÝ a kol. pridávajú ešte ďalšie tri faktory, ktoré sa týkajú priamo cestovného ruchu:¹⁵

1. *Podmienky fyzického prostredia* – k týmto podmienkam zaraďujeme danosti regiónu, ktoré majú vplyv na rozvoj cestovného ruchu ako sú kultúrne, prírodné a historické aspekty, poloha a bezpečnosť regiónu.
2. *Strategické aliancie, resp. partnerstvá* – sú to partnerstvá verejného a súkromného sektora, ktoré zvyšujú mieru koordinácie odvetvia cestovného ruchu a posilňujú spoluprácu. Jednotlivé mestá regiónu si uvedomujú dôležitosť vytvárania partnerstiev so súkromným sektorom a snažia sa o lepšie nadväzovanie vzťahov medzi podnikateľmi a mestskými samosprávami.
3. *Kvalita životného prostredia* – aj tento faktor v značnej miere ovplyvňuje cestovný ruch a jeho nasledujúci rozvoj.

1.4 TVORBA PRODUKTU CESTOVNÉHO RUCHU

J. BOROVSÝ a kol. uvádzajú, že služby sa od klasických výrobkov líšia hlavne ich nehmotnosťou, nedeliteľnosťou (služba je vytváraná a spotrebovaná súčasne), netrvanlivosťou, (pokiaľ nie je služba predaná, tak ani neexistuje), neexistenciou vlastníctva (služba nie je hmotná tak ju ani nie je možné vlastniť).¹⁶

Význam marketingu a propagácie je pre sektor služieb a cestovný ruch veľmi dôležitý. Marketing umožňuje identifikovať potreby zákazníka. Jeho cieľom je porozumieť

¹⁵ BOROVSÝ, J. – SMOLKOVÁ, E. – NIŇAJOVÁ, I. 2008. *Cestovný ruch, trendy a perspektívy*. Bratislava : Iura Edition, 2008. 52 s. ISBN 978-80-8078-215-3.

¹⁶ BOROVSÝ, J. – SMOLKOVÁ, E. – NIŇAJOVÁ, I. 2008. *Cestovný ruch, trendy a perspektívy*. Bratislava : Iura Edition, 2008. 104 s. ISBN 978-80-8078-215-3.

zákazníkovi natoľko dobre, že ponúknuté produkty mu budú dostatočne vyhovovať a že ich použije na uspokojenie svojich potrieb. Na to, aby bol tento cieľ splnený, musí výrobca ponúkať svoje produkty správnym zákazníkom v správnom čase za správne ceny. Nástrojom na dosiahnutie cieľa je tzv. „marketingový mix“. V oblasti cestovného ruchu sa marketingový mix skladá so siedmich základných prvkov: produkt, cena, propagácia, distribúcia, ľudský faktor, prostredie, proces poskytovania služieb.¹⁷

Pre cestovný ruch viac ako pre iné oblasti platí jeho nehmotnosť a vysoká závislosť od subjektívneho vnímania kvality služieb zákazníkmi, ako aj značná subjektivita poskytovateľov. Cestovný ruch ako odvetvie poskytuje rôzne druhy služieb ako je ubytovanie, stravovanie, či prevádzkovanie atrakcií, ktoré vytvárajú produkt danej destinácie. Pre celkové uspokojenie zákazníka je potrebná celková synchronizácia všetkých poskytovateľov daných služieb. Destináciu do značnej miery charakterizuje sám zákazník výberom a konzumáciou služieb. Preto by mal marketing daného územia prihliadať na rôzne potreby spotrebiteľov a poskytovať čo najkomplexnejší rozsah produktov. Celkovým cieľom marketingu danej destinácie by malo byť dosahovanie toho, aby sa pod názvom daného územia nerozumela len daná oblasť, ale aj súhrn produktov v ňom ponúkaných.¹⁸

Podľa internetového portálu ASB regióny cestovného ruchu predstavujú vhodnú platformu pre aplikáciu regionálneho marketingu a manažmentu. Mnohé obce, mikroregióny, či podnikateľské organizácie vyvíjajú plánovacie činnosti, spracúvajú rozvojové programy a stratégie (napr. PHSR). Zatiaľ menej zvyčajné sú ambicióznejšie projekty vytvorenia komplexnejšie chápaných stratégií a inštitúcií (DMO – organizácie destinačného marketingu), ktoré by v budúcnosti vytvorili vhodný rámec pre tvorbu nového imidžu regiónu, či premyslené lokalizačné taktiky vo vzťahu k investorom a k ďalším cieľovými skupinám.¹⁹

Pod termínom „regionálny marketing a manažment“ sa prezentujú trhovo orientované stratégie na zlepšenie šancí regiónu pritiahnúť, prípadne udržať investície, podniky a organizácie, významné podujatia, ako aj rôzne formy marketingovej

¹⁷ BOROVSÝ, J. – SMOLKOVÁ, E. – NIŇAJOVÁ, I. 2008. *Cestovný ruch, trendy a perspektívy*. Bratislava : Iura Edition. 2008, 105 s. ISBN 978-80-8078-215-3.

¹⁸ BOROVSÝ, J. – SMOLKOVÁ, E. – NIŇAJOVÁ, I. 2008. *Cestovný ruch, trendy a perspektívy*. Bratislava : Iura Edition, 2008. 106 s. ISBN 978-80-8078-215-3.

¹⁹ ARCHITEKTÚRA, STAVEBNÍCTVO, BIZNIS. 2009. *Regionálna politika, plánovanie a regionálny marketing v podmienkach Slovenska*. [online]. [cit. 20.7.2010] Dostupné na internete: <<http://www.asb.sk/analyzy/rozvoj-regionov/regionalna-politika-planovanie-a-regionalny-marketing-v-podmienkach-slovenska-204.html>>.

komunikácie vo vzťahu k obyvateľom, podnikateľom, návštevníkom. Zahŕňa základné funkcie manažmentu: plánovanie, vytváranie organizačných kapacít, systém kontroly a spätnej väzby, pri aplikácii celého spektra manažérskych a participačných techník a metód. Na rozdiel od tradičných plánovacích nástrojov sa regionálny marketing orientuje na praktické stránky, budovanie regionálnych sietí a rozvojových koalícií, ktoré by mali zabezpečiť implementáciu vízie v praxi. Prenáša metódy z podnikového sektora do aplikačnej úrovne územných subjektov v snahe vlastnými silami reagovať na rastúcu mieru konkurencie v priestore, medzi regiónmi.²⁰

Na Slovensku sa inštitucionálna infraštruktúra pre rozvoj regiónov už formuje a rozširujú sa aj skúsenosti so strategickým plánovaním, ktoré sú dôležité z hľadiska regionálneho alebo mestského marketingu. Hlavné úsilie sa však zatiaľ koncentruje na využívanie európskych zdrojov, ktoré sa vnímajú ako najvhodnejšia cesta k naštartovaniu rozvoja. Preto aj v blízkej budúcnosti budú rozvoj regiónov určovať predovšetkým stratégie vytvárané na nadregionálnej úrovni, až postupne, za predpokladu rastu ekonomickej výkonnosti i regionálneho povedomia, by mohlo dôjsť k posilneniu koncepcných prístupov vychádzajúcich priamo z regiónov.²¹

1.5 STRATEGICKÉ PARTNERSTVO A JEHO ÚČASTNÍCI

Pojem „strategické partnerstvo“ či „strategická aliancia“ je pomerne mladý a začal sa používať v 80. rokoch 20. storočia v americkom a západoeurópskom podnikateľskom prostredí.²² Je to termín evokujúci nadštandardnosť spojenectva, ktoré tak prestáva byť vnímané ako čisto formálny vzťah so zdôraznením na väzbu hodnoty, ktoré sú nosné vo vzťahoch medzi jednotlivými subjektmi partnerstva.²³ Úroveň spolupráce medzi subjektmi

²⁰ ARCHITEKTÚRA, STAVEBNÍCTVO, BIZNIS. *Regionálna politika, plánovanie a regionálny marketing v podmienkach Slovenska*. [online]. [cit. 20.7.2010] Dostupné na internete: <<http://www.asb.sk/analyzy/rozvoj-regionov/regionalna-politika-planovanie-a-regionalny-marketing-v-podmienkach-slovenska-204.html>>.

²¹ ARCHITEKTÚRA, STAVEBNÍCTVO, BIZNIS. *Regionálna politika, plánovanie a regionálny marketing v podmienkach Slovenska*. [online]. [cit. 20.7.2010] Dostupné na internete: <<http://www.asb.sk/analyzy/rozvoj-regionov/regionalna-politika-planovanie-a-regionalny-marketing-v-podmienkach-slovenska-204.html>>.

²² SILVER, A. D. 1993. *Strategic Partnering*. Chicago : McGraw Hill, 1993. 25 p. ISBN 0070576122

²³ SMOLKOVÁ, E. 2005. *Strategické partnerstvá*. Bratislava : Iris, 2005. 62s. ISBN 8089018807

strategického partnerstva môže byť rôzna (tesnejšia alebo voľnejšia), a preto rozlišujeme niekoľko základných typov strategických partnerstiev:²⁴

- Sieťová aliancia – je voľnejšia forma strategického partnerstva. Účastníci partnerstva ponúkajú podobné portfóliá. Spolupráca prebieha hlavne vo forme koordinácia výroby (tvorby) a predaj produktu v čase a priestore, čo môže viesť k lepšiemu uspokojeniu zákazníka.
- Spoločné podnikanie – autori ho zaraďujú ešte medzi voľnejšiu formu partnerstva, ale účastníci spolupráce si prerozdeľujú riziko rovnakou mierou. Tradične toto partnerstvo utvára viac ako sedem subjektov.
- Akvizície – jedná sa už o tesnejšiu formu spolupráce. Akvizície prebiehajú najčastejšie s vlastným konkurentom, dodávateľom, odberateľom a s firmou nesúvisiaceho odvetvia. Najčastejšie sa jedná o pohltenie jednej firmy druhou.
- Fúzie – tiež forma tesnejšieho strategického partnerstva. Jedná sa hlavne o spájanie veľkých firiem v odvetviach, v ktorých prebieha konsolidácia a firmy disponujú konkurenčnými výhodami.

Z hore uvedeného vyplýva, že strategická spolupráca je možná na rôznych úrovniach. Účastníkom strategickej spolupráce boli spravidla organizácie súkromného vlastníctva, ale nie je žiadnou výnimkou ani účasť samospráv či štátnych inštitúcií. Mnohí autori uvádzajú, že správna cesta k rozvoju cestovného ruchu nespočíva v posilňovaní konkurencie medzi poskytovateľmi služieb cestovného ruchu, ale práve v ich spájaní.

Autori S. NECHVÍLOVÁ, M. HOLÝ A J. KRÁTKY považujú za najefektívnejšiu formu spolupráce v cestovnom ruchu sa považuje tzv. „klaster“. *„Klaster je definovaný ako regionálne umiestnené združenie navzájom prepojených podnikateľských subjektov, špecializovaných dodávateľov, poskytovateľov služieb, firiem v príbuzných odboroch a pridružených inštitúcií a organizácií, ktoré si navzájom konkurujú, alebo taktiež kooperujú a ich väzby majú potenciál k upevneniu a zvýšeniu ich konkurencieschopnosti. Klastre sa zameriavajú na určité sektory, odbory a/alebo produkty s vysokou hustotou medziodborových interakcií a dohromady sú zviazané odberateľsko-dodávateľskými vzťahmi, spoločnými technológiami, spoločnými zákazníkmi a distribučnými kanálmi či spoločnými pracovnými trhmi a ľudským kapitálom.“*²⁵

²⁴ CHODASOVÁ, A. – BUJNOVÁ, D. 1996. *Malé a stredné podniky*. Bratislava : Ekonóm, 1996. s. 46 – 103. ISBN 8022507245.

²⁵ NECHVÍLOVÁ, S. – HOLÝ, M. – KRÁTKÝ, J. 2006. *Partnerství pro cestovní ruch*. Pardubice : První regionální rozvojová a.s., 2006. 11 s. ISBN 80-903866-1-X

Podľa K. ČAPKOVEJ je klasickou víziou, či cieľom každého klastra vybudovať región ako jednu destináciu cestovného ruchu s čo najkomplexnejšou ponukou služieb a s celoročným využitím. Na Slovensku za príklad možno považovať Klaster Liptov, v ktorom sú partnermi rôzne podnikateľské subjekty ako i subjekty samosprávy.²⁶

1.6 ZHODNOTENIE LITERATÚRY

Problematike cestovného ruchu sa venuje v odbornej literatúre množstvo autorov zo Slovenska a zahraničia.

Literatúru dostupnú pre vypracovanie tejto práce môžeme rozdeliť do troch skupín. Prvú skupinu tvoria články a knižné publikácie, ktoré vypracovali autori geografického zamerania. Takáto literatúra sa zaoberá hlavne predpokladmi pre rozvoj cestovného ruchu. Druhú skupinu tvoria autori zameriavajúci sa na ekonomické a marketingové hľadisko problematiky cestovného ruchu, ale aj napriek tomu táto skupina autorov nezabúda na geografické aspekty, ktoré majú na cestovný ruch zásadný vplyv. Tretiu skupinu predstavujú tituly popisujúce rôzne metodické aspekty a zdroje dát, ktoré v práci používame na realizáciu analýz.

Do prvej skupiny možno zaradiť autorov ako P. MARIOT (1983) a E. KOPŠO (1970). Títo dvaja autori vo svojich publikáciách presne definujú základné pojmy týkajúce sa cestovného ruchu. Publikácia „*Geografické črty cestovného ruchu na Slovensku*“ od autorov Š. OČOVSKÝ a P. MARIOT (1973) hodnotí priestorové aspekty cestovného ruchu. D. SLÁVIKOVÁ (1977) z rôznych pohľadov hodnotí využívanie územia tzv. veľkého okresu Žiar nad Hronom na rekreačné účely. Veľmi zaujímavá je publikácia od E. MAZÚRA (1981) „*Funkčná delimitácia reliéfu pre hospodárske využitie na príklade SSR*“, kde autor veľmi podrobne analyzuje jednotlivé morfometrické parametre a následne určuje rôzne formy využitia reliéfu pre hospodárske účely, medzi ktoré patrí aj cestovný ruch. Doposiaľ uvedené publikácie sú staršie, preto nezachytávajú súčasné trendy v geografii cestovného ruchu. Medzi novšiu literatúru, ktorá sa zaoberá geografiou cestovného ruchu môžeme zaradiť tituly od autorov ako V. ŠTĚPANEK, J. ŠIP, L. KOPAČKA (2001) a P. PLESNÍK (2008, 2010).

²⁶ ČÁPOVÁ, K. 2009. *Rozvoj regiónu Liptov prostredníctvom strategických partnerstiev (diplomová práca)*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2009. 50s.

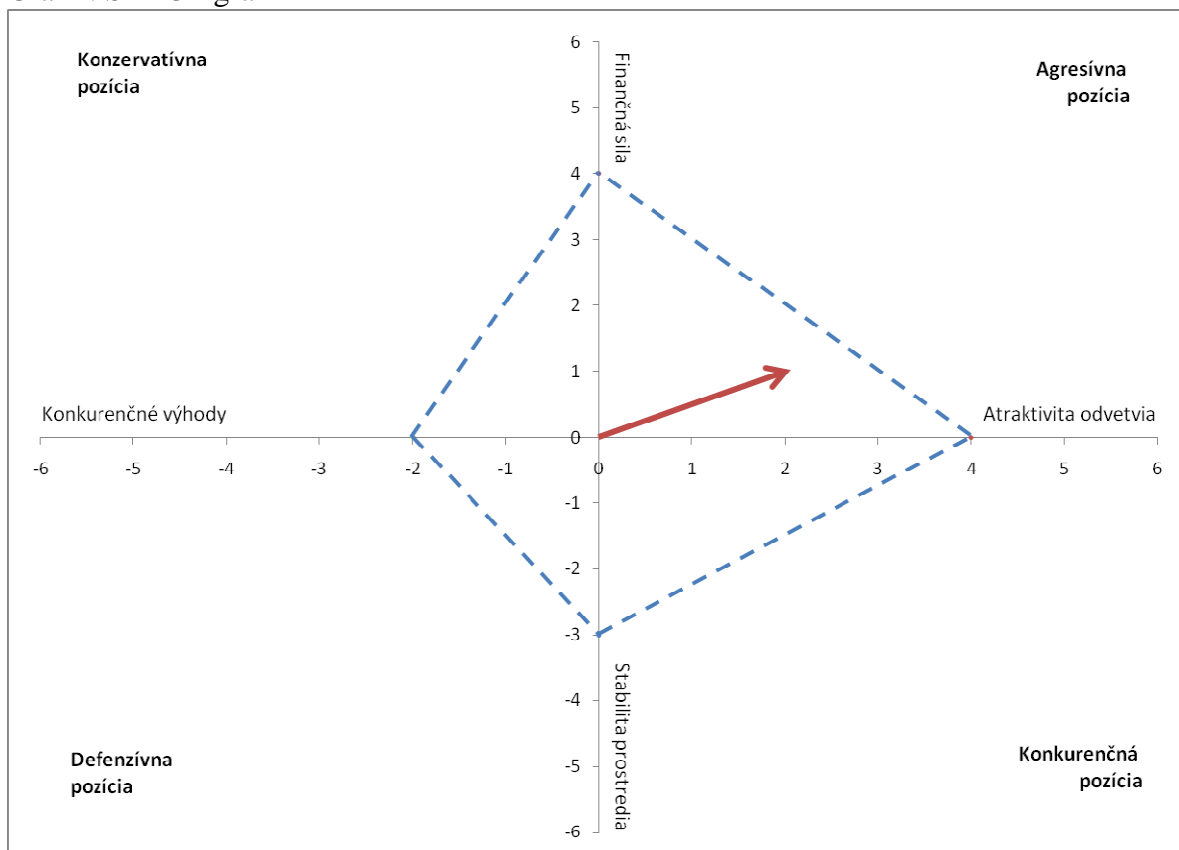
Do druhej skupiny sme zaradili literatúru zaoberajúcu sa cestovným ruchom z marketingového a ekonomického pohľadu. Autori ako P. TORMA (2003), D. G. PEARCE, R. W. BUTLER (1993), S. HORNER J. SWARBROOKE (2003), M. BUČEK (1992), M. MRVA (2007) načrtávajú ekonomický aspekt problematiky cestovného ruchu. Táto skupina autorov poukazuje na význam odvetvia cestovného ruchu v ekonomike. Poukazujú aj na význam cestovného ruchu z hľadiska rozvoja regiónov, kde tradičné produkčné odvetvia (poľnohospodárstvo a priemysel) zaznamenávajú recesiú. Ďalšia skupina autorov ako A. VAŇOVÁ (2006), S. NECHVÍLOVÁ, M. HOLÝ, J. KRÁTKÝ (2006), S. F. MCCOOL (2008), D. JAKUBÍKOVÁ (2009), M. GÚČIK (2007), J. BOROVSÝ, E. SMOLKOVÁ, I. NIŇAJOVÁ (2008), J. PŘIKRYLOVÁ, H. JAHODOVÁ (2010) sa zameriava na celkovú marketingovú tvorbu produktov v cestovnom ruchu. Ďalej sa hlbšie venujú významu propagácie či informovanosti a zdôrazňujú význam konkurencie pre možnosti budúcej strategickej spolupráce.

Do tretej skupiny literatúry možno zaradiť publikácie od E. SMOLKOVEJ (2005), A. D. SILVERA (1993), J. PAPULA, a Z. PAPULOVÁ (2010). Tieto tituly boli využité hlavne na zostavenie mechanizmu na určenie postavenia odvetia cestovného ruchu v skúmanom regióne. Titul „*Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*“ P. PLESNÍKA (2008) ako i strategický dokument „*Regionalizácia cestovného ruchu Slovenskej republiky*“ (2005) slúžili na definovanie charakteristík, podľa ktorých bol určený potenciál cestovného ruchu. Ďalej boli využívané aj záverečné práce študentov ako i rôzne internetové, štatistické a mapové zdroje, ktoré popisovali rôzne postupy na vypracovanie podrobných analýz.

2 METODIKA PRÁCE

Pre dosiahnutie stanoveného cieľa práce sme využili tzv. SPACE analýzu. SPACE (Strategie Position and Action Evaluation) technika sa väčšinou využíva na určenie pozície a smerovania súkromných spoločností na trhu, ale v tomto prípade bola upravená špeciálne pre cestovný ruch a použitá na určenie pozície odvetvia v regióne. Táto technika má niekoľko spoločných prvkov so SWOT analýzou. SPACE tiež analyzuje vnútorné a vonkajšie prostredie. Originalitou SPACE techniky sú parciálne okruhy: Finančná sila, Konkurenčné výhody, Stabilita prostredia, Atraktivita odvetvia. V rámci týchto okruhov sú presne definované hodnotiace ukazovatele, ktoré môžu nadobudnúť hodnotu od 1 po 6. Presné znenie hodnotiacich ukazovateľov je uvedené podkapitole 6.1 SPACE analýza .²⁷

Graf 1: SPACE graf

Zdroj: Papula, J. – Papulová, Z. 2010. *Strategické myslenie manažérov*. Bratislava : KARTPRINT, 2010. 247 s. ISBN 978-80-88870-86-9

²⁷ PAPULA, J. – PAPULOVÁ, Z. 2010. *Strategické myslenie manažérov*. Bratislava : KARTPRINT, 2010. 246 s. ISBN 978-80-88870-86-9

V grafe 1 možno vidieť, že SPACE technika umožňuje ohodnotenie parciálnych okruhov a určenie pozície odvetvia, ktorá môže byť nasledovná:²⁸

- Agresívna pozícia – vyjadruje, že odvetvie sa vyznačuje finančnou silou, konkurenčnými výhodami (nízke záporné odbyty konkurenčných výhod sú brané pozitívne), stabilitou prostredia a celkovou atraktivitou. Odvetvie je rastové a optimálne nastavené. Odvetvie by sa malo sústrediť na udržanie daného trendu.
- Defenzívna pozícia – vyjadruje, že odvetvie sa vyznačuje slabou finančnou silou, nízkymi konkurenčnými výhodami, nestabilitou prostredia a nízkou atraktivitou. Odvetvie upadá. Organizácie pôsobiace v odvetví by sa mali zamerať na postupné stiahnutie sa z trhu, alebo na úplnú reorganizáciu podnikania.
- Konkurenčná pozícia – vyjadruje, že odvetvie je veľmi atraktívne a má konkurenčné výhody, ale okolité prostredie je veľmi nestabilné a finančné zdroje sú značne obmedzené. Táto pozícia je typická pre odvetvia ktoré začínajú. Odvetvie by sa malo zamerať na rozvoj a posilnenie svojej pozície v atraktívnom prostredí.
- Konzervatívna pozícia - vyjadruje, že odvetvie má dobrú finančnú silu a pôsobí v stabilnom prostredí, ale už nie je také atraktívne vďaka rastúcej konkurencii. Toto postavenie je pravdepodobne výsledkom úspechov v minulosti. Pokiaľ sa odvetvie nesústredí na zvýšenie konkurencieschopnosti je možné, že odvetvie sa dostane do defenzívnej pozície.

Na základe pozície sa dá následne odporučiť optimálne smerovanie odvetvia.

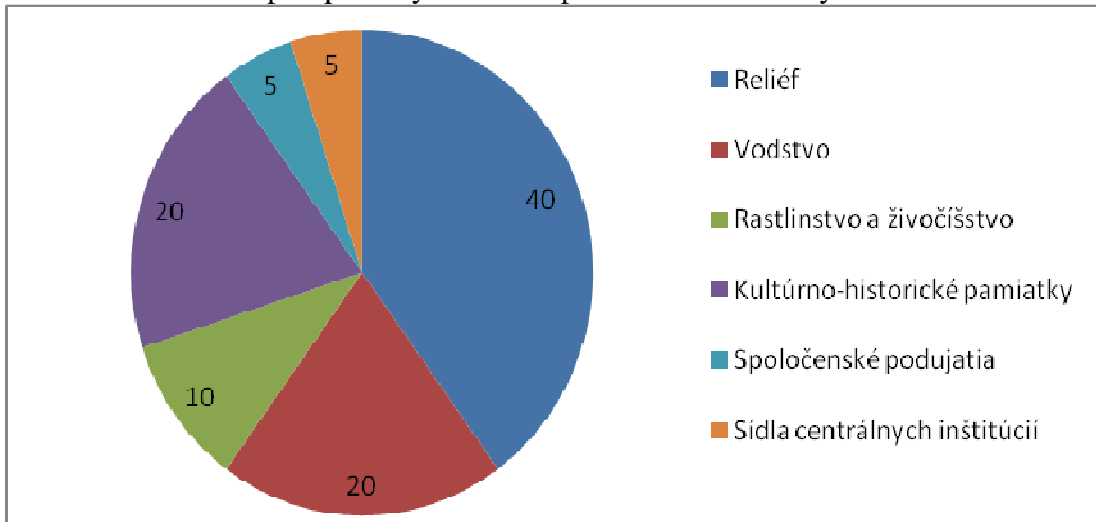
Pre objektívne určenie hodnotiacich ukazovateľov SPACE analýzy je potrebné presne charakterizovať predpoklady rozvoja cestovného ruchu (lokalizačné, realizačné a selektívne) a definovať konkurenčné prostredie.

P. PLESNÍK pri hodnotení lokalizačných predpokladov rozvoja cestovného ruchu využíval tzv. Ballovu metódu, za pomoci ktorej bol k jednotlivým zložkám lokalizačných faktorov priradzovaný zvolený počet bodov. Maximálny počet bodov, ktorý sa dá dosiahnuť je 100 a minimálny 0. Túto techniku sme prevzali a realizovali pre skúmaný región ako aj pre vopred určené konkurenčné destinácie. Schéma priradzovania a váha jednotlivých kategórií lokalizačných faktorov je znázornená v grafe 2.²⁹

²⁸ Papula, J. – Papulová, Z. 2010. *Strategické myslenie manažérov*. Bratislava : KARTPRINT, 2010. 247 s. ISBN 978-80-88870-86-9

²⁹ Plesník, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2008. 8 - 20 s. ISBN 978-80225-2476-6.

Graf 2: Lokalizačné predpoklady a schéma pridelovania Ballových bodov

Zdroj: Plesník, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2008. 8 - 20 s. ISBN 978-80225-2476-6.

Ďalej sme analyzovali tzv. realizačné faktory. V rámci vyjadrenia kapacity ubytovacích a stravovacích zariadení sme počítali počet stravovacích zariadení pripadajúcich na 1000 obyvateľov ako aj počet lôžok na 1000 návštevníkov. Ako vyjadrenie kvality ubytovacích zariadení sme vypočítali priemerný počet lôžok pripadajúcich na jednu izbu. Tieto údaje sme následne porovnávali aj s konkurenčnými destináciami. Ako ďalší krok sme identifikovali najvýznamnejších poskytovateľov športovo-relaxačných služieb. Analogicky s Piaseckého indexom sme zostavili nižšie uvedenú matematickú formuláciu, pomocou ktorej sme pre skúmaný región ako aj pre konkurenčné prostredie vypočítali stupeň diverzity týchto služieb:

$$SD = \left(\frac{\sum_{n=i}^i (p_i)^2}{P^2} * -100 \right) + 100$$

SD - Index diverzity poskytovaných služieb

p_i - Počet zariadení poskytujúcich danú športovo-relaxačnú službu

P - Celkový počet zariadení poskytujúcich športovo relaxačné služby

Pre samotný región sme skúmali aj úroveň a početnosť doplnkových služieb. Pri hodnotení dostupnosti regiónu sme sa zamerali na vyjadrenie koeficientu dostupnosti

(analógia s lokalizačným kvocientom), ktorý zohľadňuje vzdialenosť regiónu od vybraného mestského sídla (každé mesto nad 50 000 obyvateľov) a podiel diaľnic z prekonanej vzdialenosti. Matematická formulácia koeficientu dostupnosti je nasledovná:

$$K_i = \frac{\frac{c_i}{\sum_{i=0}^i c_i}}{\frac{w_i}{\sum_{i=0}^i w_i}}$$

K_i - Koeficient dostupnosti daného mesta

c_i - Vzdialenosť mesta od skúmaného regiónu

w_i - Podiel diaľnic a rýchlostných ciest z celkovej vzdialenosti medzi mestom a skúmaným regiónom.

Za pomoci takto uvedeného vzorca sme ešte vypočítali koeficient dostupnosti od najbližších rýchlikových zastávok ako aj od letiska Sliač a letiska v Budapešti.

Na porovnanie dostupnosti skúmaného regiónu s konkurenčnými destináciami sme použili vyjadrenie jednoduchej časovej vzdialenosti od najbližšieho diaľničného privádzača.

Ako posledný okruh hodnotenia predpokladov rozvoja cestovného ruchu sme riešili selektívne faktory. Tu sme sa zamerali na hodnotenie ľudských zdrojov. Na popísanie dynamiky vývoja počtu obyvateľov sme použili tzv. index rastu:

$$IR = \frac{PO_{2009}}{PO_{2000}} \cdot 100$$

IR - Index rastu

PO_{2009} - Počet obyvateľov v roku 2009

PO_{2000} - Počet obyvateľov v roku 2000

Výsledky indexu rastu sa dajú interpretovať nasledovne. Ak je index rastu vyšší ako 100 tak vývoj počtu obyvateľov je rastový (progresívny) a ak je počet obyvateľov nižší ako 100 tak je vývoj počtu obyvateľov úbytkový (regresívny).

Ako ďalší ukazovateľ kvality ľudských zdrojov sme si zvolili Index starnutia, ktorý znázorňuje počet obyvateľov v poproduktívnom veku pripadajúcich na 1000 obyvateľov v predproduktívnom veku.

$$IS = \frac{PO_{55+Ž, 60+M}}{PO_{0-14}} \cdot 1000$$

IS - Index starnutia

$PO_{55+Ž, 60+M}$ - Počet obyvateľov v poproduktívnom veku

PO_{0-14} - Počet obyvateľov v predproduktívnom veku

Pre zhodnotenie dostatku pracovných síl sme porovnávali počty zamestnaných v regióne a počty skutočne bývajúcich v regióne (pre pracujúcich v reštauračných a ubytovacích zariadeniach). Najnovšie údaje o skutočnom mieste bydliska sú dostupné iba za rok 2001, preto sme prostredníctvom modelu konštantného regionálneho podielu KONST odhadli počty za rok 2009. Formulácia modelu neberie do úvahy odchádzku za prácou mimo skúmaného regiónu.

$$P_{2009} = \frac{P_{2001}}{C_{2001}} \cdot C_{2009}$$

P_{2009} - počet bývajúcich a pracujúcich v danom území v roku 2009

P_{2001} - počet bývajúcich a pracujúcich v danom území v roku 2001

C_{2009} - počet pracujúcich v danom území v roku 2009

C_{2001} - počet bývajúcich v danom území v roku 2001

V ďalšom hodnotení selektívnych faktorov sa zaoberáme problematikou legislatívneho prostredia. Tu sú jednoducho popísané najdôležitejšie zákony a nariadenia,

ktoré vytvárajú prostredie, v ktorom pôsobia organizácie zaoberajúce sa cestovným ruchom.

Ďalším selektívnym faktorom je ekonomické prostredie. Zamerali sme sa na vyjadrenie dynamiky rastu odvetvia v regióne pomocou znázornenia objemu kapitálových príjmov plynúcich zo stravovacích a ubytovacích služieb v období 2000 - 2008. Následne sme vyjadrili podiel kapitálových ziskov plynúcich zo stravovacích a ubytovacích služieb voči celkovým kapitálovým ziskom v roku 2008. Podiel ako aj dynamiku rastu sme vyjadrili za okres Banská Štiavnica, keďže nie sú dostupné údaje za región Štiavnicko a za Slovenskú republiku celkovo. Ako vyjadrenie efektivity investovaných ziskov sme porovnali objemy príjmov samospráv plynúcich z daní za ubytovanie a výdavkov daných na účely cestovného ruchu.

Posledným selektívnym faktorom, ktorý sme hodnotili, bola úroveň strategickej spolupráce medzi organizáciami zaoberajúcimi sa cestovným ruchom. Tu sme na základe osobných rozhovorov a dostupných internetových zdrojov identifikovali najvyznanejšie strategické partnerstvá v sektore a definovali sme ich charakter spolupráce. Vzhľadom na charakter SPACE techniky bolo dôležité analyzovať oblasť strategickej spolupráce aj za konkurenčné destinácie. Práve stupeň spolupráce značne odráža celkovú úroveň fungovania odvetvia.

Na určenie konkurenčného potenciálu z pohľadu cestovného ruchu skúmaného regiónu ako aj konkurenčných destinácií sme využili nasledovnú matematickú formuláciu (analógia s Huffovým modelom):

$$P_j = \frac{W_j \cdot c_j^{-2}}{\sum_{j=1}^j W_j \cdot c_j^{-2}}$$

P_j - Konkurenčný potenciál destinácie z pohľadu cestovného ruchu

W_j - Atraktivita destinácie

c_j - Časová vzdialenosť od najbližšieho diaľničného privádzača

Atraktivita destinácie W_j sa skladá z parciálnych ukazovateľov, ktoré sú uvedené v nasledovnej rovnici:

$$W_j = \frac{(A_{LP} + A_{Ka} + A_{Kv} + A_{DS} + A_{SS})}{5}$$

A_{LP} - Váha lokalizačných predpokladov

A_{Ka} - Váha kapacity ubytovacích služieb

A_{Kv} - Váha kvality ubytovacích služieb

A_{DS} - Váha diverzity športovo - relaxačných služieb

A_{SS} - Váha úrovne strategickej spolupráce

Všetky parciálne ukazovatele majú rovnakú váhu a sú prepočítané na relatívne čísla pomocou tejto rovnice:

$$A_{xx}^i = \frac{B_{\max}^i}{B_{xx}^i} \cdot 100$$

A_{xx}^i - Váha vybraného ukazovateľa pre región i

B_{xx}^i - Hodnota vybraného ukazovateľa pre región i

B_{\max}^i - Hodnota vybraného ukazovateľa v regióne,
v ktorom dosahuje najvyššiu hodnotu

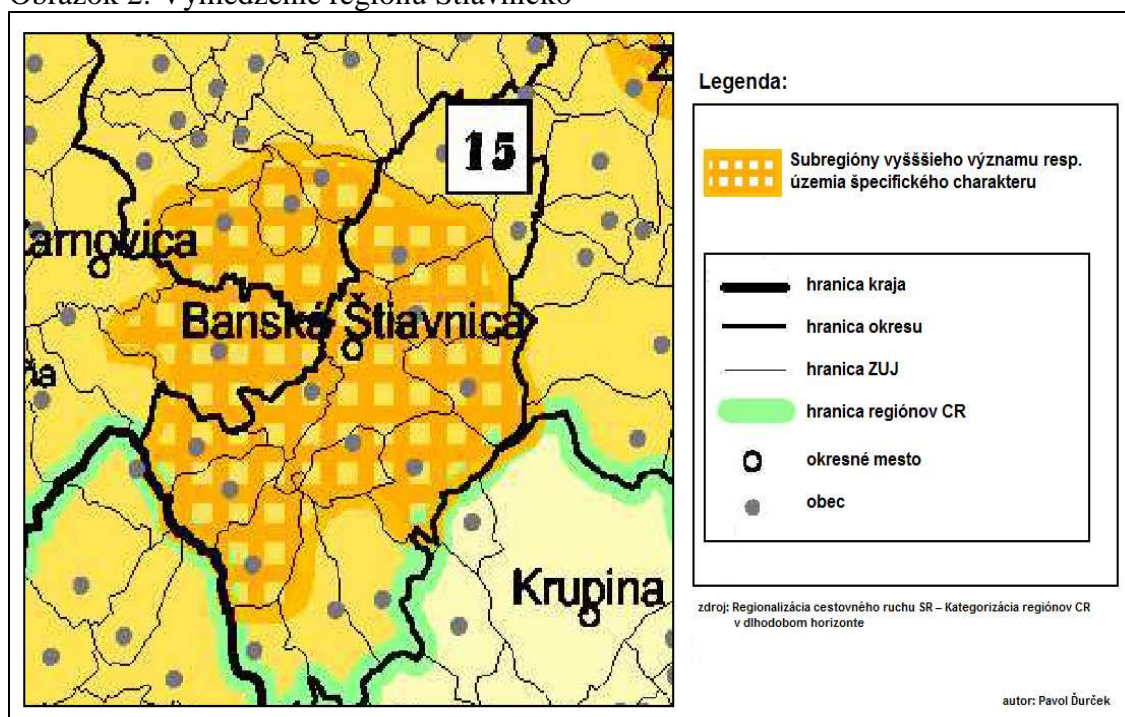
Výsledky konkurenčného potenciálu sa dajú interpretovať ako pravdepodobnosť, že bude daná destinácia navštívená.

3 VYMEDEZNIE REGIÓNU A JEHO POLOHA

3.1 VYMEDZENIE REGIÓNU ŠTIAVNICKO

Pri vymedzovaní regiónu sme vychádzali zo strategického dokumentu Ministerstva hospodárstva SR: Regionalizácia cestovného ruchu SR - Kategorizácia regiónov v dlhodobom horizonte. V tomto dokumente je načrtnutých niekoľko lokalít vyššieho významu z hľadiska CR. Vybrané územie sa nachádza v Pohronskom regióne, na rozmedzí troch okresov Žiar nad Hronom, Žarnovica, Banská Štiavnica. Presné vymedzenie regiónu ukazuje obrázok 2. Obce nachádzajúce sa v danom regióne sú nasledovné: Podhorie, Vyhne, Repište, Sklené Teplice, Hodruša-Hámre, Banská Štiavnica, Štiavnické Bane, Počúvadlo, Dekýš, Svätý Anton, Ilija, Banský Studenec, Banská Belá a Vysoká. Lokalizáciu jednotlivých obcí ukazuje mapa 1.

Obrázok 2: Vymedzenie regiónu Štiavnicko

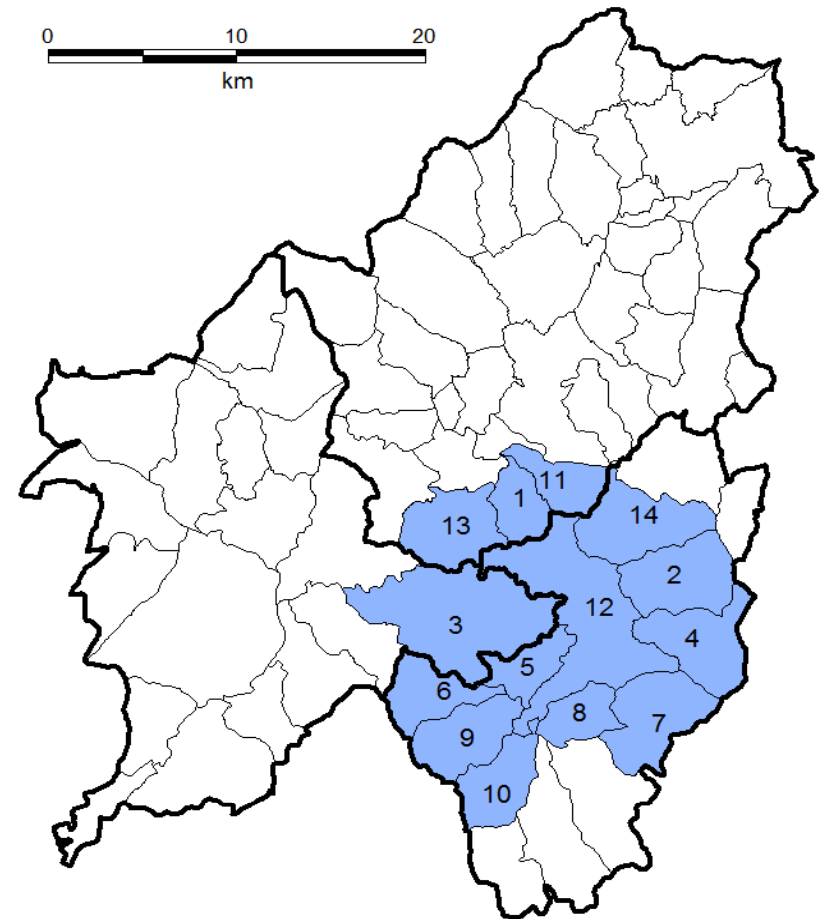
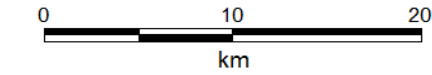
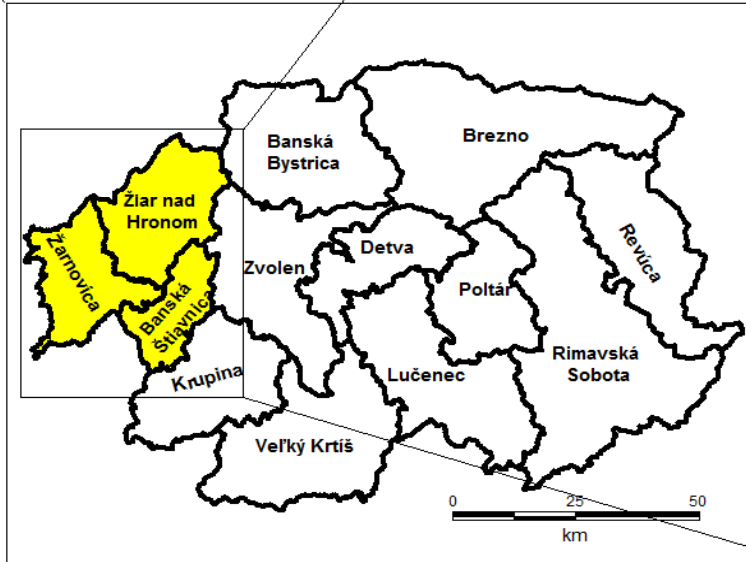

Zdroj: MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR. 2005. *Regionalizácia cestovného ruchu SR: Kategorizácia regiónov v dlhodobom horizonte*. [online] 2004 [citované 19.12.2009]. dostupné z <http://www.economy.gov.sk/ext_dok-dlhodobypotencial-117/111540c>, vlastné prepracovanie.

Mapa 1: Obce regiónu Štiavnicko

zdroj: SVM 50

- 1 - Repište
- 2 - Banská Belá
- 3 - Hodruša Hámre
- 4 - Banský Studenec
- 5 - Štiavnické Bane
- 6 - Vysoká
- 7 - Svätý Anton

autor: Pavol Ďurček

3.2 MATEMATICKO – GEOGRAFICKÁ POLOHA

Z hľadiska mezopolohy sa región Štiavnicko nachádza v západnejšej časti stredného Slovenska. Geometrický stred regiónu sa nachádza v obci Hodruša-Hámre a jeho súradnice sú 18°50'27" v.z.d. a 48°28'12" s.z.š.. Vzdialenosť stredu od rovníka je 5393,04 km a od severného pólu 4620,42 km. Rozloha Štiavnicka je 267,16 km². Vzdialenosť od najsevernejšieho miesta po najjužnejšie je 21,98 km a vzdialenosť najzápadnejšieho miesta po najvýchodnejšie je 21,84 km. Vzdialenosť k najbližším štátom je uvedená v tabuľke 1.³⁰

Tabuľka 1: Vzdialenosť matematického stredu regiónu Štiavnicko od štátnych hraníc

Štát	Vzdialenosť od hranice (km)
Maďarsko	45,7
Ukrajina	254,1
Poľsko	104,2
Česko	84
Rakúsko	135,4

Zdroj: ArcGEO Information Systems s.r.o. 1999. SVM 50. Bratislava, 1999. vrstvy: hranice_obci, geomofro_celky, vrstevnice, koty, vodne_toky.

3.3 FYZICKO – GEOGRAFICKÁ POLOHA

Celý región sa nachádza v Štiavnických vrchoch, ktoré sú súčasťou Slovenského stredohoria patriaceho do západných vnútorných Karpát. Väčšinu geologického podložia tvoria sopečné horniny Štiavnických vrchov. Výnimku tvoria miesta v blízkosti vodných tokov a roviny, kde vďaka fluviálnym procesom došlo k usádzaniu sedimentárnych hornín. V katastri obce Sklené Teplice sa nachádzajú aj druhohorné sedimentárne horniny.³¹

Územie Štiavnicka má relatívne veľké výškové prevýšenie. Najvyšším bodom je vrch Sitno s nadmorskou výškou 1009 metrov. Najnižšie miesto sa nachádza v obci

³⁰ ArcGEO Information Systems s.r.o. 1999. SVM 50. Bratislava, 1999. vrstvy: hranice_obci, geomofro_celky, vrstevnice, koty, vodne_toky.

³¹ BIELY, A. 2002. Geologická stavba. In *Atlas krajiny SR*. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia Slovenskej Republiky, 2002. ISBN 80-88833-27-2, 74 s.

Hodruša-Hámre, kde Hodrušský potok opúšťa územie obce a má nadmorskú výšku 238 metrov. Výškové stupne povrchu na území regiónu ukazuje tabuľka 2.³²

Tabuľka 2: Výškové stupne povrchu regiónu Štiavnicko

Výškové rozpätie v m n. m.	Rozloha (km ²)	Kategória	Podiel (%)
(244 - 300>	2,63	Nížiny	0,98
(300 - 800>	255,04	Nízke vysočiny	95,46
(800 - 1009>	9,49	Stredné vysočiny	3,55
Spolu	267,16		100

Zdroj: ArcGEO Information Systems s.r.o. 1999. SVM 50. Bratislava, 1999. vrstvy: hranice_obci, vrstevnice.

Reliéf Štiavnických vrchov mal vplyv na formovanie riečnej siete, ktorá je tvorená krátkymi tokmi s nízkymi prietokmi. Týmto územím nepreteká žiaden z významnejších vodných tokov. Približne 25% územia odvodňuje riečka Štiavnička, ktorá patrí do povodia Ipľa. Ostatné územie odvodňujú toky patriace do povodia Hrona. V Sklených Tepliciach a Vyhniach je zaznamenaný výskyt množstva termálnych prameňov.³³

Na klíme Slovenska sa neprejavuje horizontálna zonálnosť. Naproti tomu sa značne prejavuje vertikálna zonálnosť. Toto platí aj pre územie Štiavnicka. Nižšie položené časti na severe a na západe územia majú priemernú ročnú teplotu približne 9°C, vrcholové časti Štiavnických vrchov majú priemernú ročnú teplotu o 5°C nižšiu ako najnižšie polohy Štiavnických vrchov.³⁴ Centrálna časť územia patrí medzi málo inverzné plochy.³⁵

Aj u pôd sa do značnej miery prejavuje vertikálna zonálnosť, ale v blízkosti vodných tokov a v blízkosti ílovitého podložia sa nachádzajú azonálne typy pôd. Najviac zastúpeným pôdnym typom sú kambizeme.³⁶

³² ArcGEO Information Systems s.r.o. 1999. SVM 50. Bratislava, 1999. vrstvy: hranice_obci, geomofro_celky, vrstevnice, koty, vodne_toky.

³³ ArcGEO Information Systems s.r.o. 1999. SVM 50. Bratislava, 1999. vrstvy: hranice_obci, geomofro_celky, vrstevnice, koty, vodne_toky, pramene, zalesnene_plochy

³⁴ ŠTĀSTNÝ, P., a kol. 2002. Priemerná ročná teplota vzduchu. In *Atlas krajiny SR*. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia Slovenskej Republiky, 2002. ISBN 80-88833-27-2, 98 s.

³⁵ LAPIN, M. - TEKUŠOVÁ, M. 2002. Priemerná rýchlosť a smer vetra a inverznosť územia. In *Atlas krajiny SR*. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia Slovenskej Republiky, 2002. ISBN 80-88833-27-2, 99 s.

³⁶ ŠĀLY, R. - ŠURINA, B. 2002. Pôdy. In *Atlas krajiny SR*. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia Slovenskej Republiky, 2002. ISBN 80-88833-27-2, 106 s.

Rovnako ako pri klíme a pôdach, tak aj pri vegetácii sa značne prejavuje efekt vertikálnej zonálnosti. Podľa Atlasu krajiny SR (2002) väčšina sledovaného územia patrí do bukovej zóny.

Prakticky celý región patrí pod CHKO Štiavnické vrchy. Nachádza sa tu 15 maloplošných chránených území.³⁷

3.4 HUMÁNNO – GEOGRAFICKÁ POLOHA

Za centrum regiónu možno považovať mesto Banská Štiavnica. Ďalej sa v regióne nachádza 14 vidieckych obcí. Do roku 1996 patrili všetky skúmané obce do okresu Žiar nad Hronom. Ako vidno v mape 1, obce Vyhne, Repište a Sklené Teplice patria pod okres Žiar nad Hornom. Obec Hodruša-Hámre patrí pod okres Žarnovica a ostatné obce (Banská Štiavnica, Dekýš, Počúvadlo, Ilija, Štiavnické Bane, Svätý Anton, Banská Belá, Vysoká, Podhorie, Banský Studenec) patria pod okres Banská Štiavnica.

K 31.12.2009 žilo v Štiavnicku 19 569 obyvateľov. Celý región je v súčasnosti z hľadiska pohybu obyvateľov úbytkový. Stupeň urbanizácie ku koncu roku 2009 dosahoval hodnotu 54,68 %.³⁸

Z hľadiska hospodárskej dôležitosti má región pomerne malý význam. Každá obec regiónu má poľnohospodársky podnik. Poľnohospodárska produkcia je orientovaná prevažne na živočíšnu výrobu. V Banskej Štiavnici, Hodruši-Hámroch, Banskej Belej a v Štiavnických Baniach boli v minulosti situované bane zamerané na ťažbu drahých kovov. V súčasnosti prebieha ťažba zlata iba v Hodruši-Hámroch. Podľa OKEČ sa v regióne zaoberá ťažbou rúd 42 ľudí.³⁹ V obci Vyhne sa nachádza najstarší pivovar na Slovensku, Steiger, ktorý značnú časť svojej produkcie vyváža do germánskych krajín. V meste Banská Štiavnica je lokalizovaných niekoľko priemyselných prevádzok zameraných na výrobu odevov (Winer s.r.o.), strojárstvo (Reisener & Wolff Slovensko s.r.o.) a spracovanie dreva (Štiavnická sudáreň s.r.o.).⁴⁰ K 31.12. 2009 bolo v regióne 9523

³⁷ KOLEKTÍV. 2006: *Turistický atlas Slovensko*. Vízovce : SHOCart s.r.o., 2006. 458s. ISBN 807224-324-1

³⁸ ŠÚ SR. 2010. *Mestská a obecná štatistika*. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z <<http://portal.statistics.sk/mosmis/sk/run.html>>

³⁹ ŠÚ SR. 2010. Tabuľka: *Pracujúci v hospodárstve SR podľa ekonomických činností k 31.12.2009*. [e-mail]. [cit. 20.2.2010].

⁴⁰ MEDIATEL. 2010. *Zlaté stránky*. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z

<http://www.zlatestranky.sk/firmy/Bansk%C3%A1%20%C5%A0tiavnica/q_V%C3%BDroba/1/>

obyvateľov ekonomicky aktívnych.⁴¹ Miera evidovanej nezamestnanosti bola k rovnakému dátumu 18,90%.⁴²

Z hľadiska dopravnej infraštruktúry sa región nachádza mimo hlavných dopravných trás. Za hlavnú dopravnú tepnu možno označiť cestu 2. triedy č. 524 spájajúcu Zvolen s Levicami. Ako uvádza mapa 2, pomerne blízko regiónu prechádza rýchlostná cesta R1.

Jedna z najdôležitejších funkcií, ktorá je v regióne zastúpená je vzdelávacia funkcia. Okrem základných škôl má značné zastúpenie stredné školstvo. V meste Banská Štiavnica sa nachádzajú 2 gymnáziá, 3 stredné priemyselné školy, 1 hotelová akadémia, 1 združená stredná škola a niekoľko učňovských škôl. V Hodruši-Hámroch pôsobí súkromná stredná umelecká škola. V minulosti sídlila v Banskej Štiavnici Fakulta Ekológie a Envirometalistiky Technickej Univerzity vo Zvolene⁴³

Vzhľadom na svoju banskú minulosť má celý región veľkú kultúrnu hodnotu. Dňa 11. decembra 1993 bolo mesto Banská Štiavnica s okolitými technickými pamiatkami zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Kultúrne dedičstvo a prírodné zaujímavosti vytvárajú dobré predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu v regióne.⁴⁴

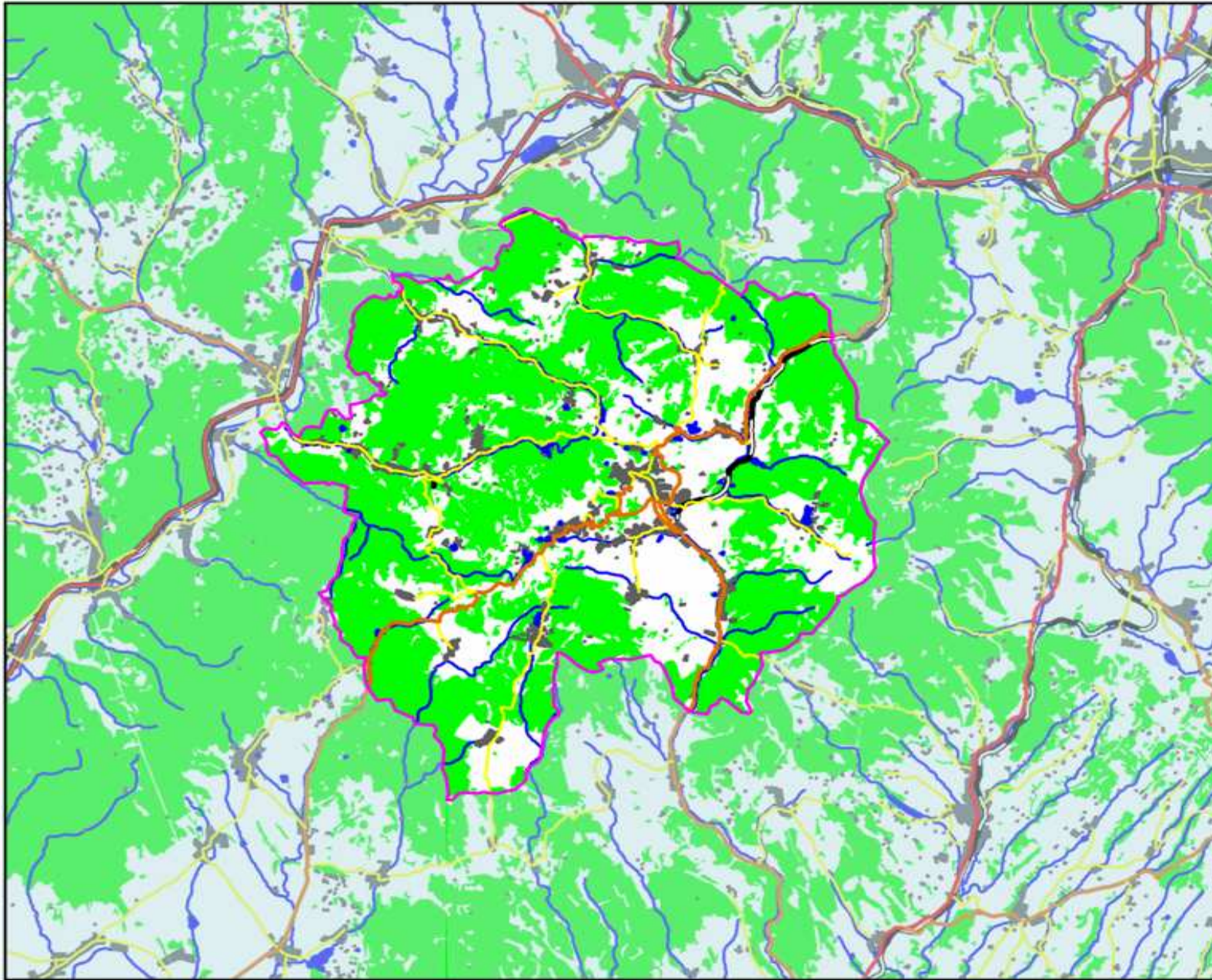
⁴¹ ŠÚ SR. 2010. *RegData*. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z < <http://px-web.statistics.sk/PXSWebSlovak/>>

⁴² UPSVAR BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2010. *Vývoj nezamestnanosti v mesiaci december 2009 za ÚPSVaR v Banskej Štiavnici, za okresy a pracoviská*. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z < <http://www.upsvarbs.sk/statistika>>

⁴³ MEDIATEL. 2010. *Zlaté stránky*. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z < http://www.zlatestranky.sk/firmy/Bansk%C3%A1%20%C5%A0tiavnica/q_%C5%A1koly/1//>

⁴⁴ MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2008. *Svetové dedičstvo*. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z < <http://www.banskastiavnica.sk/mesto/svetove-dedicstvo-unesco.html>>

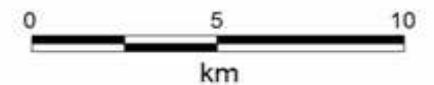
Mapa 2: Polohovo-orientačná mapa

Popisky:

zdroj: SVM 50

autor: Pavol Ďurček

4 PREDPOKLADY ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU

4.1 LOKALIZAČNÉ PREDPOKLADY

Za lokalizačné predpoklady možno považovať také predpoklady, ktoré tvoria potenciál pre tvorbu produktu cestovného ruchu a určujú miesto jeho lokalizácie. Delia sa na prírodné a spoločenské predpoklady.⁴⁵

4.1.1 Prírodné podmienky

Vlastnosti prírodných lokalizačných predpokladov sú odrazom rozmanitosti prírodného prostredia. Prírodné prostredie sa vytvára dlhodobo a je výsledkom pôsobenia mnohých čiastkových činiteľov (geologické podložie, reliéf, klíma, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo). Súhrnom týchto činiteľov sa určuje celkový prírodný potenciál krajiny, ktorý hovorí o vhodnosti daného územia pre rôzne aktivity. Najvýznamnejšie lokality cestovného ruchu vznikli práve na miestach, kde sa vyskytli najpriaznivejšie hodnoty kombinácie viacerých prírodných činiteľov.⁴⁶

Klimatické pomery

Klíma samostatne netvorí predpoklad pre rozvoj cestovného ruchu ale len nadhodnocuje respektíve podhodnocuje rôzne aktivity v cestovnom ruchu.⁴⁷

V dôsledku nerovnomerného prívlevu slnečného žiarenia možno na severnej pologuli identifikovať 7 základných klimatických pásem (ekvatoriálne, subekvatoriálne,

⁴⁵ PLESNÍK, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : EKONÓM, 2008. 8 s. ISBN 978-80-225-2476-6

⁴⁶ PLESNÍK, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : EKONÓM, 2008. 9 s. ISBN 978-80-225-2476-6

⁴⁷ NOVACKÁ, E. - PLESNÍK, P. 2000. *Cestovný ruch v regiónoch a cezhraničná spolupráca*. Bratislava : EKONÓM, 2000. 12 s. ISBN 80-88870-42-9

tropické, subtropické, mierne, subarktické, arktické). Prejavuje sa efekt tzv. horizontálnej zonálnosti. Vzhľadom na to, že Slovensko sa nachádza iba v miernom klimatickom pásme, môžeme povedať, že sa tu prejavuje iba vertikálna zonálnosť.

Niektoré javy (ako napr. zrážky) v letných mesiacoch môžu pôsobiť negatívne (napr. v strediskách letných športov), zatiaľ čo v zimných mesiacoch môžu pôsobiť pozitívne (v strediskách zimných športov).⁴⁸ V nasledujúcej tabuľke sú uvedené dané meteorologické prvky aj s ich ohodnotením. Rozlíšený je klimatický potenciál pre letný a zimný cestovný ruch.

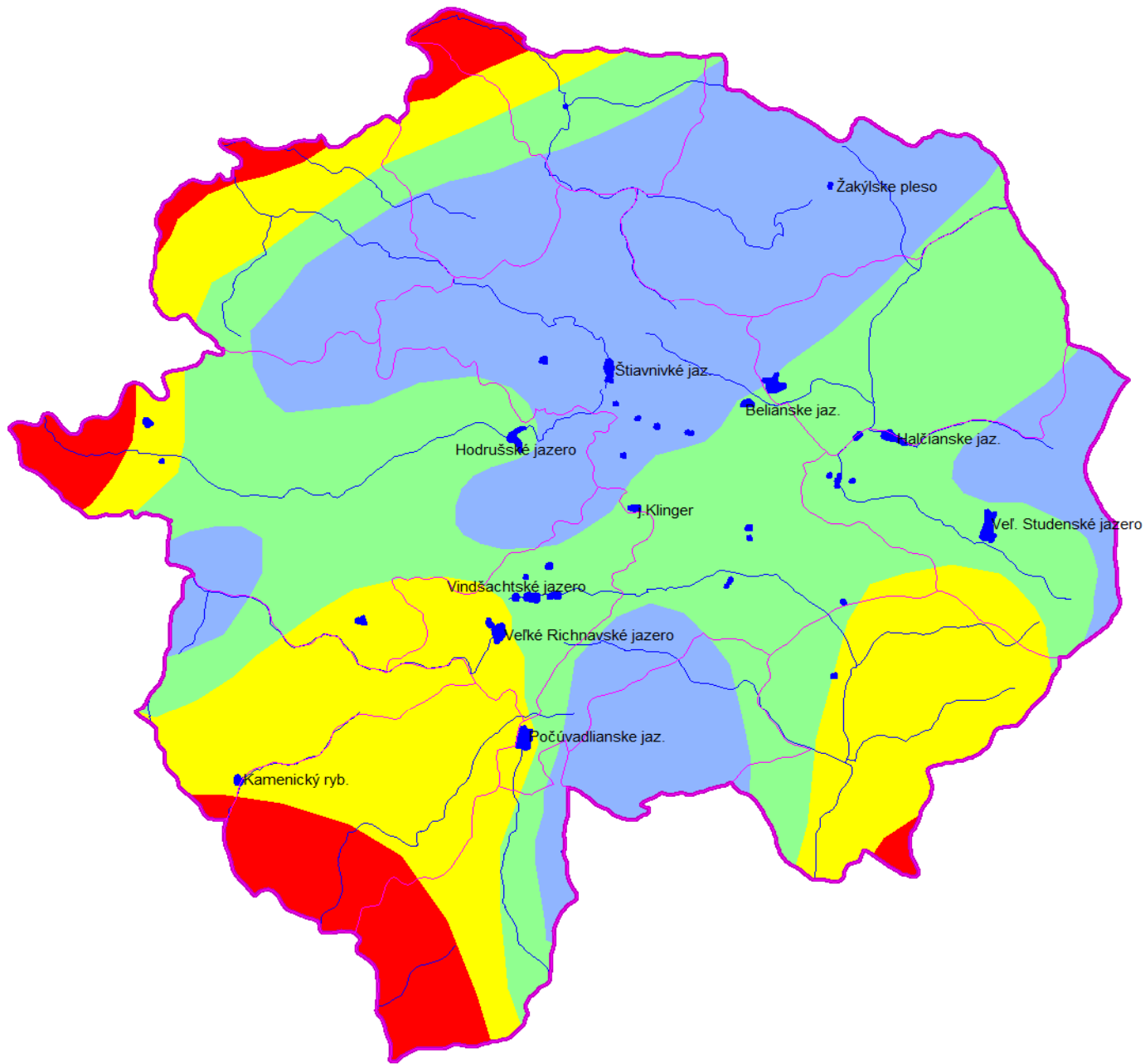
Tabuľka 3: Hodnoty klimatického potenciálu regiónu Štiavnicko

Parametre pre letný CR	Body	Hodnotiace kritérium
Priemerná teplota vzduchu v júli	1,6	Plný počet bodov je za teplotu nad +20 °C
Priemerné množstvo zrážok v júli	1,5	Plný počet bodov je za úhrn zrážok pod 61 mm
Počet tzv. letných dní	0,93	Plný počet bodov je za 75 a viac letných dní
Počet dní s výskytom hmiel	1,75	Plný počet bodov je za 40 dní a menej
Ročná suma ročného žiarenia	1,77	Plný počet bodov je za 1300 kw a viac
Celkový potenciál pre letný CR	1,51	
Parametre pre zimný CR	Body	Hodnotiace kritérium
Priemerná teplota vzduchu v januári	1,25	Plný počet bodov je za teplota pod -8 °C
Priemerné množstvo zrážok v januári	1,66	Plný počet bodov je za úhrn zrážok nad 59 mm
Počet dní so snehovou pokrývkou	1,2	Plný počet bodov je za 150 dni a viac
Inverznosť	2	Plný počet bodov je za zriedkavo inverzné plochy
Výška snehovej pokrývky v januári	1,25	Plný počet bodov je za 40mm a viac
Celkový potenciál pre zimný CR	1,47	

Zdroj: KOLEKTÍV. 2002. Atlas krajiny SR. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, 2002. 342 s., Vlastná analýza

⁴⁸ PLESNÍK, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : EKONÓM, 2008. 12 s. ISBN 978-80-225-2476-6

Mapa 3: Klimatické oblasti regiónu Štiavnicko

Popisky:

- región Štiavnicko
- hranice obcí
- vodná plocha
- vodný tok
- Klimatické oblasti**
- teplá oblasť
- mierne tepla oblasť
- mierne chladná oblasť
- chladná oblasť

zdroj: SVM 50, Atlas krajiny SR

0 3 6 km

autor: Pavol Ďurček

Hodnoty klimatického potenciálu môžu dosiahnuť maximálnu hodnotu 2. Podnebie a klíma majú pri vypočítavaní celkového potenciálu prírodných prvkov zosilňovacu alebo oslabujúcu funkciu, preto sa jednotlivé výsledné hodnoty klimatického potenciálu nesčítavajú s ďalšími čiastkovými hodnotami. Klimatický potenciál pre letný cestovný ruch sa prenásobí hodnotou potenciálu vodstva a klimatický potenciál pre zimný cestovný ruch sa prenásobí ohodnotením reliéfu.

Územie Štiavnicka je z tohto hľadiska pomerne vzácne. Vďaka efektu vertikálnej zonálnosti je klimatický potenciál regiónu vhodný na realizovanie letných aj zimných aktivít v cestovnom ruchu. Na základe mapy 3 možno povedať, že masív Tanádu sa vyznačuje extrémnymi klimatickými charakteristikami, a preto sa hodí na realizáciu zimného CR. Rovinaté oblasti v centrálnej časti a priestor na západ od vrchu Sitno majú priaznivé klimatické podmienky pre realizáciu letných turistických aktivít. Tieto hodnoty klimatických potenciálov sa pozitívne premietnu aj na hodnotách ohodnocujúcich reliéf a vodstvo.

Hydrologické pomery

Vodstvo možno pokladať za druhý najvýznamnejší parameter prírodného potenciálu. Vody možno rozdeliť na povrchové a podzemné. Povrchové vody sa ďalej delia na vodné plochy a vodné toky.⁴⁹

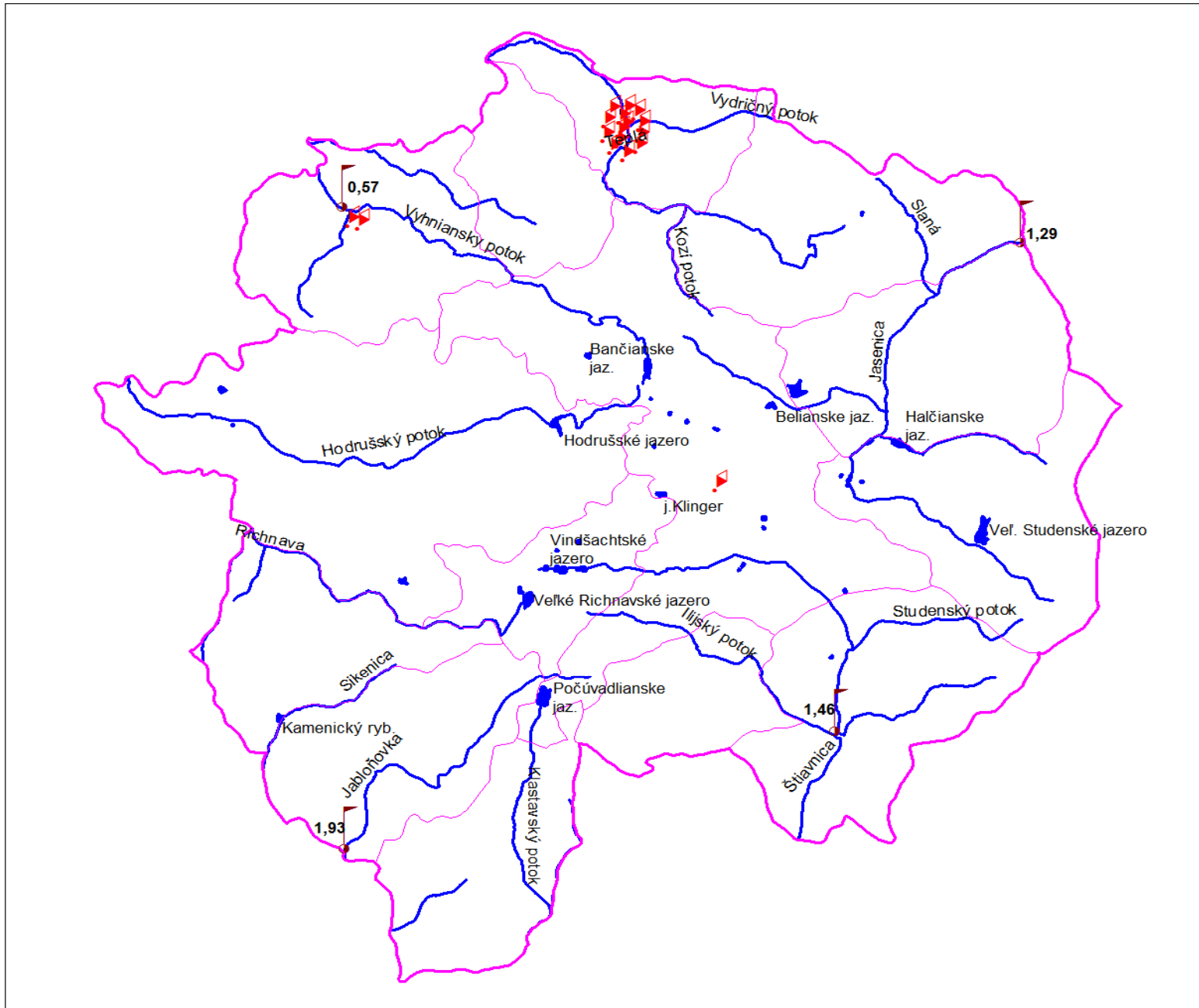
Potenciál vodstva možno oceniť v rozsahu bodov 0 až 10. V desať bodovej hodnotiacej škále patria 4 body pre vodné plochy, 3 body pre vodné toky a 3 body pre podzemné vody. Tieto hodnoty sa sčítajú a vytvoria celkový hydrologický potenciál. Ako už bolo vyššie spomenuté, tento potenciál môže byť zoslabený alebo zosilnený jeho prenásobením s hodnotami klimatického potenciálu pre realizáciu letného cestovného ruchu.⁵⁰

V mape 4 sú znázornené najdôležitejšie prvky hydrosféry nachádzajúce sa v regióne Štiavnicko.

⁴⁹ PLESNÍK, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : EKONÓM, 2008. 42 s. ISBN 978-80-225-2476-6

⁵⁰ PLESNÍK, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : EKONÓM, 2008. 43 s. ISBN 978-80-225-2476-6

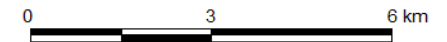
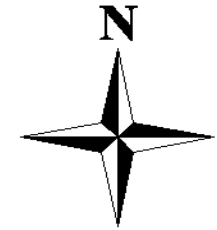
Mapa 4: Vodstvo regiónu Štiavnicko

Popisky:

- región Štiavnicko
- hranice obcí
- vodná plocha
- vodný tok
- termálny prameň
- vodomerná stanica s hodnotou najväčšieho mesačného prietoku m³/s

zdroj: SVM 50

autor: Pavol Ďurček

Tabuľka 4: Ohodnotenie potenciálu hydrologického prostredia regiónu Štiavnicka

Parameter	Body	Hodnotiace kritérium
Výskyt vodných tokov	0	Minimálne za 2 m ³ /s
Čistota	0	
Spádovitosť	0	
Výskyt termálnych prameňov	1	Term. prameň s prietokom nad 5 l.s ⁻¹
Teplota	1	Teplota nad 30°C
Klasifikácia prameňa ako liečivý	1	Liečivý alebo neliečivý
Výskyt vodných plôch	1	Plocha Minimálne 1000 m ²
Priemerná teplota vody v júli	1	Teplota aspoň 18°C
Čistota vody (vhodnosť na kúpanie)	1	Vhodnosť/nehodnosť na kúpanie
V hodnosť brehov na rekreačné účely	1	Rekreácia organizovaná/neorganizovaná
Celkový hydrologický potenciál	7	

Zdroj: KOLEKTÍV. 2002. *Atlas krajiny SR*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, 2002. 342 s., SAŽP. 2002. *Zoznam minerálnych prameňov*. [online]. [cit. 10.3.2010] Dostupné z <http://www.sazp.sk/slovak/struktura/ceev/DPZ/pramene/zh/zoznam_zh_okres.html>, SHMÚ, Vlastná analýza

Ako vidieť v tabuľke 4, celkový potenciál vodstva dosiahol hodnotu 7 bodov. Za veľké pozitívum regiónu možno považovať výskyt tajchov. Celkovo je v oblasti Štiavnicka 29 tajchov, z ktorých sa na rekreačné účely sa dá využívať približne polovica. Ostatné tajchy majú význam iba ako technické pamiatky. Najväčším problémom väčšiny tajchov je ich zlá dostupnosť a pomerne malá hodnota vodnej plochy. V troch prípadoch (Richňava, Počúvadlo, Banský Studenec) sa tajchy využívajú na organizovanú rekreáciu.⁵¹

Druhým veľmi významným hydrologickým prvkom sú podzemné vody. V regióne sa nachádzajú 3 lokality s výskytom termálnych podzemných vôd. V obci Sklené Teplice v súčasnosti vyvierajú 14 prameňov s teplotou od 37°C do 52,3°C. V obci Vyhne je lokalizovaný jeden prírodný prameň a jeden vrt o teplotách od 35°C do 37°C. Aj v samotnom meste Banská Štiavnica v jednej banskej šachte vyvierajú minerálny prameň o teplote 48,5°C a dostatočnom prietoku.⁵²

Posledný prvok potenciálu vodstva sú vodné toky. Tie sú v regióne Štiavnicka nevyužitelné resp. slabo využitelné pre cestovný ruch. Všetky vodné toky nachádzajúce sa v regióne tu zároveň pramenia aj z regiónu odtekajú. Vzhľadom na krátkosť sa vodné toky nevyznačujú dostatočným prietokom ani len v mesačných priemeroch (za minimálny prietok v mesačných priemeroch možno považovať hodnotu 2 m³/s).

Aj napriek absencii využiteľných vodných tokov možno potenciál vodstva v regióne pokladať za významný faktor napomáhajúci rozvoju cestovného ruchu.

⁵¹ MOJCASOPIS. 2010. *Štiavnické smaragdy*. [online]. [citované 10.3.2010]. dostupné z <<http://www.mojcasopis.sk/lifestyle/cestovanie/7586-tiavnicke-smaragdy.html>>

⁵² SAŽP. 2002. *Zoznam minerálnych prameňov okresu*. [online]. [citované 10.3.2010]. dostupné z <http://www.sazp.sk/slovak/struktura/ceev/DPZ/pramene/zh/zoznam_zh_okres.html>

Reliéf a morfológické pomery

Reliéf ako momentálny stav zemského povrchu je nositeľom základných charakteristík krajiny a zároveň je aj najvýznamnejším prvkom z pohľadu vnímania krajiny človekom. Predovšetkým na úrovni vertikálneho členenia územia pôsobí reliéf ako jeden z určujúcich faktorov.⁵³ Členitejšie konfigurácie terénu pôsobia priaznivo na rôzne športové aktivity, zosilnené krásnymi scenériami. Viaceré geomorfologické útvary sú objektmi obdivu návštevníkov (skalnaté bralá, priepasti, kamenné moria, vypreparované neky, travertínové kopy a i.). Z hľadiska konfirmácie terénu rozlišujeme nížiny, pahorkatiny, vrchoviny, hornatiny, vysočiny a veľhornatiny.⁵⁴

Reliéf ako jeden z najvýznamnejších činiteľov nadobúda hodnoty od 0 po 20. Monotónne a málo členité formy krajiny budú nadobúdať najmenšie hodnoty, zatiaľ čo extrémne kontrastujúce a formy s vysokými sklonmi svahov, s častým výskytom bradlových masívov, budú dosahovať najväčšiu hodnotu. Hodnoty reliéfu sa sčítavajú s ďalšími čiastkovými ukazovateľmi⁵⁴

P. PLESNÍK vo svojej práci „*Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*“ neponúka presný spôsob ako sa regióny dajú oceniť z hľadiska reliéfu. Pre tento prípad hodnotenia sme si preto zvolili vlastnú metodiku. V Atlase krajiny sa nachádza mapa 24 (Morfológicko morfometrické typy reliéfu). Táto mapa ponúka 18 typov reliéfu. Tieto typy sú odstupňované podľa členitosti, svahovitosti, sklonu povrchu a ďalších vlastností. Každému typu sme pričlenili presne 1,17 bodu. Napríklad reliéf horizontálne rozčlenených rovín, ktorý sa z hľadiska členitosti nachádza na 3. mieste, by mal potenciál 3,51 bodu.

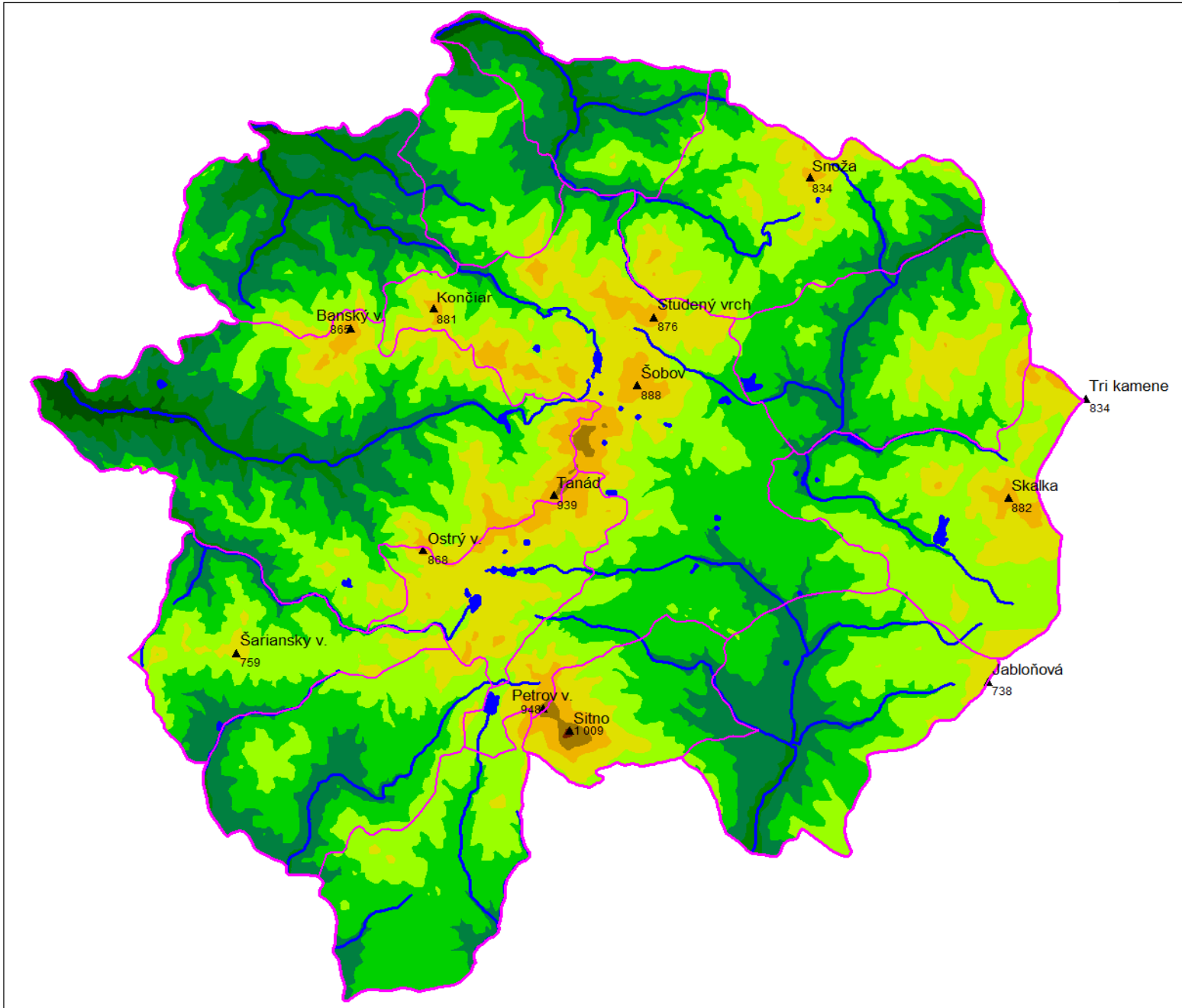
Ako vidieť v mape 5, v regióne sa nachádzajú dva horské masívy (Tanád a Sitno) s nadmorskou výškou nad 900 m n. m.. V mape 24 Atlasu Krajiny SR sú tieto morfológické útvary zaradené do kategórie 12 (veľmi silne členité nižšie hornatiny). Potenciál reliéfu pre cestovný ruch preto dosahuje hodnotu 14. Masívy Sitna a Tanádu sa vyznačujú vďaka svojej nadmorskej výške, vyhovujúcemu sklonu reliéfu a priaznivým klimatickým vlastnostiam vhodnými podmienkami pre rozvoj zimného cestovného ruchu či horskej turistiky.⁵⁵

⁵³ NOVACKÁ, L. - PLESNÍK, P. 2000. *Cestovný ruch v regiónoch a cezhraničná spolupráca*. Bratislava : EKONÓM, 2000. 30 s. ISBN 80-88870-42-9

⁵⁴ MAZÚR, E. 1981. Funkčná delimitácia reliéfu pre hospodárske využitie na príklade SSR. Bratislava : Veda, 1981. 56 s.

⁵⁵ TREMBOŠ, P. - MINÁR, J. 2002. Morfológicko-morfometrické typy reliéfu. In *Atlas krajiny SR*. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia Slovenskej Republiky, 2002. mapa 24.

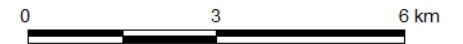
Mapa 5: Hypsografická mapa regiónu

Popisky:

zdroj: SVM 50

autor: Pavol Ďurček

Rastlinstvo a živočíšstvo

Sféra živých organizmov v porovnaní s predchádzajúcimi prírodnými prvkami nepredstavuje taký dôležitý hodnotiaci segment. Fauna a flóra dotvára konečný výraz krajiny.

Fauna ovplyvňuje cestový ruch z dvoch stránok. Prvú stránku predstavuje poľovníctvo a rybárstvo. Druhu stránku predstavuje poznávanie a obdivovanie rôznych živočíchov (hlavne chránených a málo početných). Tu sa hlavne cenia veľkoplošné územia ako národné parky, kde sa nachádzajú aj rôzne chránené druhy živočíchov.⁵⁶

Fauna a flóra môže byť celkovo ocenená 10 bodmi. Z toho sú 3 body pridelené živočíšstvu a 7 bodov rastlinstvu. Hodnotiace faktory ukazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 5: Ohodnotenie potenciálu fauny a flóry regiónu Štiavnicko

Parameter	Body	Hodnotiace kritérium
Dostatočné zalesnenie	1	Percento zalesnenia aspoň 60%
Výskyt hôľnych vegetácií	0	Najmenej 2 km ²
Výskyt kosodreviny	0	Najmenej 2 km ²
Výskyt súvislých ihličnatých lesov	1	Najmenej 2 km ²
Výskyt teplomilných vegetácií	1	Najmenej 2 km ²
Výskyt chránených rastlinných biotopov	1	Výskyt aspoň 5 chránených rastlinných druhov
Botanické záhrady alebo arboréta	1	Aspoň jedna botanická záhrada alebo arborétum
Obory alebo zoologické záhrady	1	Aspoň jedna obora alebo zoologická záhrada
Výskyt lovej zvery a rýb	1	Výskyt lovej zvery a rýb
Výskyt chránených živočíchov	1	Výskyt aspoň 5 voľne žijúcich chránených živočíchov
Celkový potenciál rastlinstva a živočíšstva	8	

Zdroj: KOLEKTÍV. 2002. *Atlas krajiny SR*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, 2002. 342 s., ArcGEO Information Systems s.r.o. 1999. *SVM 50*. ArcGEO Information Systems s.r.o., Bratislava, 1999. vrstvy: hranice_obci, vrstevnice, koty, vodne_toky, pramene, zalesnene_plochy., Vlastná analýza

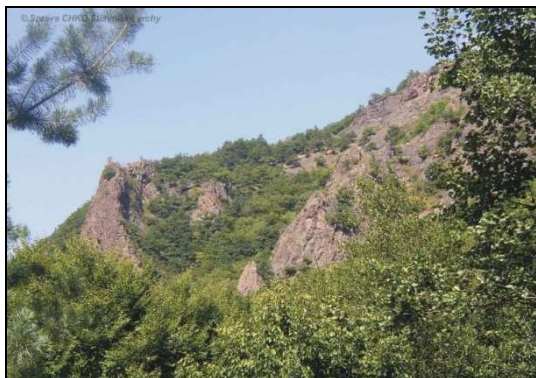
Rastlinné prostredie regiónu je nasledovné. Percento zalesnenia regiónu je 58%.⁵⁷ Kosodreviny a hôľne biotopy sa v regióne nenachádzajú. Nachádzajú sa tu ale súvislejšie ihličnaté porasty, ktoré sa v minulosti vysádzali na miestach, kde v období banskej ťažby vznikali holoruby. V regióne sa nachádza 10 maloplošných chránených území s výskytom

⁵⁶ PLESNÍK, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : EKONÓM, 2008. 49 s. ISBN 978-80-225-2476-6

⁵⁷ ArcGEO Information Systems s.r.o. 1999. *SVM 50*. ArcGEO Information Systems s.r.o., Bratislava, 1999. vrstvy: hranice_obci, geomofro_celky, vrstevnice, koty, vodne_toky, pramene, zalesnene_plochy

vzácných rastlinných biotopov (napr. teplomilné lesy na úpätí Sitna, relikť Waldstejnĳa trojlistého v Prĳrodnej rezervácii Bralce, lesostepné vegetácie Prĳrodnej pamiatky Kapitulske bralá).⁵⁸

Obrázok 3: Lesostepi Kapitulske bral

Obrázok 4: Prales v PR Bralce

Zdroj: GEOPARK: MCHÚ Štiavnĳckých vrchov. [online] 2010 [citované 10.3.2010]. dostupné z <<http://geopark.sk/index.php/item/prirodne-pamiatky>>

Botanická záhrada v Banskej Štiavnici bola založená v roku 1844 a sú v nej vysadené domáce aj cudzokrajné dreviny z podobných klimatickeých oblastĳ. ⁵⁹ V arboréte Kysihýbel sa nachádza zbierka cudzokrajných drevĳn z rozliĳnĳch oblastĳ severnej pologule (viac ako 260 taxonomickĳch jednotiek) a slúži ako lesnícke arborétum na štúdiu aklimatizácie introdukovanĳch cudzokrajných drevĳn (korkovník amazónsky, breza papierovitá, cyprušteky, duglaska, sekvojovce).⁶⁰

V rekreaĳnej oblasti v blízkosti jazera Poĳúvadlo je situovaná obora na chov lesnej zveri. Prakticky celý región je známy svojou poľovníckou tradĳciou. V Štiavnĳckých vrchoch je zaznamenanĳ výskyt 116 druhov chránenĳch živoĳĳchov (napr. medveď hnedĳ, netopier obyĳajný, veĳernica malá, rys ostrovid).⁶¹

4.1.2 Kultúrnosprávkne podmienky

⁵⁸ GEOPARK. 2010. *MCHÚ Štiavnĳckých vrchov*. [online]. [citované 10.3.2010]. dostupné z <<http://geopark.sk/index.php/item/prirodne-pamiatky>>

⁵⁹ STREDNÁ LESNĳCKA ŠKOLA BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2010. *Botanická záhrada*. [online]. [citované 10.3.2010]. dostupné z <<http://www.slsbs.edu.sk/botanikainf.html>>

⁶⁰ GEOPARK. 2010. *CHA Arborétum Kysihýbel*. [online]. [citované 10.3.2010]. dostupné z <<http://www.sazp.sk/slovak/struktura/copk/chodniky/chkosv6.html>>

⁶¹ SKONLINE. 2010. *CHKO Štiavnĳcké Vrchy*. [online]. [citované 10.3.2010]. dostupné z <<http://www.skonline.sk/chko.php?id=21>>

Vlastnosti a prvky spoločenských lokalizačných predpokladov sú výsledkom ľudskej činnosti. Kultúrnosprávne prostredie je oproti prírodnému prostrediu ľahšie ovplyvniteľné. Je výsledkom pôsobenia mnohých čiastkových činiteľov, ktoré môžeme rozčleniť do dvoch základných kategórií. Prvá kategória sú kultúrno-historické pamiatky a podujatia. Druhú skupinu tvorí inštitucionálne zabezpečenie. Celkovo majú kultúrnosprávne predpoklady menší význam ako prírodné, ale v mnohých destináciách práve história a kultúra láka veľké množstvá turistov.⁶²

Kultúrno-historické pamiatky

Samotný priebeh ľudských dejín sa odráža na historických pamiatkach, ktoré tvoria významnú skupinu atraktivít lákajúcich svojou originalnosťou a zvláštnosťou. Takto vznikajú lokality, ktoré návštevníkov zaujmú možnosťou poznávania histórie či architektúry.

Kultúrno-historické pamiatky tvoria až 20 bodov z celkových 30 určených pre spoločenské lokalizačné predpoklady. Hlavnými prvkami, ktoré ovplyvňujú potenciál z hľadiska kultúrno-historických pamiatok, sú pamiatkové rezervácie či lokality zapísané do kultúrneho dedičstva UNECO, zachované a sprístupnené hrady, zámky a kaštiele, dôležité sú aj múzeá či galérie, ich hustota a výstavná plocha, architektonické zvláštnosti a spomienkové či náboženské miesta a iné.⁶³

Obrázok 5: Mestská pamiatková rezervácia Štiavnické Bane

Obrázok 6: Historické centrum Banskej Štiavnice

Zdroj: SARC. 2010. Pobyť v Štiavnických vrchoch. [online]. [citované 10.8.2010]. dostupné z <<http://www.slovakia.travel/imagegallery.aspx?l=1&io=64197&igo=40606>>

⁶² PLESNÍK, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : EKONÓM, 2008. 17 s. ISBN 978-80-225-2476-6

⁶³ PLESNÍK, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : EKONÓM, 2008. 18 s. ISBN 978-80-225-2476-6

V tabuľke 6 sú uvedené hodnotiace parametre, ktoré môžu jednotlivo získať maximálne 2 body.

Tabuľka 6: Ohodnotenie potenciálu kultúrno-historických pamiatok regiónu Štiavnicko

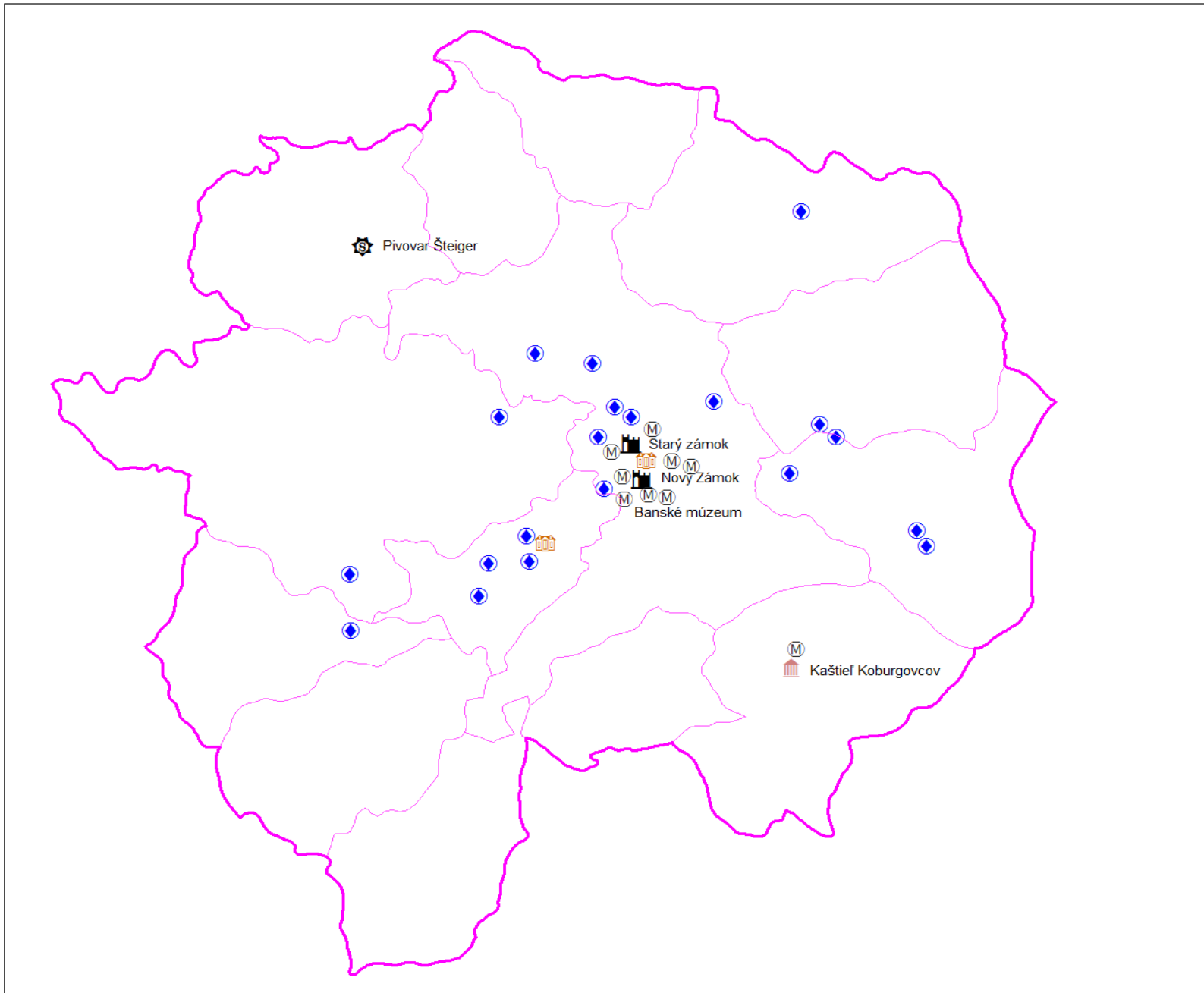
Parameter	Body	Hodnotiace kritérium
Hrad	2	2 body za 2 a viac hradov
Zámok alebo kaštieľ	1	2 body za 2 a viac zámkov a kaštieľov
Mestské opevnenie	2	2 body za 1 km a viac zachovalých hradieb
Historické obytné budovy	2	2 body za 50 a viac budov
Historické verejné budovy (radnice, trhy, župné domy, obchody)	2	2 body za 4 a viac budov
Múzeum	2	2 body za 4 a viac múzejných expozícií
Galérie	1	2 body za 2 a viac stálych galérií
Vedecko-technické pamiatky	2	2 body za 2 a viac pamiatok
Historické kostoly	2	2 body za 2 a viac historických kostolov
Spomienkové miesta	2	2 body za 2 a viac spomienkových miest
Spolu	18	

Zdroj: Vlastná analýza, KOLEKTÍV. 2006. Turistický atlas Slovensko. Vízovce : SHOCart s.r.o., 2006. 458s. ISBN 807224-324-1, MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2008. *Kultúra a dobrá zábava*. [online]. [cit. 10.8.2010] Dostupné z < <http://www.banskastiavnica.sk/navstevnik/kultura-a-dobra-zabava/4-zivly.html> >

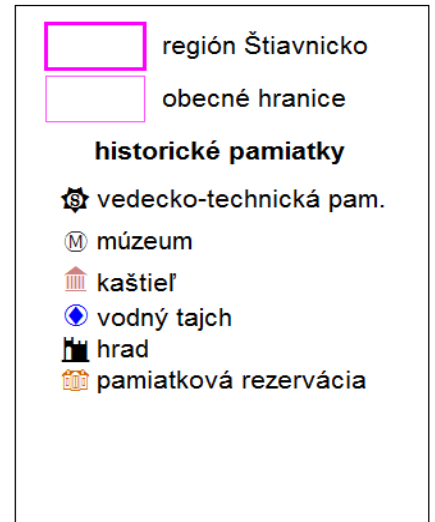
Presné rozmiestnenie kultúrno-historických pamiatok ukazuje mapa 6. Mestská pamiatková rezervácia mesta Banská Štiavnica spolu s okolitými tajchami je zapísaná do Zoznamu UNESCO. Vo Svätom Antone sa nachádza poľovnícky kaštieľ rodiny Koburgovcov. Ďalšia mestská pamiatková rezervácia s nachádza v obci Štiavnické Bane. V samotnom meste Banská Štiavnica sa nachádzajú dva hrady z obdobia protitureckých vojen a v meste je zachovaných aj niekoľko brán a múrov. V samotnom meste, ale aj v Svätom Antone a vo Vyhniach, je situovaných 10 múzejných expozícií. Z hľadiska architektonických zvláštností sa v regióne nachádzajú umelé jazerá na poháňanie banských čerpadiel tzv. tajchy. V regióne sa nachádza niekoľko pútnických a spomienkových miest ako je štiavnická kalvária či vrch Tanád alebo tajch Bakomi. Celkový kultúrno-historický potenciál dosahuje hodnotu 18 bodov.⁶⁴

⁶⁴ MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2008. *Banícke dedičstvo a história*. [online]. [cit. 20.8.2010] Dostupné na internete: < <http://www.banskastiavnica.sk/navstevnik/banicke-dedicstvo-a-historia/technicke-zaujímavosti.html> >.

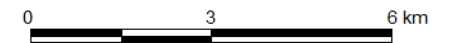
Mapa 6: Kultúrno-historické pamiatky

Popisky:

zdroj: SVM 50, TIK Banská Štiavnica

autor: Pavol Ďurček

Spoločenské podujatia

Ďalšou skupinou atraktivít, patriacich pod kultúrnosprávne podmienky, sú spoločenské podujatia. Za takéto aktivity možno pokladať konanie opier a divadelných hier či rôzne festivaly (hudobné, filmové alebo folklórne). Aj športové podujatia môžu vplývať na návštevnosť jednotlivých lokalít či celých regiónov. Na objektívne zhodnotenie významu spoločenských podaní sa používa rozpätie bodov od 1 po 5, pričom sa hodnotia rôzne stupne spoločenskej organizovanosti.

V regióne Štiavnicko sa nenachádza žiadne oficiálne a celoročné divadlo alebo opera. Z hľadiska konania festivalových podujatí je situácia lepšia. V samotnom meste Banská Štiavnica sa konalo v roku 2008 5 festivalov, z ktorých najznámejšie sú Salamandrové dni alebo jazzový festival Jazznica. V obci Svätý Anton sa ešte konal festival vážnej hudby s názvom Festival peknej hudby.⁶⁵

Tabuľka 7: Ohodnotenie potenciálu spoločenských podujatí regiónu Štiavnicko

Parameter	Body	Hodnotiace kritérium
Divadlá	0	1 bod za 1 a viac stálych divadiel
Opery	0	1 bod za 1 a viac stálych opier
Festivaly	1	1 bod za 1 a viac festivalov
Iné kultúrne podujatia	1	1 bod za 1 a viac iných kultúrnych podujatí
Športové akcie	1	1 bod za 1 a viac športových podujatí
Spolu	3	

Zdroj: MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2008. *Kultúra a dobrá zábava*. [online]. [cit. 10.8.2010] Dostupné z < <http://www.banskastiavnica.sk/navstevnik/kultura-a-dobra-zabava/4-zivly.html> >, Vlastná analýza

V rámci športových podujatí sa konajú na Belianskom a Počúvadlianskom jazere rybárske preteky. V roku 2009 sa konali motokrosovú preteky o pohár primátora mesta Banská Štiavnica. Niekoľkokrát sa na jazere Počúvadlo konali triatlonové preteky Ironman.⁶⁶

Sídla centrálnych inštitúcií

⁶⁵ DULAJ, M. 2009. *Priestorové rozmiestnenie hudobných festivalov v Slovenskej republike (bakalárska práca)*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2009. s 48-57.

⁶⁶ MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2009. *Rybárske preteky*. [online]. [cit. 20.8.2010] Dostupné na internete: < http://www.rybybb.sk/preteky_mso.htm >.

Je známe, že existujú mestá s vysokou návštevnosťou spôsobenou prítomnosťou centrálnych inštitúcií alebo úradov. Návštevníci realizujú svoje cesty hlavne za pracovnými účelmi. Takíto cestujúci sa vyznačujú veľkou náročnosťou na kvalitu poskytovaných služieb. Výhodou tejto formy cestovného ruchu je jej nesezónnosť a rozloženie návštevnosti na celé obdobie kalendárneho roka.

Maximálna hodnota potenciálu sídla centrálnych inštitúcií je hodnota 5. Pri hodnotení potenciálu treba zohľadňovať stupeň NUTS jednotlivých sídel ako i lokalizáciu úradov súkromných firiem a inštitúcií.⁶⁷

Banská Štiavnica je centrom NUTS IV. Sídli tu niektoré centrálné a niektoré detašované pracoviská obvodného úradu Žiar nad Hronom. V regióne sa nenachádzajú žiadne významnejšie úrady súkromných spoločností. V Banskej Štiavnici sa konáva jedenkrát do roka konferencia organizovaná Technickou univerzitou vo Zvolene tzv. Štiavnické dni.⁶⁸

Z dôvodu vyššie uvedených príčin sú hodnoty potenciálu centrálnych inštitúcií pre región Štiavnicka rovné jednému bodu.

4.1.3 Celkové zhodnotenie prírodného a spoločenského potenciálu

P. PLESNÍK uvádza, že maximálna Ballova hodnota, ktorú môže územie dosiahnuť z hľadiska prírodného potenciálu, je 70. Územie Štiavnicka dosiahlo pri tomto tzv. oceňovaní územia hodnotu 38,15. Je to len mierne nadpriemerná hodnota. Keď sa pozrieme na parciálne hodnotenia, tak vidíme, že región nedosahuje najvyššie hodnoty v žiadnom z hodnotení. Región dostáva v každej hodnotenej kategórii iba približne polovičné hodnoty, preto je aj celkový prírodný potenciál územia len mierne nadpriemerný. Tento fakt sa dá chápať z dvoch hľadísk. Prvé z nich je negatívne, kedy môžeme poukázať na to, že región nemá žiadnu významnejšiu prírodnú predispozíciu, ktorá by sa dala uplatniť z hľadiska cestovného ruchu. Druhý pohľad je pozitívny. Územie je prakticky vhodné aj na letnú aj na zimnú rekreáciu (aj keď podmienky na ich vykonávanie nie sú najvhodnejšie), čo je pomerne neobvyklý fakt.

⁶⁷ PLESNÍK, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : EKONÓM, 2008. 21 s. ISBN 978-80-225-2476-6

⁶⁸ MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2009. *Výstavy a konferencie*. [online]. [cit. 20.8.2010] Dostupné na internete: < <http://www.banskastiavnica.sk/navstevnik/vystavy-1.html>>.

Ďalšou zložkou celkového potenciálu pre rozvoj cestného ruchu sú kultúrno-spoločenské aktivity. Význam týchto aktivít sa môže oceniť maximálne 30 bodmi. Štiavnicko dosahuje až 22 bodov, čo možno považovať za nadpriemernú hodnotu. Takáto hodnota je dôkazom nielen vysokej hodnoty potenciálu kultúrno-historických pamiatok, ale aj organizovaním spoločenských podujatí, ktoré sú veľmi významnou zložkou spoločenského potenciálu a napomáhajú k zviditeľňovaniu a opätovnému návratu návštevníkov. Práve táto zložka spoločenských podujatí by sa mala do budúcnosti najviac rozvíjať.

Celkový potenciál pre rozvoj cestovného ruchu presahuje hodnotu 60 bodov, čo tiež predstavuje vysoko nadpriemernú hodnotu porovnateľnú s potenciálom regiónov cestovného ruchu (21 regiónov ČR podľa Regionalizácie cestovného ruchu SR).⁶⁹

P. PLESNÍK uvádza, že spoločenský potenciál nepredstavuje tak významný faktor ovplyvňujúci formovanie sa cestovného ruchu v regiónoch. Viacero autorov (PLESNÍK, P. 2008, NOVACKÁ, I. 2000, COOPER, CH. 2005) sa zhoduje, že spoločenské atraktivity tvoria len doplnok k prírodnému potenciálu. Táto skutočnosť znevýhodňuje Štiavnický región, lebo viac ako 37 % celkového potenciálu tvoria kultúrno-správne podmienky.

4.2 REALIZAČNÉ FAKTORY

Realizačné faktory sú „nastavbou“ lokalizačných faktorov. Spravidla umožňujú samotnú realizáciu cestovného ruchu. Tento druh faktorov zahŕňa dopravnú infraštruktúru a služby spojené s cestovným ruchom ako je stravovanie, ubytovanie a iné.⁷⁰

4.2.1 Dopravná dostupnosť

Fyzická dostupnosť ako aj kvalita dopravných sietí sú pre rozvoj cestovného ruchu veľmi dôležité. Doprava sa uskutočňuje v štyroch základných dimenziách: cestná, železničná, vodná a letecká doprava.⁷¹

⁶⁹ PLESNÍK, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : EKONÓM, 2008. 65 s. ISBN 978-80-225-2476-6

⁷⁰ Mariot, P. 1983. *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava : Veda, 1983. s. 24

Vzhľadom na to, že cez región neprechádza žiadny splavný vodný tok, možno považovať možnosti vodnej dopravy za bezpredmetné.

V regióne sa nachádza približne 126 km ciest, z ktorých približne jedna štvrtina sú cesty druhej triedy. Ostatné cesty sú klasifikované ako cesty tretej triedy alebo ako miestne komunikácie so spevneným povrchom. Cesty prvej triedy, rýchlostné cesty a diaľnice v regióne absentujú. Na základe týchto faktov možno zhodnotiť cestnú infraštruktúru regiónu ako poddimenzovanú.

Za ukazovatele cestnej dostupnosti individuálnou dopravou sme si zvolili časovo najkratšiu cestnú vzdialenosť a podiel diaľničných úsekov alebo úsekov rýchlostných ciest. Analýzu som uskutočnili pre mestá nad 50 tisíc obyvateľov. Výsledky ukazuje tabuľka 8.

Vo vzdialenosti do 100 km sa nachádzajú Nitra a Banská Bystrica. Podiel diaľničných úsekov pre tieto mestá presahuje 50%. Na základe týchto faktov možno dostupnosť regiónu z týchto miest pokladať za najlepšiu. Vo vzdialenosti do 150 km sa nachádzajú mestá Trnava, Martin, Žilina a Trenčín. Z tejto štvorice miest má najlepšiu dopravnú dostupnosť práve Trnava, pretože až 87% cestnej vzdialenosti tvoria diaľnice. Mestá Poprad a Bratislava sa nachádzajú vo vzdialenosti do 200 km. Z tejto dvojice miest je dostupnejšia Bratislava a to z dôvodu väčšieho podielu diaľničných úsekov.

Tabuľka 8: Individuálna cestná dostupnosť regiónu Štiavnicko

Vybrané mestá	Cestná vzdialenosť (km)	Podiel diaľnic a rýchlostných ciest	Kvocient cestnej dostupnosti
Bratislava	174	90%	1,63
Košice	236	19%	0,26
Prešov	255	41%	0,51
Žilina	133	23%	0,55
Nitra	82,3	79%	3,03
Banská Bystrica	46,9	54%	3,6
Trnava	128	87%	2,13
Martin	105	30%	0,89
Trenčín	145	1%	0,02
Poprad	178	59%	1,04
Prievidza	72	17%	0,75

Zdroj: ArcGEO Information Systems s.r.o. 1999. SVM 50. Bratislava, 1999. vrstva: hranice_obci, CESTY., Vlastná analýza

⁷¹ KOPŠO, E. - BAXA, Š. - GUČÍK, M. 1979. Ekonomika cestovného ruchu. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1979. 48 s.

Banská Štiavnica má v pracovný deň intenzitu autobusovej prepravy 76 medzimestských (smerujúcich do susedných okresných miest) a štyri diaľkové autobusové linky obojsmerne.⁷² Preto možno považovať cestnú dostupnosť hromadnou dopravou za pomerne rozvinutú. Za menší nedostatok možno považovať malý počet diaľkových liniek.

Región má pomerne obmedzenú dostupnosť železničnou dopravou. V regióne sa nachádza jedna regionálna železničná trať, tzv. Trať Mládeže, ktorá začína v Hronskej Dúbrave a končí v Banskej Štiavnici. Nenachádza sa tu žiadna stanica pre rýchliky a najbližšie rýchlikové stanice sú v Žiari nad Hronom, Hronskej Dúbrave a Zvolene, preto sme sa analýzu dostupnosti rozhodli vykonať práve za tieto tri stanice. Sledované ukazovatele boli nasledovné: cestná vzdialenosť od rýchlikovej stanice a vzdialenosť po železnici od rýchlikovej stanice. Ako vyplýva z tabuľky 9, najlepšia dostupnosť železničnou dopravou je práve cez stanicu Zvolen.

Tabuľka 9: Dostupnosť regiónu Štiavnicko železničnou dopravou

Vybrané rýchlikové stanice	Vzdialenosť po železnici (km)	Počet rýchlikových zastavení	Kvocient železničnej dostupnosti
Žiar nad Hronom	31	14	0,79
Hronská Dúbrava	20	10	0,87
Zvolen	31	23	1,29

Zdroj: Atlas SK. 2010. *Cestovné poriadky*. [online]. [cit. 20.10.2010] Dostupné na internete: <<http://cp.atlas.sk/bus/spojenie/>>., Vlastná analýza

Čo sa týka leteckej dopravy, tak región je takmer nedostupný. Ako vidno v tabuľke 10, najbližšie letisko sa nachádza v mestečku Sliač, ale intenzita pravidelných letov je veľmi malá. Na našom území sa nachádza iba jedno letisko s dostatočnou intenzitou leteckej dopravy a to v Bratislave. Mimo hraníc SR sa nachádza ešte letisko s relatívne vysokým počtom letov a to je medzinárodné letisko v Budapešti. Jeho cestnú dostupnosť ukazuje tabuľka 10.

Tabuľka 10: Cestná dostupnosť vybraných letísk

Vybrané letiská	Cestná vzdialenosť (km)	Podiel diaľnic a rýchlostných ciest	Kvocient cestnej dostupnosti
Sliač, Tri Duby	40	35%	2,75
Budapešť, Ferihegy	163	23%	0,45

zdroj: ArcGEO Information Systems s.r.o. 1999. SVM 50. Bratislava, 1999. vrstva: hranice_obci, CESTY, Vlastná analýza,

⁷² Atlas SK. 2010. *Cestovné poriadky*. [online]. [cit. 20.10.2010] Dostupné na internete: <<http://cp.atlas.sk/bus/spojenie/>>.

4.2.2 Ubytovanie a stravovanie

Hlavnou činnosťou ubytovacích a gastronomických zariadení je poskytovanie služieb, ktoré sa vo väčšine prípadov užívajú v zariadeniach prevádzkovateľa. Produktom sú hmotné prvky, ktorými sú napríklad jedlá a nápoje alebo nehmotné prvky, ktoré predstavuje poskytovanie ubytovania a servisné služby.⁷³

Podľa zdrojov ŠÚ SR z roku 2009 sa nachádzalo v regióne celkovo 85 stravovacích a 63 ubytovacích zariadení. Prakticky v každej obci regiónu sa nachádzalo aspoň jedno zariadenie poskytujúce gastronomické služby, ale v štyroch obciach (Počúvadlo, Dekýš, Vysoká a Ilija) sa nenachádza ani jedno ubytovacie zariadenie. Najväčší počet ubytovacích zariadení sa nachádza v obciach, kde sa nachádzajú kúpele a termálne kúpaliská a v obciach, kde je veľký kultúrno-historický potenciál (jedná sa o obce Vyhne, Sklené Teplice, Štiavnické Bane, Svätý Anton a Banská Štiavnica). V týchto obciach sa nachádza tiež najväčší počet stravovacích zariadení. S výnimkou obcí Vyhne, Sklené Teplice, Repište a Štiavnické Bane má prevahu počet stravovacích zariadení nad počtom ubytovacích zariadení. V týchto štyroch obciach prevládajú nízkokapacitné ubytovacie zariadenia (hlavne penzióny a ubytovanie na súkromí), ktorých je pomerne veľký počet. Stravovacie zariadenia týchto obcí sú väčšinou zamerané na návštevníkov a v obmedzenej kapacite na domáce obyvateľstvo. U ostatných obcí možno sledovať situáciu, kedy je počet stravovacích zariadení väčší ako počet ubytovacích zariadení. V týchto obciach slúžia gastronomické služby nielen pre návštevníkov regiónu, ale hlavne pre zabezpečenie potrieb miestneho obyvateľstva. Presné údaje o počte ubytovacích a stravovacích zariadení znázorňuje mapa 7.

Celková kapacita ubytovacích zariadení predstavuje hodnotu 2049 lôžok v 795 izbách. Iba v obciach Vyhne, Sklené Teplice, Štiavnické Bane a Banská Štiavnica presahuje počet lôžok hodnotu 200 a počet izieb hodnotu 80. V týchto obciach je zahrnutých 93 percent celkovej ubytovacej kapacity regiónu. Ukazovateľ počtu lôžok na 1000 obyvateľov má hodnotu nad 7 tiež v týchto štyroch obciach ako aj v obci Repište. V tejto obci môže hodnotu ukazovateľa skresľovať malý počet obyvateľov. Ostatné obce majú ubytovacie kapacity do hodnoty 40 lôžok, preto je počet lôžok na 1000 obyvateľov nižší ako hodnota 7. Presné údaje o kapacite ubytovacích zariadení znázorňuje mapa 8.

⁷³ BOROVSÝ, J. – SMOLKOVÁ, E. – NIŇAJOVÁ, I. 2008. *Cestovný ruch, trendy a perspektívy*. Bratislava : Iura Edition. 2008. 83 s. ISBN 978-80-8078-215-3.

V tabuľke 11 možno vidieť porovnanie kapacity ubytovacích zariadení regiónu a celého štátu. Na základe relatívnych ukazovateľov možno povedať, že ubytovacie kapacity sú v regióne pomerne nízke a nedosahujú hodnoty za celú republiku. Následne možno povedať, že ubytovacie zariadenia sú v regióne poddimenzované a nedostatočne zodpovedajú vyššiemu potenciálu, ktorým územie disponuje.

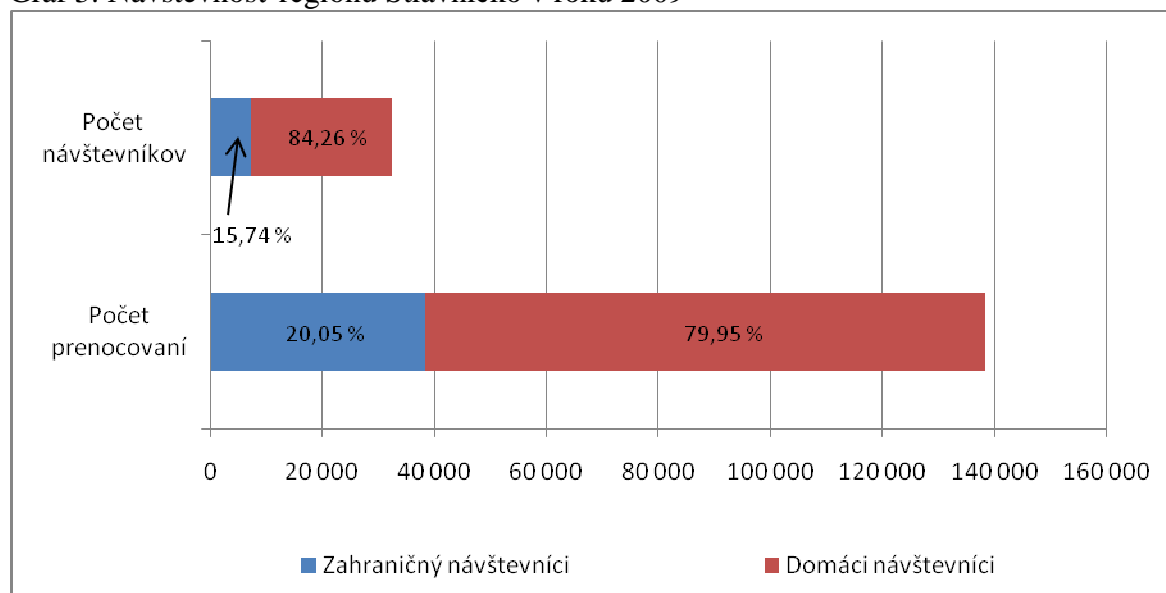
Tabuľka 11: Relatívne ukazovatele kapacity ubytovacích zariadení v roku 2009

Územie	Počet lôžok na 1000 obyvateľov	Počet lôžok na 1000 návštevníkov	Počet lôžok na 1000 prenocovaní
Štiavnicko	10,42	45,11	16,37
SR	34,43	55,31	18,00

Zdroj: ŠÚ SR. 2010. Tabuľka: Vybrané ukazovatele ubytovacích zariadení cestovného roku na Slovensku podľa obcí od začiatku roka do konca mesiaca december 2009. [e-mail]. [cit. 20.10.2010]. Vlastná analýza

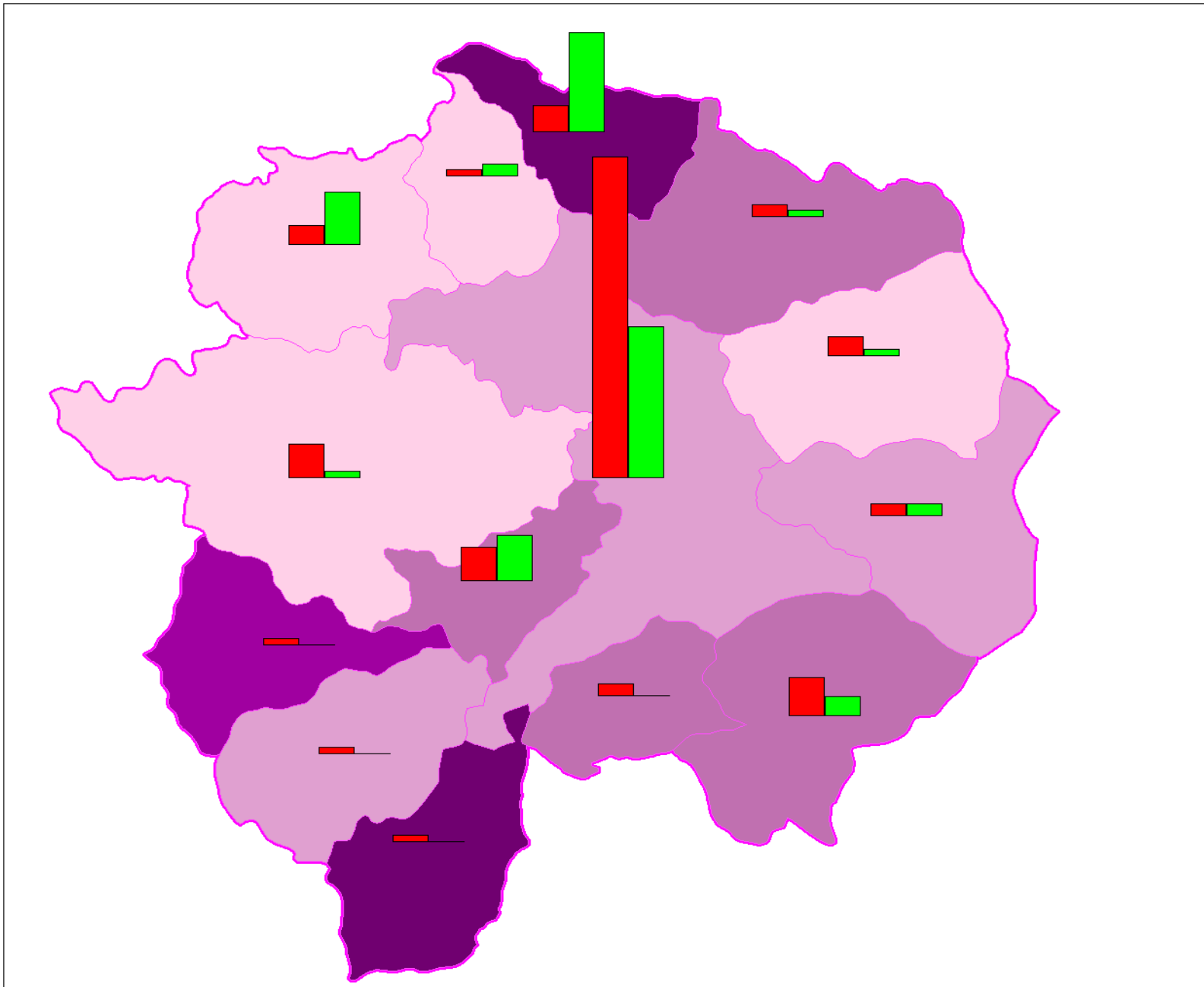
Graf 3 prezentuje návštevnosť regiónu Štiavnicko v roku 2009. Približne 16% návštevníkov predstavujú zahraniční návštevníci. Na jedného návštevníka priemerne pripadá 2,8 prenocovaní, čo je mierne nižšia hodnota ako za celú Slovenskú republiku (na jedného návštevníka pripadá 3,07 prenocovaní). Slovenskí návštevníci prenocujú v regióne priemerne 2,6 nocí a zahraniční návštevníci strávia v regióne priemerne 3,5 nocí.

Graf 3: Návštevnosť regiónu Štiavnicko v roku 2009

Zdroj: ŠÚ SR. 2010. Tabuľka: Vybrané ukazovatele ubytovacích zariadení cestovného roku na Slovensku podľa obcí od začiatku roka do konca mesiaca december 2009. [e-mail]. [cit. 20.10.2010]. Vlastná analýza,

Mapa 7: Ubytovacie a stravovacie zariadenia

Popisky:

- región Štiavnicko
- obecné hranice

počet stravovacích zariadení na 1000 obyvateľov

- <8,0 - 9,5
- <6,5 - 8,0
- <5,0 - 6,5
- <3,5 - 5,0
- <2,0 - 3,5

počet ubytovacích a stravovacích zariadení

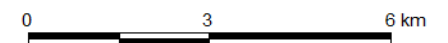
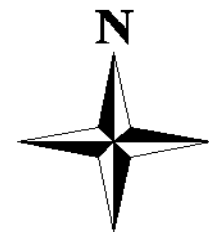

- stravovacie zariadenia
- ubytovacie zariadenia

zdroj: SVM 50, ŠÚ SR

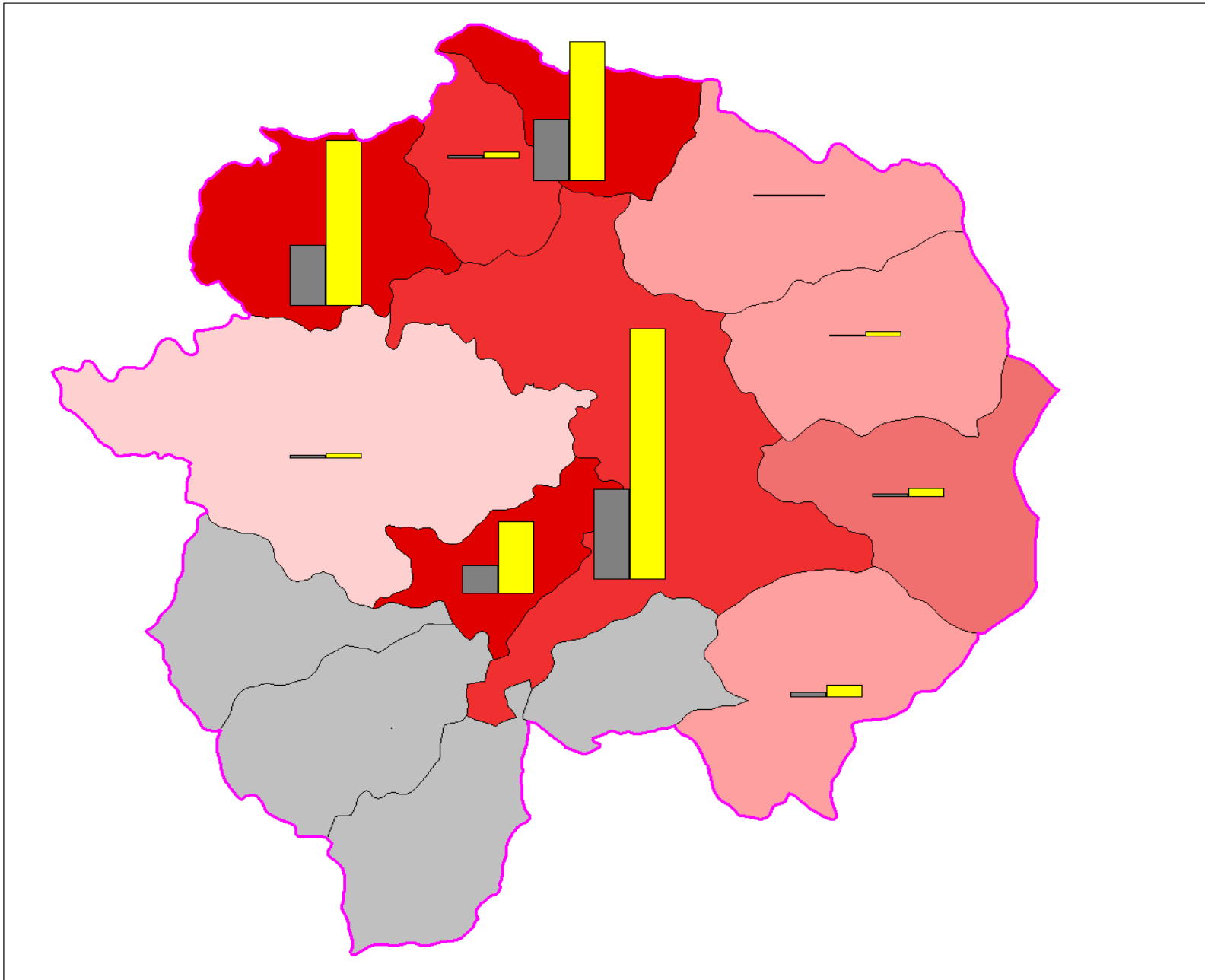
Poznámka:

Región má celkovo 85 stravovacích zariadení a 63 ubytovacích zariadení

autor: Pavol Ďurček

Mapa 8: Kapacita ubytovacích zariadení

Popisky:

- región Štiavnicko
- obecné hranice

počet postelí na 1000 obyvateľov

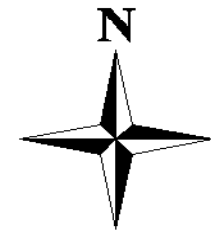
- 10 a viac
- <7,0 - 10,0
- <4,0 - 7,0
- <1,0 - 4,0
- <0,1 - 1,0
- bez ubytovacích zariadení

kapacita ubytovacích zariadení

- počet izieb
- počet postelí

zdroj: SVM 50, ŠÚ SR

Poznámka:
Región má celkovú lôžkovú kapacitu 2049
a celkový počet izieb je 795

0 3 6 km

autor: Pavol Ďurček

4.2.3 Športovo-relaxačné zariadenia

Športovo-relaxačné zariadenia sa spravidla snažia využiť prírodný potenciál krajiny. Sú lokalizované na miestach, kde sú prírodné predpoklady niečím špecifické a vhodné na využitie pre účely cestovného ruchu.⁷⁴

V regióne Štiavnicko možno identifikovať päť najväčších poskytovateľov športovo-relaxačných služieb: Vodný raj Vyhne, kúpele a kúpalisko Sklené Teplice, lyžiarske stredisko Salamander Resort, Ranč Nádej a lokalita Počúvadlianskeho jazera.

Vodný raj Vyhne je zariadenie orientujúce sa na športovo-relaxačnú rekreáciu pri termálnej vode. Prameň prírodnej termálnej vody, z ktorého je Vodný raj zásobovaný má teplotu 36,5°C a vysoký obsah železa a rôznych iných minerálov. V areáli sa nachádzajú nasledovné bazény. Viacúčelový bazén, ktorý je členený na časť neplaveckú (oddychovú - relaxačnú) o rozmeroch 11,5 x 21,5m a hĺbke od 1,10 – do 1,25m a dve plavecké časti, z nich prvá má rozmery 7,55 x 25m a hĺbku od 1,35 – do 1,80m a druhá má rozmery 7,55 x 50m a hĺbku od 1,25 – do 1,80m. Ďalej sa v areáli nachádza neplavecký oddychový (relaxačný) bazén, detský bazén a celoročne využívaný výplavový bazén s vodnými atrakciami (hydromasážne lavice – tzv. perličky, protiprúd a jacuzzi). Špecialitou Vodného raja je potápačská záhrada o rozmeroch 13,5 x 3,9m a hĺbke 4,0m. V areáli sa ďalej nachádza moderné relaxačno - športové centrum, ktoré ponúka squash, bowling, minigolf, tenis a komplexné služby wellness (solárium, fitnes, sauny a masáže). V areáli sa nachádza aj reštaurácia (pizzeria) a denný bar. Menšou nevýhodou zariadenia je to, že sa v ňom nenachádzajú žiadne ubytovacie kapacity. Táto služba je zabezpečovaná externými prevádzkami. Vodný raj sa prevádzkuje v letnej aj v zimnej sezóne. V zimnej sezóne sú vonkajšie bazény zatvorené a k dispozícii sú služby relaxačno-športového centra.⁷⁵

V obci Sklené Teplice sa nachádzajú hneď dve športovo-relaxačné zariadenia. Prvým z nich sú kúpele. Kúpeľný areál tvoria dva liečebné domy a dva penzióny (všetky tieto zariadenia sú klasifikované ako troj- hviezdičkové), ktoré sú situované v kúpeľnom parku. Kúpele ponúkajú rôzne druhy pobytov ako sú relaxačné pobyty, wellness pobyty ako aj klasické liečebné pobyty (špecializácia na pohybové ústrojenstvo a nervové

⁷⁴ BOROVSKEÝ, J. – SMOLKOVÁ, E. – NIŇAJOVÁ, I. 2008. *Cestovný ruch, trendy a perspektívy*. Bratislava : Iura Edition. 2008. 98s. ISBN 978-80-8078-215-3.

⁷⁵ VODNÝ RAJ VYHNE. 2009. *Vodný raj Vyhne*. [online]. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <http://www.vodnyrajvyhne.sk/_sk/gastronomia.html>.

choroby). Špecialitou kúpeľov je takzvaný kúpeľ v Parenici (prírodná jaskyňa, ktorá je naplnená vodou priamo z liečivého prameňa).⁷⁶

Ďalej sa v Sklených tepliciach nachádza aj staršie kúpalisko. V areáli tohto zariadenia sa nachádzajú tri bazény: plavecký, detský a relaxačný (neplavecký) bazén s teplotou vody 36°C. Zariadenie neponúka žiadne wellness a športovo relaxačné služby.⁷⁷

Kúpele ako aj termálne kúpalisko sú zásobované zo 14 prírodných alebo umelo navŕtaných prameňov. Pramene sú rôznych teplôt v rozmedzí 37°C do 52°C.⁷⁸

Lyžiarske stredisko Salamander Resort sa nachádza v katastrálnom území obce Hodruša-Hámre. Salamander Resort je najjužnejšie situovaným strediskom na Slovensku. Dĺžka jedinej zjazdovky je 1450 metrov a má severozápadnú orientáciu. Vrcholová stanica lanovky je v nadmorskej výške 850 metrov a prevýšenie je 271 metrov. Stredisko ponúka denné (8³⁰ - 16⁰⁰ hod.) ako aj večerné lyžovanie (17⁰⁰ - 21⁰⁰ hod.). V stredisku sa nachádzajú dve lanové dopravné zariadenia a to 4-sedačková lanovka s bublinami (dĺžka 1450 metrov) a pomavlek (dĺžka 220 m). Kapacita týchto lanových zariadení je 3100 osôb za hodinu. Zjazdovka má aj možnosť umelého zasnežovania a vstupy na lanové zariadenia sú cez bezkontaktné turniketové systémy. K dispozícii sú servis a požičovňa lyžiarskeho príslušenstva ako aj škola pre lyžiarov. Stredisko býva oficiálne otvorené od začiatku decembra do konca apríla. Občerstvenie je zabezpečené formou niekoľkých bufetov. V stredisku sa nenachádzajú žiadne ubytovacie zariadenie aj keď v súčasnosti prebieha výstavba štvorhviezdičkového hotela. Rezervácia ubytovania je možná cez rezervačný portál strediska v okolitých obciach.⁷⁹

Ďalej sa v regióne nachádzajú ďalšie štyri menšie lyžiarske strediská o celkovej dĺžke zjazdoviek približne 2000 metrov.⁸⁰

Ranč Nádej je zariadenie zaoberajúce sa agroturistikou. Ranč poskytuje kompletne stravovacie (reštaurácia s tradičnými slovenskými jedlami) a ubytovacie služby (tri hviezdčky). Na ranči sa chovajú kone, poníky ako aj iné tradičné domáce zvieratá. Návštevníci ranča si môžu zajazdiť na koňoch v uzavretej ohrade alebo v blízkom okolí a

⁷⁶ KÚPELE SKLENÉ TEPLICE. 2010. *Kúpele Sklené Teplice - hotely*. [online]. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://kupele.sklen-teplice.info/kupele-sklen-teplice-hotely-a-pobyty.html>>.

⁷⁷ VODNÉ SVETY. 2010. *Kúpalisko Sklené Teplice - základné informácie*. [online]. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.vodnesvety.sk/kupalisko-sklen-teplice>>.

⁷⁸ KÚPELE SKLENÉ TEPLICE. 2010. *Vyhľadávané slovenské kúpele*. [online]. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://kupele.sklen-teplice.info/kupele-sklen-teplice-liecba-a-liecebne-procedury.html>>.

⁷⁹ SALAMANDRA. 2009. *O stredisku*. [online]. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.salamandra.sk/sk/resort/o-stredisku/>>.

⁸⁰ SZM SK. 2009. *Lyžiarske strediská Banská Štiavnica*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <http://kamvyrazit.szm.sk/banska_stiavnica/lyze/index.phtml>.

k dispozícií je aj jazdecký inštruktor. Ďalej si môžu vyskúšať tradičné spôsoby dochovania domácich zvierat. V súkromnom rybníku v areáli ranča je možnosť rybárčenia. Ďalej sa v areáli organizujú aj rôzne kultúrno-spoločenské podujatia. Ranč má aj vlastnú požičovňu bicyklov. Ranč Nádej spolupracuje aj s mnohými detskými nadáciami, ktoré tu sprostredkujú pre deti z ústavov sociálnej starostlivosti oddychové pobyty. Ďalšími častými návštevníkmi sú rodiny s deťmi či iní.⁸¹

Oblasť jazera Počúvadlo je významná hlavne z hľadiska letnej rekreácie. Jazero Počúvadlo je najväčšie a najteplejšie umelé jazero z radu tajchov nachádzajúcich sa v Štiavnicku. V tejto lokalite sa nachádza päť ubytovacích zariadení rôzneho typu a rôznej kvality. Približne 120 lôžok sa nachádza v hoteloch a v penziónoch a ďalších 100 v chatkách. Stravovanie je možné v ubytovacích zariadeniach ako aj v reštauráciách a bufetoch nachádzajúcich sa v tesnej blízkosti jazera. Pri jazere sa nachádza požičovňa cestných bicyklov ako aj vodných bicyklov a člnov. V minulosti sa tu nachádzal aj kemp, ale v súčasnosti je z prevádzkových dôvodov uzavretý. Možnosť stanovať ponúkajú chatové ubytovacie zariadenia na svojich pozemkoch. Nachádza sa tu aj lesopark, kde sa nachádza zvieracia obora s lesnými zvieratami typickými pre túto oblasť. Ďalej sa organizujú prehliadky do historického centra Banskej Štiavnice a do kaštieľa vo Svätom Antone.⁸²

V regióne sa nachádza ešte niekoľko lokalít, kde sa realizuje rekreácia pri vode, ale nie v takom rozsahu ako je to na jazere Počúvadlo.

4.2.4 Doplnkové služby

Zariadenia doplnkových služieb spolu s gastronomicko-ubytovacími a športovo-rekreačnými zariadeniami vytvárajú celkový sumár poskytovaných služieb na účely cestovného ruchu.

⁸¹ RANČ NÁDEJ. 2010. *Ponúkame*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.rancnadej.sk/?Pon%FAkame>>.

⁸² OZ SITNIANSKY RYTIERI. 2010. *Ponuka*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.jazeropocuvadlo.sk/index.php?stranka=topky>>.

V meste Banská Štiavnica sa nachádza krytá plaváreň. Rozmery plaveckého bazénu sú 25 x 12,5 metra. V budove plavárne sa nachádza aj fitness centrum a sauna.⁸³

Ďalšie fitness centrá sa nachádzajú tiež v Banskej Štiavnici ako aj v obciach Hodruša-Hámre a Svätý Anton.⁸⁴

V Banskej Štiavnici sa nachádzajú tri tenisové kurty ako aj upravované polyfunkčné ihriská. Ďalšie dva tenisové kurty, ktoré sa nachádzajú v obciach Hodruša Hámre a Štiavnické Bane.⁸⁵

Ďalšou športovo relaxačnou doplnkovou službou je Bowling centrum nachádzajúce sa na hlavnej ulici v Banskej Štiavnici. Centrum ponúka 5 bowlingových dráh a služby baru reštaurácie.⁸⁶

V areáli bývalej bane na Štiavnických Baniach sa nachádza aj paintballové ihrisko. Kapacita ihriska je 15 osôb.⁸⁴

Mesto Banská Štiavnica je aj centrum nočného života. Nachádzajú sa tu množstvo nočných barov a diskoték. V meste sa nachádza aj kino.⁸⁷

Ďalšou dôležitou doplnkovou službou je poskytovanie turistických informácií. Mesto Banská Štiavnica zriadilo na tento účel turistické informačné centrum. Centrum poskytuje svoje služby za poplatok alebo bezplatne. Medzi bezplatné služby patrí poskytovanie informácií ohľadom ubytovania a stravovania, kultúrnych pamiatok, prírodných krás, múzeí a podujatí. Ďalej centrum bezplatne sprostredkováva vstupy do expozícií a poskytuje informácie ohľadom vlakovej a autobusovej dopravy. Medzi platené služby patrí sprievodcovstvo, predaj propagačného materiálu, suvenírov, vstupeniiek, parkovacích kariet, faxová a telefonická služba. Centrum poskytuje svoje služby celoročne, a to v siedmych jazykoch (v slovenskom, anglickom, nemeckom, ruskom, maďarskom, francúzskom a poľskom jazyku).⁸⁸

⁸³ MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2009. *Kúpele – plaváreň*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.banskastiavnica.sk/obcan/sport/kupele-plavaren.html>>.

⁸⁴ MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2009. *Športoviská*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.banskastiavnica.sk/navstevnik/aktivny-oddych/sportoviska.html>>.

⁸⁵ MEDIATEL. 2010. *Zlaté stránky*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <http://www.zlatestranky.sk/firmy/Bansk%C3%A1%20%C5%A0tiavnica%2C%20Bansk%C3%A1%20%C5%A0tiavnica%2C%20Banskobystrick%C3%BD%20kraj/q_kurty/1/?distance=15>.

⁸⁶ PENZIÓN COSMOPOLITAN. 2010. *Bowling*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.penzioncosmopolitan.sk/index.php?lang=sk&on=bowling>>.

⁸⁷ MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2009. *Kde sa zabaviť*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.banskastiavnica.sk/obcan/katalog-firiem/kat-3-kde-sa-zabavit.html>>.

⁸⁸ MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2009. *Informačné centrum*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.banskastiavnica.sk/navstevnik/informacne-centrum-.html>>.

4.2.5 Celkové zhodnotenie realizačných faktorov

Podľa Michalovej, úroveň realizačných faktorov závisí od kapacít a kvality služieb a funkčnej dopravnej infraštruktúry. Ďalej autorka zdôrazňuje, že práve dopravná dostupnosť podmieňuje rozvoj ďalších služieb v obore cestného ruchu.⁸⁹

Analýza ubytovacích, stravovacích, ako aj športovo-relaxačných a ostatných služieb indikuje to, že v regióne sú tieto služby pomerne dobre etablované aj keď kapacitne a návštevnosťou mierne zaostávajú za celorepublikovým priemerom.

Z hľadiska dostupnosti možno povedať nasledovné zovšeobecnenia. Regiónom neprechádza žiadna medzinárodná cestná alebo železničná komunikácia, ale v pomerne malej vzdialenosti sa nachádza rýchlostná cesta, ktorá zlepšuje dostupnosť hlavne zo vzdialenejších oblastí.

Okrem Michalovej sa aj iní autori (napr. Falt'an, Ľ. 1997, Matlovič, R. 2004) zhodujú na tom, že význam dostupnosti hrá pre rozvoj regiónov významnú úlohu a práve preto možno povedať, že región Štiavnica je z tohto pohľadu znevýhodnený.

4.3 SELEKTÍVNE FAKTORY

4.3.1 Demografické faktory

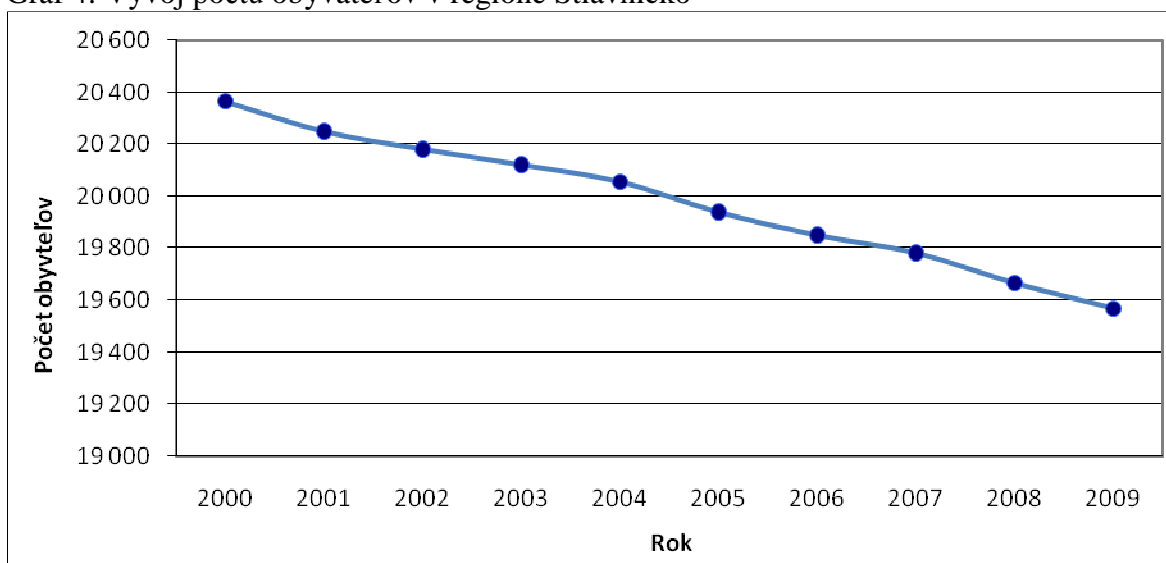
Táto časť je venovaná analýze kvantitatívnych a kvalitatívnych vlastností obyvateľstva v kontexte využiteľnosti pre účely cestovného ruchu.

Jeden zo základných ukazovateľov je vývoj počtu obyvateľov. Graf 4 ukazuje počet obyvateľov celého regiónu od roku 2000 po rok 2009. Je zrejmé, že počet obyvateľov neustále klesá a to v priemere o 88 ľudí ročne. Celkový index rastu za celý región dosiahol hodnotu 96,09, čo možno považovať za mierne regresívnu hodnotu. Na základe mapy 9 možno usúdiť, že šesť obcí má hodnotu indexu v intervale <95 – 100). Medzi nimi sa nachádza aj mesto Banská Štiavnica. Štyri obce majú index rastu nižší ako 95. Obce

⁸⁹ MICHALOVÁ, V. 2001. Služby a cestovný ruch. Bratislava : Sprint, 2001. 314 s. ISBN 8088848784

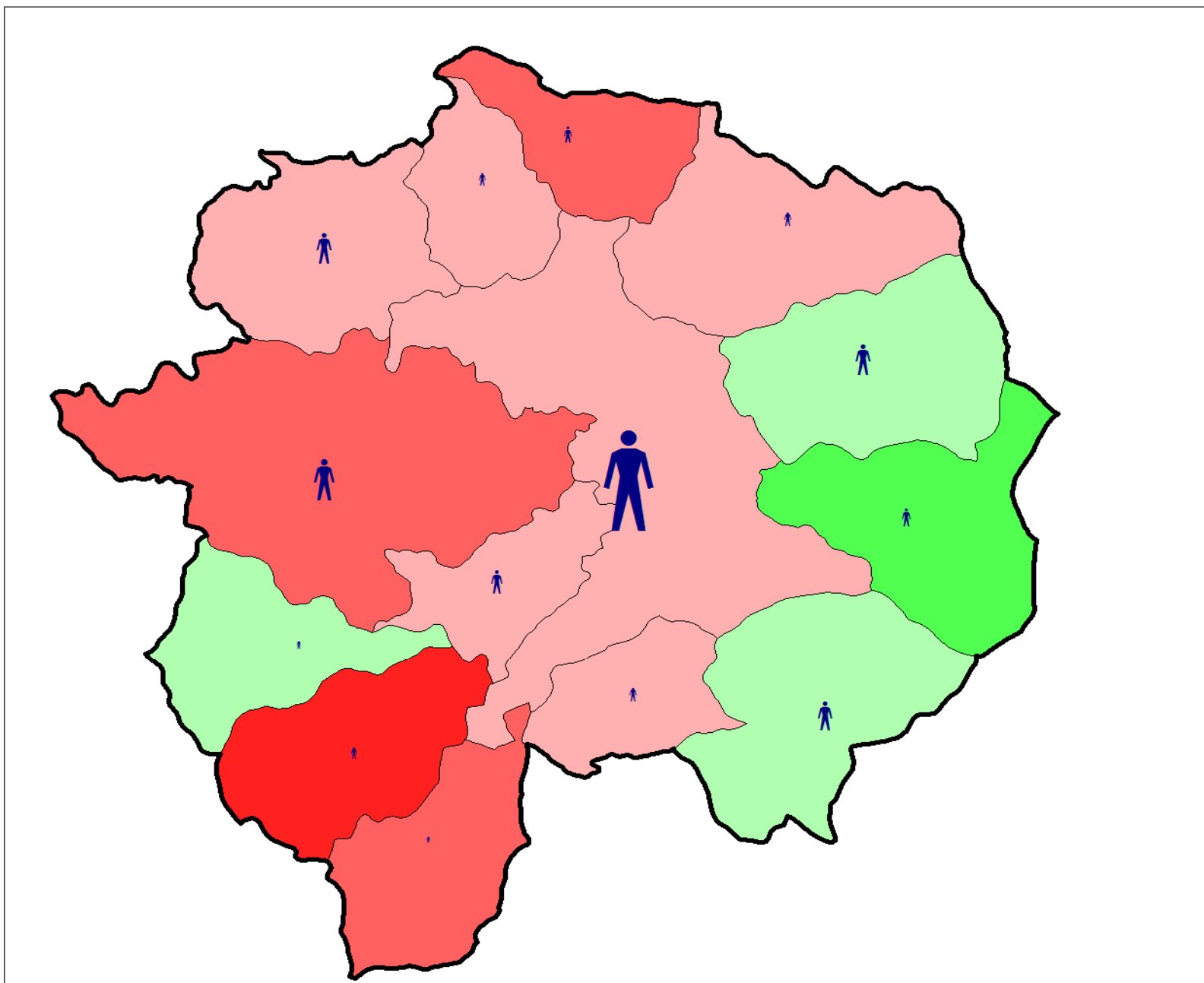
nachádzajúce sa hlavne na východ od mesta Banská Štiavnica majú index rastu vyšší ako je hodnota 100. Jedná sa hlavne o obce strednej veľkosti. Príčina vzniknutého stavu je nasledovná: samotné mesto Banská Štiavnica ako aj okolité obce sú dlhodobo (aj v období komunizmu) v demografickom úbytku (mechanickom aj prirodzenom) obyvateľstva, ktorý bol spôsobený najmä úpadkom hlavnej hospodárskej činnosti regiónu a to baníctva a nadväzujúcich hospodárskych činností. Ďalej sa na regresii regiónu podpísala konverzia celkového hospodárstva po roku 1989, ktorá celkový úbytok obyvateľstva ešte zosilnila.

Graf 4: Vývoj počtu obyvateľov v regióne Štiavnicko

Zdroj: ŠÚ SR. 2010. RegData. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z <<http://px-web.statistics.sk/PXSWebSlovak/>>

Mapa 9: Počet obyvateľov v roku 2009 a Index starnutia za obdobie 2000 až 2009

Popisky:

- región Štiavnicko
- hranice obcí

Počet obyvateľov

- 11 000
- 5 500
- 1 100

Index rastu (PO 2000 / PO 2009 * 100)

- <105 - 110)
- <100 - 105)
- <95 - 100)
- <90 - 95)
- <85 - 90)

zdroj: SVM 50, ŠÚ SR

Poznámka:
Región má celkovo 19 569 obyvateľov
a Index rastu za obdobie 2000 - 2009
dosiahol hodnotu 96,09

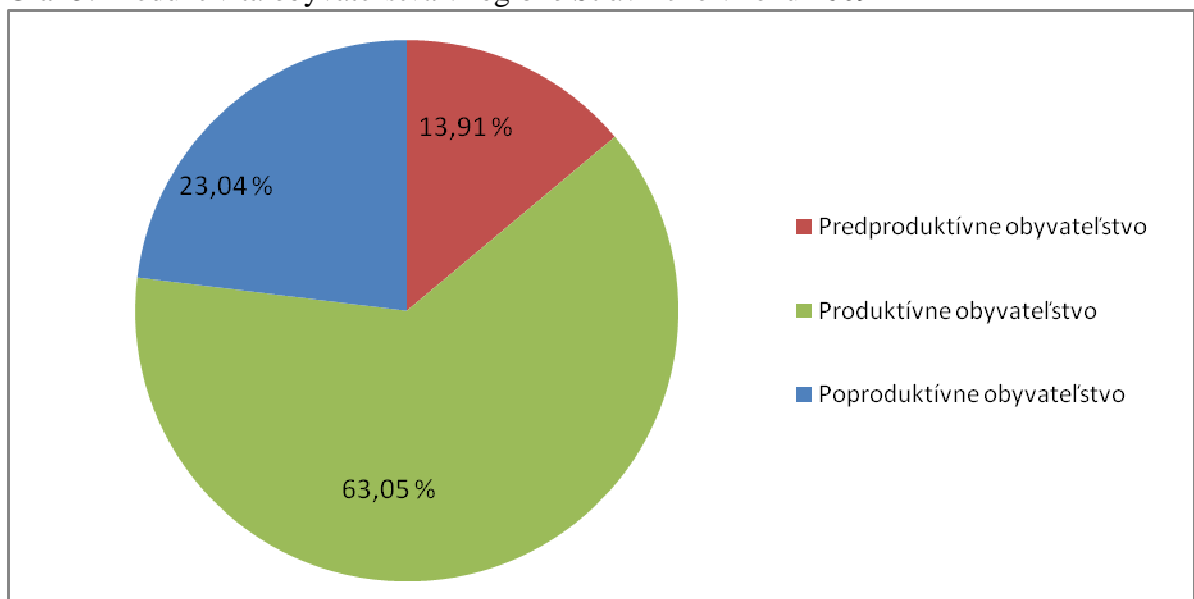
0 3 6 km

autor: Pavol Ďurček

Región nemá ideálne rozloženie kategórií produktivity. Hlavne pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky je nevyhovujúce. Z grafu 5 možno vidieť, že poproduktívneho obyvateľstva je o približne 9% viac ako predproduktívneho. Ideálny stav je približná rovnováha oboch kategórií. Na základe tohto porovnania možno povedať, že obyvateľstvo starne, čo sa vo všeobecnosti nepovažuje za pozitívny jav (staršie obyvateľstvo je menej výkonné v hospodárskych činnostiach). Podiel produktívnej zložky 63,05% tiež hovorí o starnutí obyvateľstva. Ďalším dôkazom tohto tvrdenia je aj index starnutia, ktorý je za celý región rovný hodnote 165,65. Toto číslo sa dá interpretovať tak, že v celom regióne pripadá na 100 obyvateľov v predproduktívnom veku 165 ľudí v poproduktívnom veku. Príčiny možno hľadať už v spomínanom úpadku baníctva a transformácii po roku 1989.

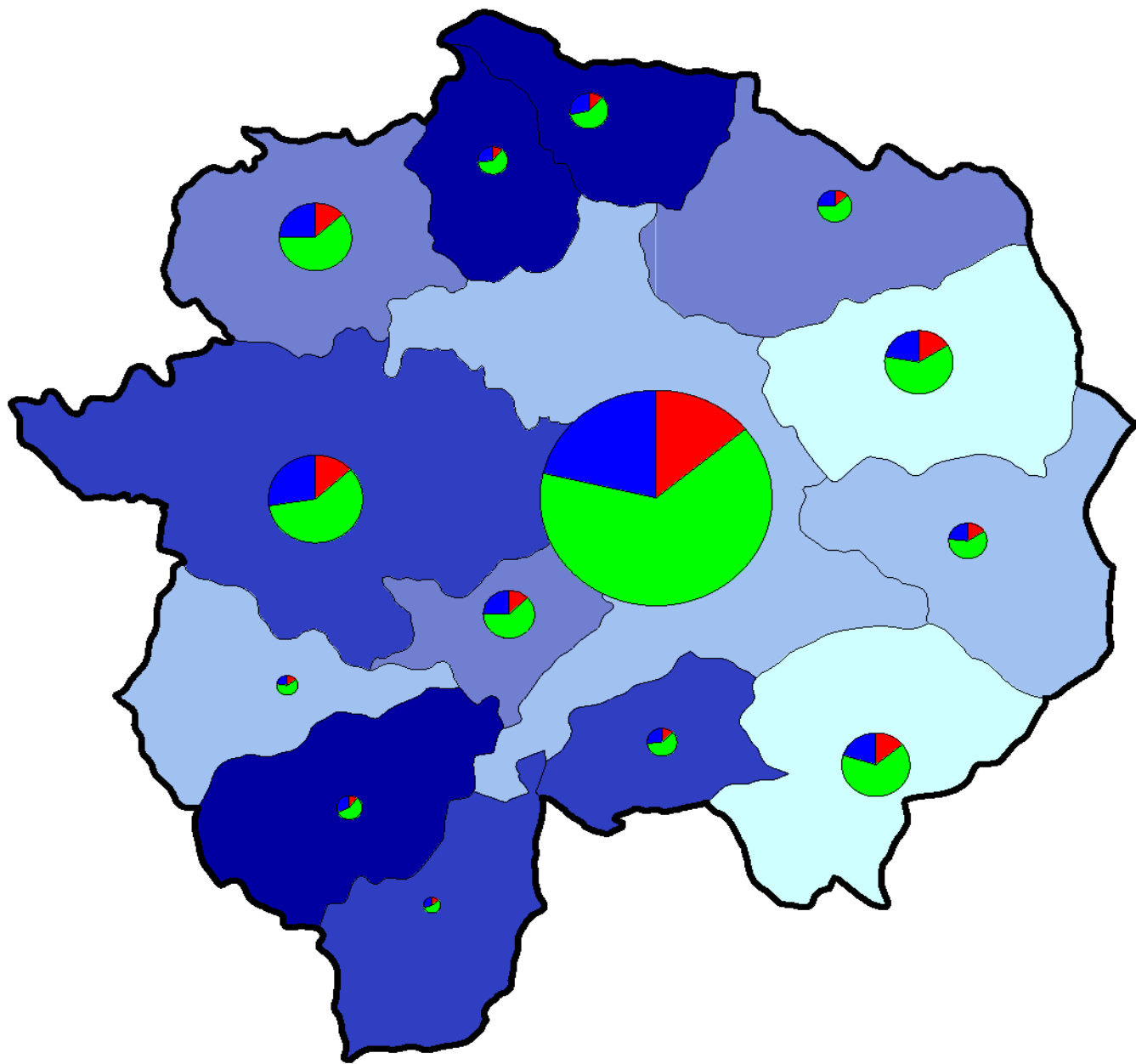
Mapa 10 zobrazuje kategórie produktivity a index starnutia za jednotlivé obce regiónu. Možno povedať, že obce nad 1000 obyvateľov nachádzajúce sa v okrese Banská Štiavnica majú index starnutia nižší a aj zložka produktívneho obyvateľstva je tu vyššia. Naopak malé obce a obce nachádzajúce sa mimo okresu Banská Štiavnica majú index starnutia vyšší a aj obyvateľstva v produktívnom veku je menej. Tieto obce sa väčšinou nachádzajú na okrajoch prirodzených spádových regiónov. Z takýchto obcí je spravidla väčší migračný pohyb obyvateľstva v produktívnom veku do menej marginalizovaných obcí.

Graf 5: Produktivita obyvateľstva v regióne Štiavnicko v roku 2009

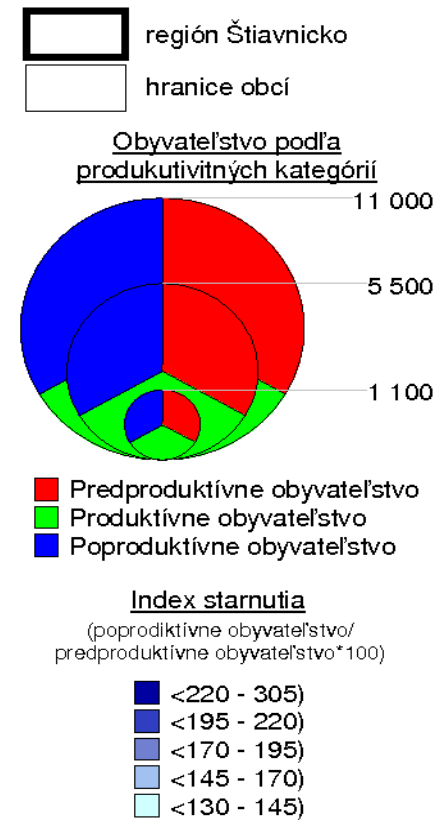

Zdroj: ŠÚ SR. 2010. Mestská a obecná štatistika. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z < <http://px-web.statistics.sk/PXSWebSlovak/>>

Mapa 10: Kategórie produktivity a index starnutia v roku 2009

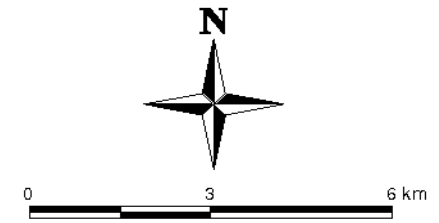

Popisky:

zdroj: SVM 50, ŠÚ SR

Poznámka:
Index starnutia celého regiónu má hodnotu 165,65

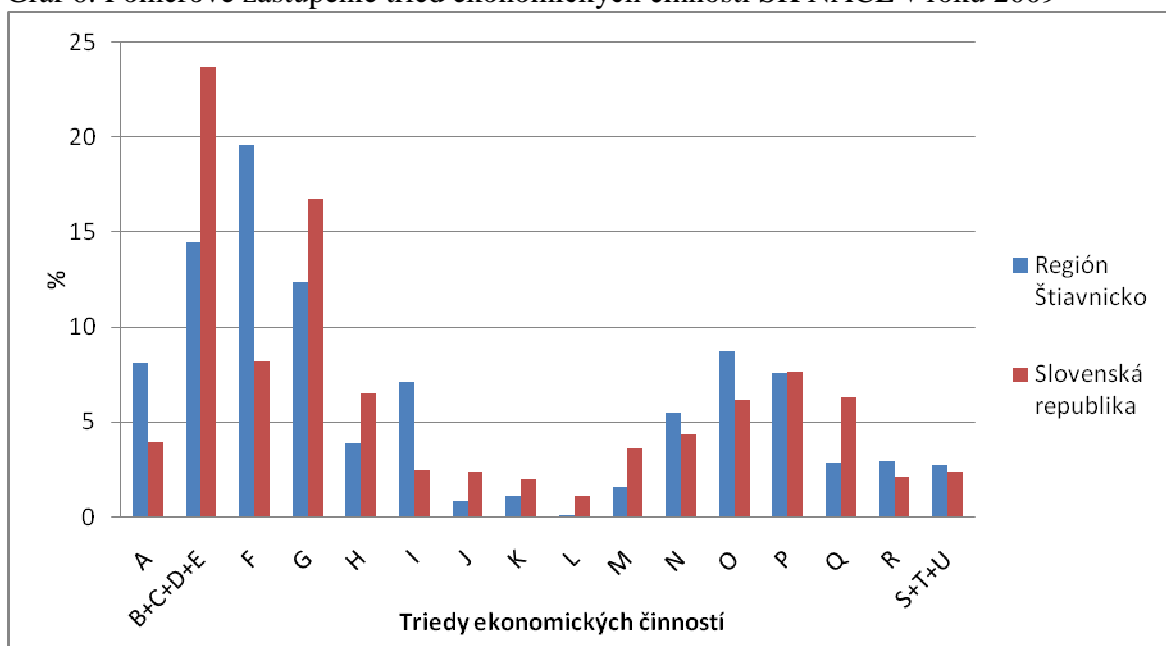
autor: Pavol Ďurček

Ďalšou dôležitou súčasťou analýzy obyvateľstva je hodnotenie zamestnanosti a vyjadrenie dostatku ľudských zdrojov.

Podiel nezamestnaných v regióne Štiavnicko predstavoval k 31.12.2009 hodnotu 18,90%, čo je v porovnaní s rokom 2007 o 3% viac.⁹⁰ Zvýšenie nezamestnanosti bolo dôsledkom finančnej krízy z roku 2008, ktorá sa v globále prejavovala zmenšením dopytu po tovaroch a znížením výroby a zamestnanosti. Z hľadiska dostatku ľudských zdrojov možno nárast tohto ukazovateľa vnímať pozitívne. Vyššie hodnoty nezamestnanosti zvyšujú aj náročnosť na kvalitu pracovných síl, čo je v odvetví cestovného ruchu veľmi dôležité.

Graf 6 ukazuje porovnanie zamestnanosti odvetvovej klasifikácie ekonomických činností – SK NACE (presný rozpis skratiek ekonomických činností je uvedený v prílohovej tabuľke 1.). V grafe možno vidieť, že región Štiavnicko má v porovnaní so SR väčšie pomerové zastúpenie v odvetví I (Ubytovacie a stravovacie služby) a R (Umenie, zábava a rekreácia). Tento fakt poukazuje na to, že hospodárstvo a zamestnanosť regiónu sú viac závislé na cestovnom ruchu ako je to v celej republike.

Graf 6: Pomerové zastúpenie tried ekonomických činností SK NACE v roku 2009

Zdroj: ŠÚ SR. 2010. Tabuľka: *Pracujúci v hospodárstve SR podľa ekonomických činností k 31.12.2009*. [e-mail]. [cit. 20.11.2010]. Vlastná analýza,

⁹⁰ ÚPSVAR BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2010. *Vývoj nezamestnanosti v mesiaci december 2009 za ÚPSVaR v Banskej Štiavnici, za okresy a pracoviská*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.upsvarbs.sk/statistika>>.

Celkovo je podľa SK NACE v regióne zamestnaných v kategórií I (Ubytovacie a stravovacie služby) 485 osôb. V odvetvovej klasifikácii ekonomických činností – SK NACE sú zaznamenaní pracujúci v mieste vykonávania svojej pracovnej činnosti a nie podľa miesta trvalého bydliska. Na porovnanie slúži tabuľka 12, kde je zobrazený počet pracujúcich v ubytovacích a stravovacích zariadeniach a bývajúcich podľa miesta bydliska. Údaje za rok 2001 sú prevzaté zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov a údaje za rok 2009 sú odhadnuté (na odhad bol použitý model konštantného regionálneho podielu CONST - za referenčnú populáciu bol zvolený práve počet zamestnaných v kategórií I za roky 2001 a 2009 podľa SK NACE resp. OKEČ).

Tabuľka 12: Osoby pracujúce v ubytovacích a stravovacích zariadeniach v 2001 a 2009

Obec	Osoby pracujúce v ubytovacích a stravovacích zariadeniach	
	2001	2009*
Banská Belá	9	9
Banská Štiavnica	192	199
Banský Studenec	3	3
Dekýš	1	1
Hodruša-Hámre	13	13
Ilija	2	2
Počúvadlo	1	1
Podhorie	3	3
Repište	1	1
Sklené Teplice	7	7
Svätý Anton	8	8
Štiavnické Bane	13	13
Vyhne	51	53
Vysoká	3	3
Spolu	307	316

Zdroj: ŠÚ SR. 2002. Tabuľka 116: *Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania.* [e-mail]. [cit. 20.10.2010]., *vlastný odhad - metóda CONST

Na základe vyššie uvedenej tabuľky možno povedať, že do regiónu dochádza za prácou v ubytovacích a stravovacích zariadeniach 169 osôb, ktorí predstavujú 40% z celkového počtu zamestnaných v týchto zariadeniach. Na základe tohto zistenia možno povedať, že v regióne je nedostatok pracovných síl na účely súvisiace s ubytovaním a stravovaním.

Obyvateľstvo v dôsledku nízkej pôrodnosti a odlivu obyvateľstva starne a jeho počet sa znižuje. Aj analýza zamestnanosti vo vybranej ekonomickej činnosti (Ubytovacie

a stravovacie služby) ukázala, že v regióne je nedostatok pracovných síl a vzniknutý stav musí byť saturovaný z obcí nachádzajúcich sa mimo regiónu.

4.3.2 Legislatívne prostredie

Legislatívne prostredie týkajúce sa oblasti cestovného ruchu je formované niekoľkými právnymi okruhmi.

Už samotná Ústava Slovenskej republiky hovorí, že každý má právo vlastníť súkromný majetok a že každý má právo na slobodnú voľbu povolania ako aj právo podnikat'.⁹¹ Ďalej sa uvádza, že hospodárstvo SR je založené na princípoch trhovej ekonomiky.⁹²

Väčšina organizácií pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu má dnes privátny charakter. Tieto organizácie sú právne upravované hlavne týmito tromi zákonmi: Živnostenský zákon, Obchodný zákonník, Občiansky zákonník.

Zákon č. 455 / 1991 zb. o živnostenskom podnikaní definuje pojem živnosť. Ďalej zákon definuje činnosti ako aj subjekty oprávnené prevádzkovať živnosť. Živnosti sa delia na koncesované a ohlasované (voľné, remeselné a viazané). Väčšina živnostenských činností vykonávaných v oblasti cestovného ruchu patrí medzi voľne ohlasované živnosti. Príkladom ohlasovanej remeselnej živnosti je pohostinská činnosť (prevádzkovateľ takejto živnosti je povinný preukázať sa dokladom odbornej spôsobilosti). Medzi ohlasované viazané činnosti možno zaradiť sprievodcovskú činnosť, prevádzkovanie cestovnej kancelárie, prevádzkovanie cestovnej agentúry a poskytovanie ubytovacích služieb.⁹³

Ďalším dôležitým zákonným okruhom je Obchodný zákonník. Zákon č. 513/1991 spresňuje podnikateľské činnosti fyzických a právnických osôb. Zákon určuje definície základných pojmov ako je: podnikateľ a podnikanie, obchodné imanie, obchodné meno, obchodné tajomstvo. Ďalej sa Obchodný zákonník zaoberá typmi obchodných spoločností a popisuje podmienky ich založenia, vzťahy medzi spoločnosťami ako aj spôsoby zániku jednotlivých spoločností. V svojej ďalšej časti zákonník popisuje obchodno-závazkové vzťahy (typy obchodných zmlúv).⁹⁴

⁹¹ Zákon č. 460/1992 Zb. ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY z 1. septembra 1992, článok 20

⁹² Zákon č. 460/1992 Zb. ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY z 1. septembra 1992, článok 55

⁹³ Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (ŽIVNOSTENSKÝ ZÁKON)

⁹⁴ Zákon č. 513/1991 Zb. OBCHODNÝ ZÁKONNÍK

Ďalším dôležitým zákonom je tzv. Občianky zákonník. Zákon č. 47 / 1992 popisuje všeobecné občiansko-právne vzťahy. Zákonník definuje pojem Právnická osoba, čo zahŕňa: združenia právnických alebo fyzických osôb, účelové združenia majetku, jednotky územnej samosprávy a iné subjekty ustanovené zákonom. Práve tento zákon umožňuje vytváranie združení a partnerstiev, ktoré sú pre podnikanie v cestovnom ruchu veľmi dôležité. Ďalej definuje vlastnícke právo, spoluvlastníctvo, práva k cudzím veciam, zodpovednosť za škodu, či záväzkové práva.⁹⁵

Medzi ďalšie zákony, ktoré nesúvisia len s privátnou sférou patrí aj Zákon č. 479/2008 Z. z., kde sa presne definujú podmienky organizovania verejných telovýchovných podujatí, športových podujatí a turistických podujatí. Ďalej je to Zákon č. 186/2006 Z. z., ktorý hovorí o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr. Dôležitým právnym rámcom sú aj Zákon č. 419/2001 Z. z. a Zákon 277/2008 Z. z. upravujúci pravidlá kategorizácie ubytovacích zariadení. Zákon presne určuje klasifikačné (fakultatívne) znaky a ich zaradenie do tried. Posledným novoprijatým zákonom, ktorý má zlepšiť hospodárske postavenie sektoru cestovného ruchu je Zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu. Zákon upravuje podporu cestovného ruchu v Slovenskej republike, práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pôsobiacich v cestovnom ruchu, tvorbu koncepčných dokumentov a financovanie rozvoja cestovného ruchu. Ďalej uľahčuje zakladanie tzv. oblastných a krajských organizácií, ktorých členovia môžu byť podnikateľské objekty, samosprávy či iné organizácie. Cieľom toho zákona je zvýšenie regionálnej spolupráce medzi subjektmi angažujúcimi sa v cestovnom ruchu.⁹⁶

Faktorom ovplyvňujúcim predovšetkým miestne legislatívne prostredie je prijímanie miestnych zákonov (tzv. Všeobecných záväzných nariadení - VZN) a vlastných koncepcií rozvoja (Územný plán, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, Koncepcie rozvoja cestovného ruchu).

V regióne Štiavnicko má každá obec prijaté VZN týkajúce sa dane z nehnuteľností, či dane za užívanie verejného priestranstva. Dôležité sú aj VZN upravujúce možnosti podnikania a VZN dodržiavania nočného pokoja. Poplatky samospráve za ubytovanie nemajú prijaté len tri obce Ilija, Počúvadlo a Podhorie (presný rozpis výšky poplatkov je uvedený v tabuľke 13).

⁹⁵ Zákon č. 40/1992 Zb. OBČIANSKY ZÁKONNÍK

⁹⁶ Zákon č. 479/2008 Z.z. o organizovaní verejných telovýchovných podujatí, Zákon č. 186/2006 Z. z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr, Zákon č. 419/2001 Z. z. ktorou sa upravuje kategorizácia ubytovacích zariadení a klasifikačné znaky na ich zaraďovanie do tried, Zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu.

Tabuľka 13: Výška dane za ubytovanie

Obec	Výška poplatku
Banská Belá	0,33 € za jedno prenocovanie za 1 osobu
Banská Štiavnica	0,50 € za jedno prenocovanie za 1 osobu
Banský Studenec	0,66 € za jedno prenocovanie za 1 osobu
Dekýš	0,50 € za jedno prenocovanie za 1 osobu
Hodruše-Hamre	0,25 € za jedno prenocovanie za 1 osobu
Ilija	-
Počúvadlo	-
Podhorie	-
Repište	0,50 € za jedno prenocovanie za 1 osobu
Sklené Teplice	0,50 € za jedno prenocovanie za 1 osobu
Svätý Anton	0,66 € za jedno prenocovanie za 1 osobu
Štiavnické Bane	0,50 € za jedno prenocovanie za 1 osobu
Vyhne	0,66 € za jedno prenocovanie za 1 osobu
Vysoká	0,66 € za jedno prenocovanie za 1 osobu

Zdroj: Vlastný výskum (internetové stránky obecných a mestských úradov, telefonická komunikácia)

V tabuľke 14 možno vidieť stav dokumentácie týkajúcej sa strednodobého až dlhodobého strategického plánovania v obciach regiónu. Aj keď majú obce nad 2000 obyvateľov zo zákona povinnosť mať vypracovaný a schválený územný plán, obec Hodruša-Hámre ho nemá, čím porušuje toto nariadenie. Z obcí, ktoré zo zákona nemusia mať vypracovanú ÚPN majú tento dokument obce Banský Studenec, Podhorie, Sklené Teplice, Vyhne.

Tabuľka 14: Strategicko-plánovacia dokumentácia

Obec	ÚPN	PHSR	Koncepcia rozvoja CR
Banská Belá	nie	nie	nie
Banská Štiavnica	áno	áno	áno
Banský Studenec	áno	áno	nie
Dekýš	nie	áno	áno
Hodruše-Hamre	nie	áno	áno
Ilija	nie	nie	nie
Počúvadlo	nie	nie	nie
Podhorie	áno	áno	nie
Repište	nie	nie	nie
Sklené Teplice	áno	áno	nie
Svätý Anton	nie	áno	áno
Štiavnické Bane	nie	áno	nie
Vyhne	áno	áno	nie
Vysoká	nie	nie	nie

Zdroj: Vlastný výskum (internetové stránky obecných a mestských úradov, telefonická komunikácia)

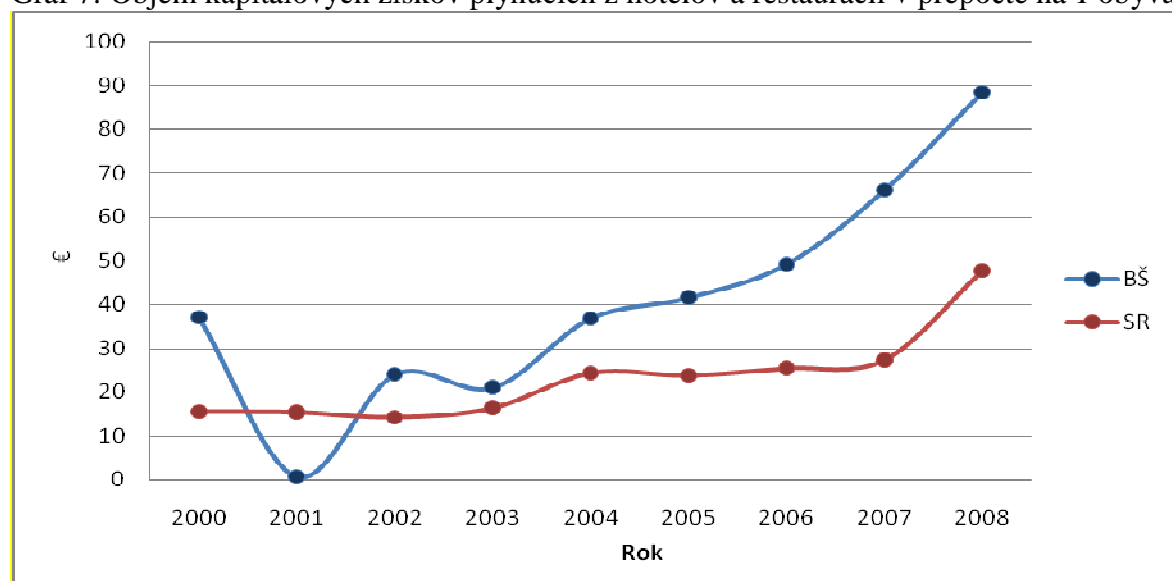
V súčasnosti najdôležitejší strategicko-plánovací dokument je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR). Ten má v regióne vypracovaný a prijatý 9 najväčších obcí. Ako pozitívum možno vnímať to, že v rámci každého PHSR je vypracovaná časť venujúca sa rozvoju cestovného ruchu. Špecifické koncepcie rozvoja cestovného ruchu majú vypracované len štyri obce, čo možno považovať za nedostatočné vzhľadom na potenciál pre rozvoj cestovného ruchu.

4.3.3 Ekonomické prostredie

Cestovný ruch patrí medzi najdôležitejšie odvetvia ekonomík štátov, ale i regiónov, či obcí. Regióny, kde príjmy z cestovného ruchu tvoria podstatnú časť, rastú spravidla rýchlejšie ako regióny, kde sú zdrojmi príjmov iné odvetvia.

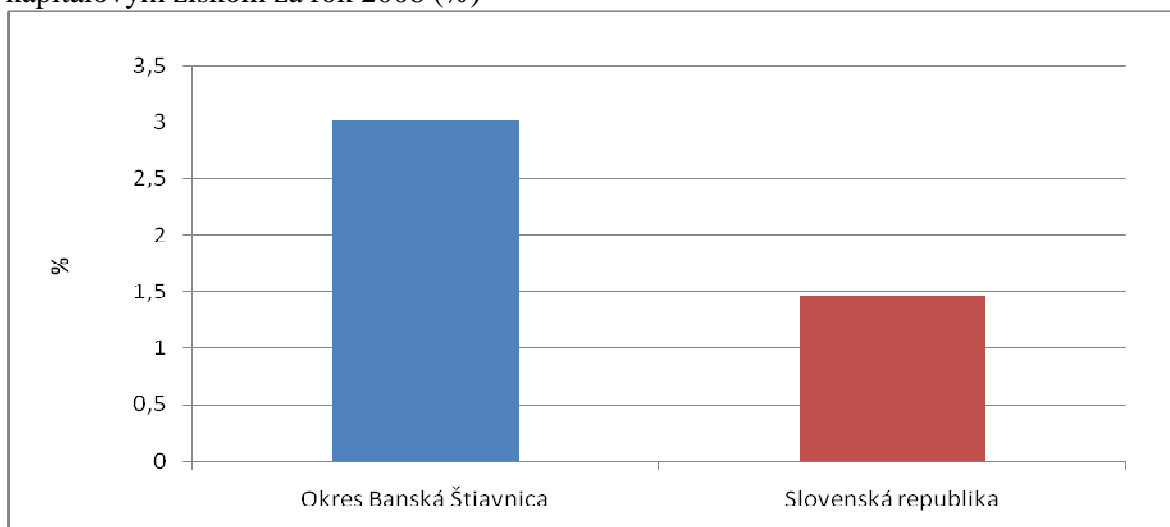
Graf 7 ukazuje porovnanie kapitálových ziskov plynúcich z hotelov a reštaurácií v prepočte na 1 obyvateľa a to za región Štiavnicko a celú SR. Z grafu možno vidieť, že dynamika rastu odvetvia CR je v regióne oveľa väčšia ako za celú SR. Vzhľadom na to, že za rok 2008 je v porovnaní zo SR objem ziskov na 1 obyvateľa o 85% väčší, možno usúdiť, že hospodárska a ekonomická pozícia cestovného ruchu je veľmi dôležitá. Toto tvrdenie dokazuje aj graf 8, v ktorom je ukázaný pomer kapitálových ziskov plynúcich z hotelov a reštaurácií voči celkovým kapitálovým ziskom.

Graf 7: Objem kapitálových ziskov plynúcich z hotelov a reštaurácií v prepočte na 1 obyvateľa

Zdroj: ŠÚ SR. 2010. Tabuľka: Vybrané ukazovatele ubytovacích zariadení cestovného roku na Slovensku podľa obcí od začiatku roka do konca mesiaca december 2009. [e-mail]. [cit. 20.10.2010].

Graf 8: Pomer kapitálových ziskov plynúcich z hotelov a reštaurácií voči celkovým kapitálovým ziskom za rok 2008 (%)

Zdroj: ŠÚ SR. 2010. Tabuľka: Vybrané ukazovatele ubytovacích zariadení cestovného roku na Slovensku podľa obcí od začiatku roka do konca mesiaca december 2009. [e-mail]. [cit. 20.10.2010].

Pre samosprávy sme hodnotili príjmy plynúce z dane za ubytovanie a výdavky, ktoré dávajú samosprávy na procesy spojené s cestovným ruchom (rozpočtová položka 633006 resp. špeciálne položky). Tabuľka 15 ukazuje počet vybraných daní z ubytovania za jednotlivé obce, kde je vidieť, že najväčšie príjmy majú obce so službami kúpeľníctva. Až na treťom mieste sa nachádza mesto Banská Štiavnica, ktorá má najväčšie výdavky na CR. Mesto je v rámci regiónu lídrom v propagácii a organizovaní projektov spojených s cestovným ruchom.

Tabuľka 15: Príjmy samospráv plynúce z daní za ubytovanie a výdavky samospráv spojené s cestovným ruchom v roku 2009

Obec	Príjmy (€)	Výdavky (€)
Banská Belá	236	0
Banská Štiavnica	8569	60663
Banský Studenec	256	0
Dekýš	146	0
Hodruše-Hámre	1935	1568
Ilija	-	-
Počúvadlo	-	-
Podhorie	-	-
Repište	211	0
Sklené Teplice	16375	2726
Svätý Anton	1623	2324
Štiavnické Bane	658	4150
Vyhne	28596	698
Vysoká	102	0

Zdroj: Vlastný výskum (internetové stránky obecných a mestských úradov, telefonická komunikácia)

4.3.4 Strategické partnerstvá

Význam strategickej spolupráce v rámci selektívnych faktorov je nesporný. Strategické partnerstvá umožňujú zvyšovať efektivitu a výnosnosť pôsobenia v obore cestovného ruchu. Spolupráca v cestovnom ruchu sa najčastejšie týka propagácie alebo poskytovania informácií a tvorby spoločných produktov (napr. zľavy pri návštevách viacerých zariadení).

V rámci regiónu Štiavnicko sme identifikovali tri hlavné strategické partnerstvá. Prvým z nich je Združenie Turizmu Banská Štiavnica. Toto združenie vzniklo v roku 2005 na základe Zákona č. 83/90 Zb. o združovaní občanov. Členská základňa má v súčasnosti 25 členov. Jedná sa o ubytovacie a gastronomické zariadenia, ale aj múzeá či zariadenia poskytujúce kúpeľné a wellness služby. Samosprávy nie sú v združení zastúpené. Priestorová pôsobnosť združenia sa netýka len mesta Banská Štiavnica, ale aj obcí Svätý Anton, Vyhne a Sklené Teplice. Členská schôdza sa zvoláva minimálne raz za 12 mesiacov a ročný členský poplatok pre jednu organizáciu je 333 €. Ďalším zdrojom príjmu združenia sú 2% z platby daní. Primárnymi cieľmi združenia je propagovanie činnosti svojich členov a regiónu celkovo. Združenie vydáva rôzne tlačové propagačné materiály, prevádzkuje internetovú stránku a zúčastňuje sa na veľtrhoch cestovného ruchu. Sekundárnym dôsledkom pôsobenia združenia je aj spolupráca v rámci vytvárania spoločných produktov. Niektorí členovia vydávajú pre svojich zákazníkov členské karty, na ktoré sa vzťahuje zľava aj u iných členov združenia.⁹⁷

Ako ďalší typ strategickej spolupráce možno identifikovať kooperáciu medzi Lyžiarskym Stredisko Salamander rezort, Vodným rajom Vyhne, ubytovacími zariadeniami v Obciach Hodruša-Hámre, Vyhne a Pivovarom Steiger. Tieto organizácie nemajú založené združenie, ako to bolo v predchádzajúcom prípade, ale spolupracujú na báze dočasných medzi podnikových dohôd. Táto spolupráca sa týka hlavne tvorby produktov (napr. možnosti získania zľavnených skipasov, ubytovacích a wellness pobytov).⁹⁸

Tretou skupinou strategických partnerstiev je spolupráca medzi samosprávami. V regióne sa nachádzajú štyri združenia obcí, ktorých pôsobnosť presahuje hranice nami stanoveného regiónu. Oblasti spolupráce sa netýkajú len cestovného ruchu, ale aj iných oblastí (ako je odpadové hospodárstvo, spoločné obecné úrady, či spolupráca pre účely

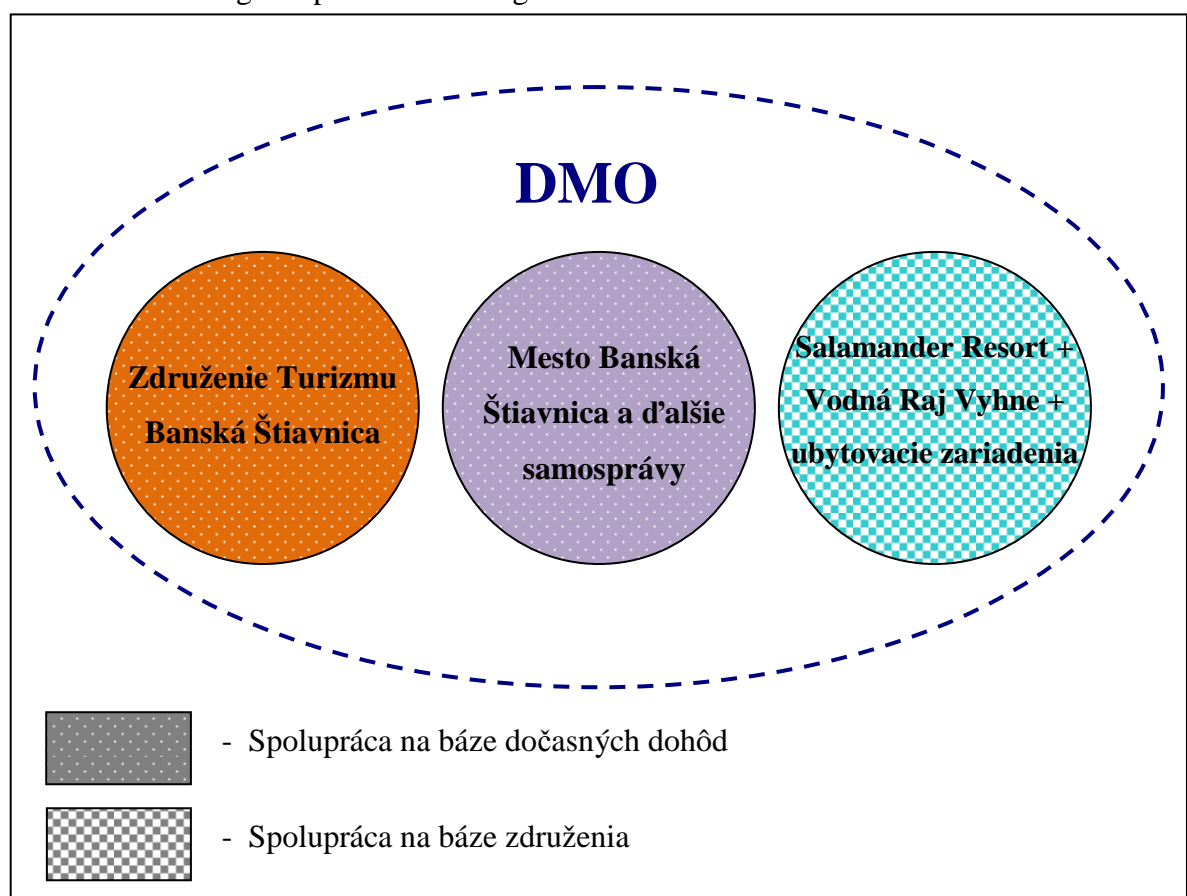
⁹⁷ Komunikácia s predsedníctvom Združenia turizmu Banská Štiavnica

⁹⁸ Komunikácia s manažmentom Vodného Raja Vyhne a Strediska Salamander Resort

vypracovania rôznych strategicko-plánovacích dokumentov). V rámci cestovného ruchu sa najviac angažuje samotné mesto Banská Štiavnica. Najnovšie mesto v spolupráci s okolitými obcami vytvorilo strategický dokument Manažment plán lokality UNESCO "Historické mesto Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia". Ďalej sa mesto angažuje aj pri vytváraní tzv. DMO (Organizácia Destinčného Marketingu). Táto organizácia bude pracovať na báze spolupráce samospráv a súkromných organizácií. Hlavným cieľom DMO bude viesť aktívny marketing svojich členov.⁹⁹

Štruktúru strategických partnerstiev v regióne ukazuje obrázok 7.

Obrázok 7: Strategické partnerstvá v regióne Štiavnicko

Zdroj: Vlastný výskum (Komunikácia s zamestnancami oddelenia Kultúry CR a Športu na MsÚ v Banskej Štiavnici, Komunikácia s predsedníctvom Združenia turizmu Banská Štiavnica)

⁹⁹ Komunikácia s zamestnancami oddelenia Kultúry CR a Športu na MsÚ v Banskej Štiavnici, Komunikácia s predsedníctvom Združenia turizmu Banská Štiavnica

4.3.5 Propagácia regiónu

Ďalším predpokladom pre rozvoj cestovného ruchu je propagácia regiónu. Borovský a kolektív považujú zviditeľňovanie sa a poskytovanie informácií o svojich produktoch za kľúčový prvok rozvoja.¹⁰⁰ Existujú tri základné formy propagácie a to: tlačová a elektronická propagácia, výstavy či nešpecifikované formy.

V rámci tlačovej propagácie organizácie regiónu vytvárajú veľké množstvo tlačených materiálov. Jedná sa hlavne o mapy, letáky Banskej Štiavnice a okolia, ale aj pravidelne vydávané publikácie Potulky Banskou Štiavnicou a Kam v Banskej Štiavnici. Vydávajú sa aj rôzne monografické diela (v súčasnosti sa pripravujú odborné publikácie o obciach Vyhne, Hodruša-Hámre a Sklené Teplice). V rámci elektronickej propagácie je funkčných niekoľko internetových stránok, ktoré prevádzkujú samosprávy (www.banskastiavnica.sk, www.vyhne.sk, www.jazeropocuvadlo.sk, atď.), Združenie Turizmu Banská Štiavnica (www.banskastiavnica.org) alebo aj samotní poskytovatelia služieb (www.vodnyrajvyhne.sk, www.salamandra.sk/sk, www.rancnadej.sk, atď.). Ďalej sa vydávajú aj prezentačné CD.¹⁰¹

O propagáciu regiónu na výstavách sa v posledných rokoch starali Združenie turizmu Banská Štiavnica a samosprávy ako Banská Štiavnica, Vyhne. Stručný prehľad účasti na vybraných veľtrhoch CR ukazuje tabuľka 17. Jednotlivé samosprávy sa buď propagovali pod hlavičkou Banskobystrického samosprávneho kraja, alebo, ako v prípade kúpeľov v Sklených Tepliciach, samostatne.

Tabuľka 16: Účasť Združenia Turizmu Banská Štiavnica na veľtrhoch cestovného ruchu

Rok	Veľtrh CR	
	Bratislava: ITF - Slovakia Tour	Brno: GO - Regiom Tour
2005	-	-
2006	účasť	-
2007	účasť	účasť
2008	účasť	účasť
2009	účasť	účasť
2010	-	-

Zdroj: Komunikácia s zamestnancami Združenia turizmu Banská Štiavnica

¹⁰⁰ BOROVSÝ, J. – SMOLKOVÁ, E. – NIŇAJOVÁ, I. 2008. *Cestovný ruch, trendy a perspektívy*. Bratislava : Iura Edition. 2008. s.125 - 199. ISBN 978-80-8078-215-3.

¹⁰¹ Komunikácia s zamestnancami oddelenia Kultúry CR a Športu na MsÚ v Banskej Štiavnici

Medzi nešpecifikované formy propagácie možno zaradiť televízne reklamy, ktoré sa vysielajú v niektorých regionálnych televíziách či rádiách. Slovenská agentúra cestovného ruchu zaradila do niektorých reklám, ktoré sú vysielané v zahraničných televíziách, aj obsah týkajúci sa Banskej Štiavnice. DMO zabezpečuje aj publikáciu článkov v odborných časopisoch (Kormorán, Cestovateľ). Medzi hlavné koncepčné ciele vznikajúceho DMO je aj ponúkanie regiónu ako komplexného produktu cestovného ruchu v cestovných kanceláriách.

4.3.6 Celkové zhodnotenie selektívnych faktorov

Selektívne predpoklady určujú charakter a veľkosť dopytu. Ďalej sú odrazom úrovne organizovania cestovného ruchu v regióne.¹⁰²

Možno povedať, že čo sa týka ľudských zdrojov, tak v regióne chýba vhodná pracovná sila pre prácu v tomto odvetví.

Z pohľadu ekonomickej situácie sektor rastie, ale ešte stále nemá v regióne významné postavenie. Efektívne využívanie ziskov tiež stále absentuje. Z hľadiska marketingu chýba účasť na veľtrhoch cestovného ruchu a tvorba turistických balíčkov pre cestovné kancelárie.

Pomerne dobre sa za posledné roky rozvinula spolupráca medzi organizáciami podnikajúcimi v cestovnom ruchu. Je zriadená organizácia destinačného manažmentu, ktorá pracuje na tvorbe rôznych marketingových produktov. Po prijatí Zákona č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu sa vo všeobecnosti zlepšilo aj legislatívne prostredie v odbore.

¹⁰² STABLER, M. – SINCLAIR, M. - PAPTAEODOROU, A. 1997. *The Economics of Tourism*. Oxon : Taylor & Francis, 1997. 194 p. ISBN 0-203-84627-1

5 ANALÝZA KONKURENČNÉHO PROSTREDIA

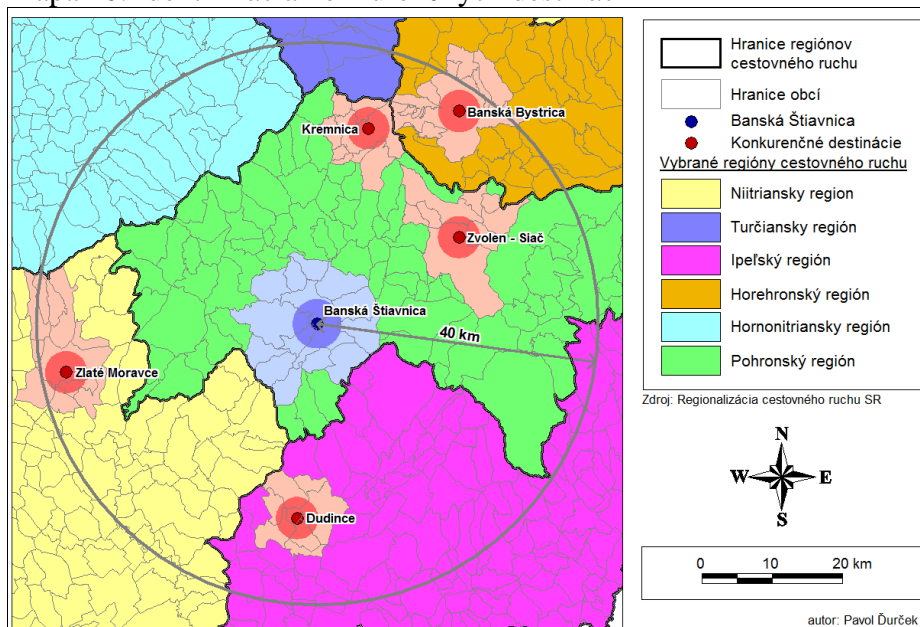
Na vypracovanie vierohodnej SPACE analýzy je potrebné preskúmanie potenciálneho konkurenčného prostredia.

Jednotlivé destinácie sa v úsilí byť čo najatraktívnejšie pre potenciálnych návštevníkov snažia neustále zvyšovať svoju konkurencieschopnosť oproti okolitým destináciám. Budúcnosť destinácie je aj naďalej v rozvíjaní vlastných konkurenčných výhod a v zvyšovaní odolnosti voči konkurenčným destináciám.¹⁰³

5.1 IDENTIFIKÁCIA KONKURENČNÝCH DESTINÁCIÍ

V tejto časti si definujeme destinácie, ktoré pre región Štiavnicko predstavujú najbližších a potenciálne najsilnejších konkurentov. Na mape 11 sú znázornené destinácie, ktoré boli identifikované v Regionalizácii cestovného ruchu SR a nachádzajú sa v okruhu 40 km od mesta Banská Štiavnica (presný zoznam obcí jednotlivých destinácií je uvedený v Prílohovej tabuľke 2).

Mapa 10: Identifikácia konkurenčných destinácií

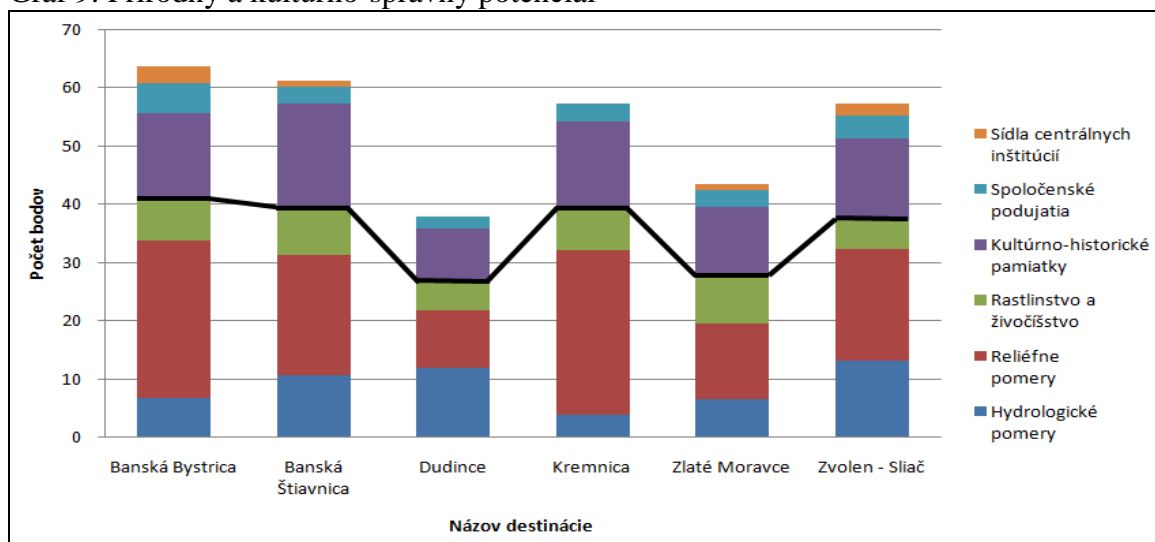

¹⁰³ MRVA, M. 2007. Faktory rozvoja konkurencieschopnosti regiónov na Slovensku
In: *Biatec*. - ISSN 1335-0900. Roč. 15, č. 8 (2007), s. 15-17

5.2 PRÍRODNÝ A KULTÚRNO-SPRÁVNÝ POTENCIÁL PRE ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU

Presné hodnoty lokalizačného potenciálu zobrazuje graf 9. V rámci konkurenčných destinácií dosahuje najväčšie hodnoty destinácia Banská Bystrica (63,64 bodov). Táto destinácia má približne o 2,5 Ballových bodov viac ako región Štiavnicko (61,15 bodov). Nasleduje destinácia Zvolen – Sliač (57,13 bodov), Kremnica (57,10 bodov), Zlaté Moravce (43,34 bodov), Dudince (37,69 bodov).

Graf 9: Prírodný a kultúrno-správny potenciál

Zdroj: KOLEKTÍV. 2002. Atlas krajiny SR. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, 2002. 342 s. SAŽP. 2002. Zoznam minerálnych prameňov. [online]. [cit. 10.3.2010] Dostupné z <http://www.sazp.sk/slovak/struktura/ceev/DPZ/pramene/zh/zoznam_zh_okres.html>, SHMÚ, ArcGEO Information Systems s.r.o. 1999. SVM 50. ArcGEO Information Systems s.r.o., Bratislava, 1999. vrstvy: hranice_obci, vrstevnice, koty, vodne_toky, pramene, zalesnene_plochy., Vlastná analýza

Najväčšie hodnoty hydrologického potenciálu dosahuje destinácia Zvolen – Sliač, kde sa nachádzajú termálne pramene, vodná nádrž Moľová a rieky Hron a Slatina, ktoré sú vhodné na splavovanie. Najväčšie hodnoty potenciálu reliéfu dosahuje Kremnica s okolím. Morfometrické typy reliéfu tu dosahujú hodnotu 14, čo sa interpretuje ako silne členité väčšie hornatiny. Podobne ako Štiavnicko aj destinácia Zlatých Moraviec dosahuje hodnoty potenciálu rastlinstva a živočíšstva 8. Nachádzajú sa tu zubrie zvernice, obory pre divú zver ako aj žrebčín v Topoľčiankach. V rámci chránených oblastí sa tu vyskytujú špecifické teplomilné biotopy Tribeča.¹⁰⁴

¹⁰⁴ KOLEKTÍV. 2002. Atlas krajiny SR. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia SR, 2002.

Najväčší potenciál kultúrno-historických pamiatok dosahujú zhodne po 15 bodov Banská Bystrica a Kremnica. V oboch destináciách je zachovalý mestský hrad, mestské opevnenia a väčšie množstvo chránených kultúrnych pamiatok. Obe mestá sú na zozname mestských pamiatkových rezervácií. Nachádza sa tu aj niekoľko múzejných expozícií. Maximálny počet bodov v rámci spoločenských podujatí dosahuje destinácia Banská Bystrica. Pôsobí tu mestské divadlo ako aj Štátna opera a počas roka sa organizuje väčšie množstvo festivalov a iných spoločenských podujatí. Z hľadiska sídel centrálnych inštitúcií dosahuje najväčšie hodnoty opäť Banská Bystrica. Mesto Banská Bystrica je centrom VÚC a administratívne sídlo tu má väčšie množstvo spoločností.¹⁰⁵

5.3 DIVERZITA A ÚROVEŇ POSKYTOVANÝCH SLUŽIEB

Tabuľka 18 znázorňuje počty vybraných zariadení cestovného ruchu. Ďalej je v tabuľke vypočítaný index diverzity (analogia s Piaseckého indexom). Najvyššiu hodnotu Indexu diverzity dosahuje Banská Bystrica a na druhom mieste sa nachádza práve región Štiavnicko. Ďalšie destinácie majú diverzitu poskytovaných služieb v nižšiu a najhoršie je na tom región Zlatých Moraviec, ktorý je výrazne zameraný na a agroturistiku.

Tabuľka 17: Vybrané zariadenia cestovného ruchu

Destinácia	Počet zariadení					Index Diverzity
	Lyžiarske strediská ¹	Kúpele ²	Zariadenia rekreácie pri vode ³	Zariadenia agroturizmu ⁴	Spolu	
Banská Bystrica	3	0	2	3	8	65,63
Banská Štiavnica	1	1	5	3	10	64,00
Dudince	0	1	1	2	4	62,50
Kremnica	2	0	1	1	4	62,50
Zlaté Moravce	0	0	1	3	4	37,50
Zvolen - Sliac	0	2	4	2	8	62,50

Zdroj: Vlastný prieskum

¹ Lyžiarske strediská s možnosťou vlastného zasnežovania a dĺžkou zjazdoviek aspoň 1,5 km

² Kúpeľné lokality

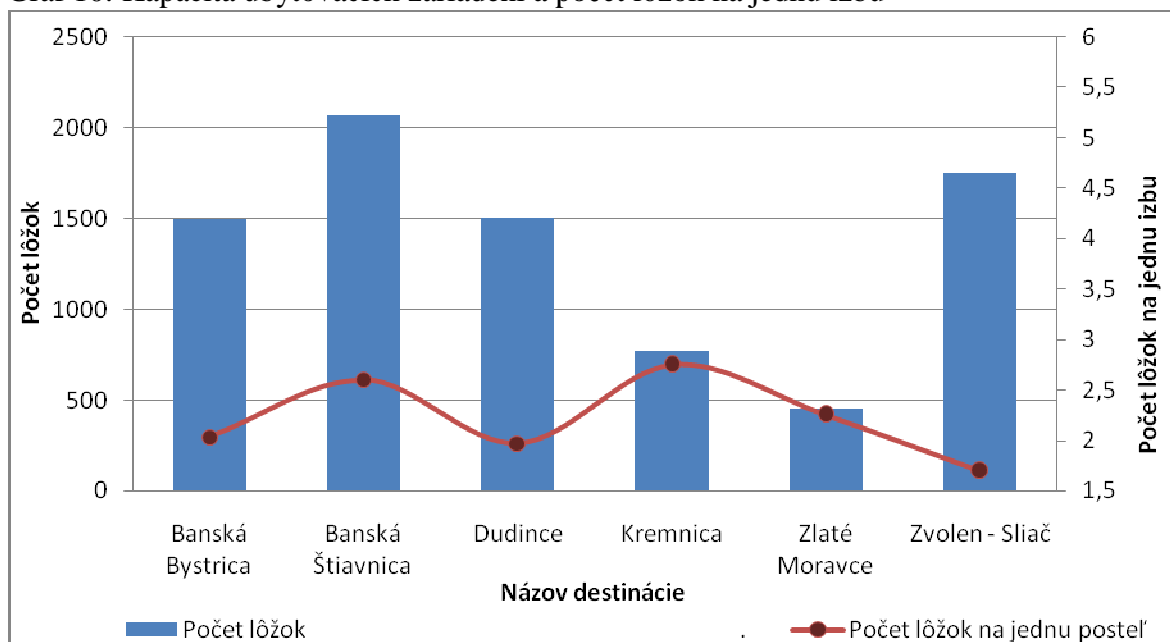
³ Prírodné kúpaliská (organizované kúpanie a možnosti občerstvenia), umelé kúpaliská a aquaparky

⁴ Zariadenia nazvané ako ranč a zariadenia zameriavajúce sa na športový chov koní a iných zvierat

¹⁰⁵ KOLEKTÍV. 2006. Turistický atlas Slovensko. Vízovce : SHOCart s.r.o., 2006. 458s. ISBN 80-7224-324-1

Kapacitu a úroveň ubytovania v regióne Štiavnicko ako i v konkurenčných destináciách reprezentuje graf 10. Najväčšiu lôžkovú kapacitu má región Štiavnicko a najnižšiu izbovú kapacitu má destinácia Zvolen – Sliač. Na vyjadrenie kvality ubytovania budeme porovnávať práve tieto dva ukazovatele. U destinácií zameraných na kúpeľný a wellness cestovný ruch je počet lôžok na izbu v priemere nižší ako je to u ostatných. V týchto destináciách sa kladie dôraz na vyšší komfort reprezentovaný nižšou lôžkovosťou izieb. Vzhľadom na to, že región Štiavnicko dosahuje druhú najvyššiu hodnotu počtu postelí na jednu izbu možno povedať, že ubytovacie zariadenia pôsobiace v regióne sú nižšieho štandardu. Jediná destinácia, ktorá má počet lôžok na jednu izbu väčší ako Štiavnicko, je Kremnica.

Graf 10: Kapacita ubytovacích zariadení a počet lôžok na jednu izbu

zdroj: ŠÚ SR. 2010. Tabuľka: Vybrané ukazovatele ubytovacích zariadení cestovného roku na Slovensku podľa obcí od začiatku roka do konca mesiaca december 2009. [e-mail]. [cit. 20.10.2010]., Vlastná analýza

5.4 DOPRAVNÁ POLOHA

Porovnávanie dopravnej dostupnosti jednotlivých destinácií sme realizovali za pomoci merania časovej vzdialenosti centra destinácie od najbližšieho diaľničného privádzača, ktorý sa nachádza na diaľnici (rýchlostnej ceste) napojenej na európsku diaľničnú sieť. Výsledky merania sú zobrazené v tabuľke 19. V tabuľke vidieť, že väčšina destinácií sa

nachádza vzdialenostne bližšie k rýchlostnej ceste ako je to v prípade Štiavnicka. Jedine Dudince sú od najbližšieho diaľničného privádzača ďalej ako región Štiavnicko. To, že sa destinácia nenachádza priamo na dopravnom ťahu môže sťažovať prístup potenciálnych návštevníkov ako aj pracovnej sily či tovarov.

Tabuľka 18: Vzdialenosť od najbližšieho diaľničného privádzača

Destinácia	Vzdialenosť od najbližšieho diaľničného privádzača (min.)
Banská Bystrica	7
Banská Štiavnica	20
Dudince	50
Kremnica	13
Zlaté Moravce	6
Zvolen - Sliač	3

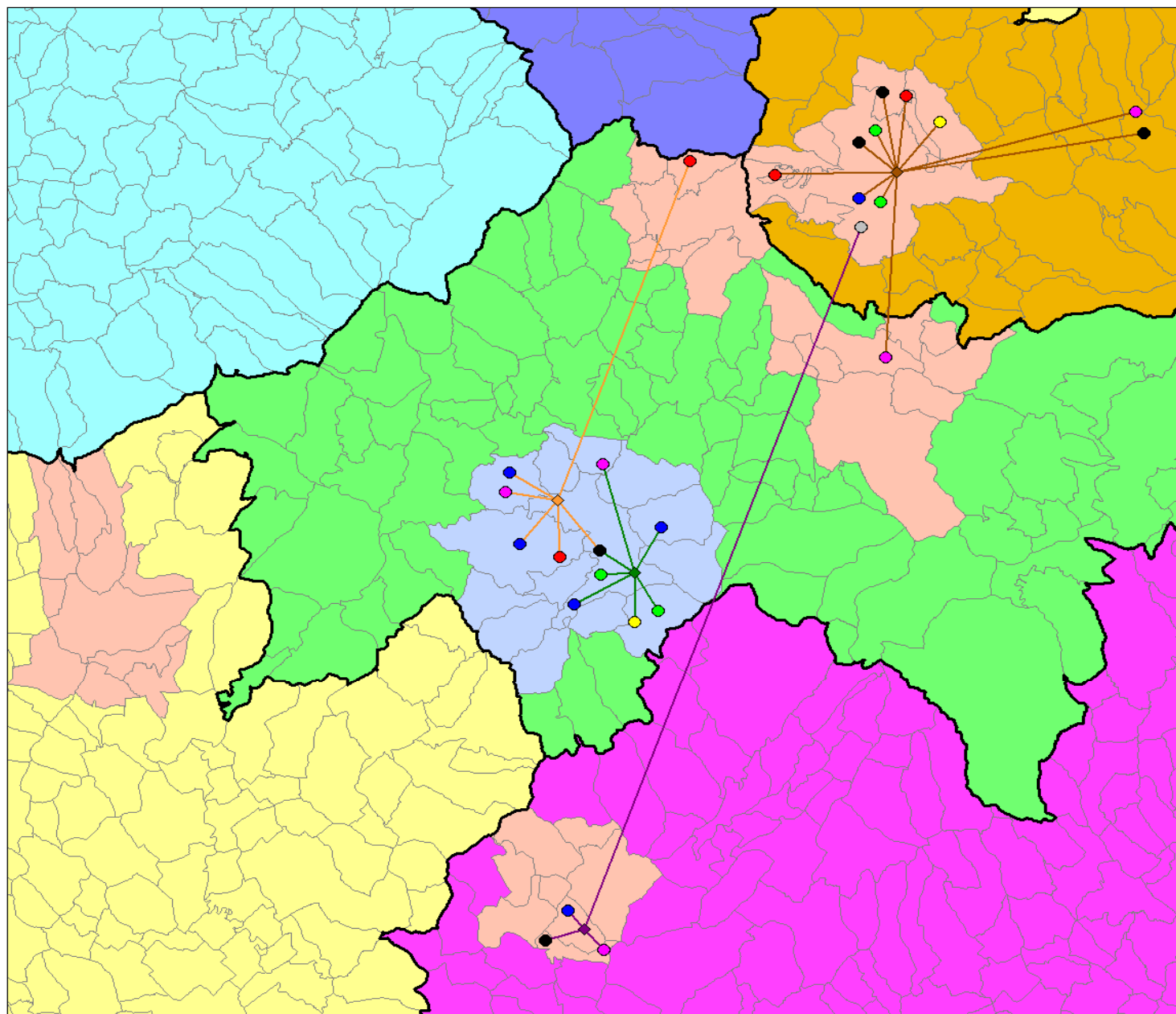
Zdroj: GOOGLE. 2011. *Google mapy*. [cit. 11.2.2011] Dostupné na internete: <<http://maps.google.sk/maps?hl=sk&tab=wl>>.

5.5 STRATEGICKÁ SPOLUPRÁCA

V sledovaných konkurenčných destináciách ako i v regióne Štiavnicko sa nachádzajú 4 strategické partnerstvá. V samotnom regióne Štiavnicko sa nachádzajú dve organizácie spolupracujúce v sektore cestovného ruchu. Konkurenčné strategické partnerstvo predstavuje Združenie cestovného ruchu Bystriciensis, ktoré združuje samosprávy ako aj súkromné spoločnosti pôsobiace v oblasti zimných športov, kúpeľníctva a wellness, ubytovania a stravovania. Ako ďalšie strategické partnerstvo treba spomenúť Balnea Cluster Dudince. V tejto organizácii sú združené miestne samosprávy ako aj Banskobystrický samosprávny kraj a zaradenia poskytujúce služby kúpeľníctva, ubytovania a stravovania. Tri strategické partnerstvá prevádzajú aj spoluprácu s organizáciami nachádzajúcimi sa mimo ich destinácie. DMO (Organizácia Destinačného Manažmentu) Štiavnicko priamo spolupracuje s lyžiarskym stredisko Ski Krahule. Mimodestinačným členom Balnea Cluster Dudince je Banskobystrický samosprávny kraj. Združenie cestovného ruchu Bystriciensis spolupracuje mimo svojej destinácie s obcou Brusno, s kúpeľmi Brusno ako aj s kúpeľmi Sliač.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Komunikácia so zamestnancami MsÚ Banská Štiavnica

Mapa 12: Strategická spolupráca v oblasti cestovného ruchu v roku 2009

Hranice regiónov cestovného ruchu
 Hranice obcí

Vybrané regióny cestovného ruchu

- Nitrriansky región
- Turčiansky región
- Ipeľský región
- Horehronský región
- Hornonitriansky región
- Pohronský región

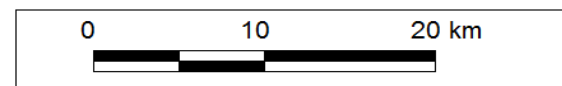
Organizácia stretejckej spolupráce

- ◆ Balnea Cluster Dudince
- ◆ Združenie Turizmu Bystriciensis
- ◆ Združenie Turizmu Banská Štiavnica
- ◆ DMO Štiavnicko

Spolupracujúce subjekty

- Regionálna samospráva
- Ubytovacie zariadenia
- Zariadenie agroturistiky
- Múzeum
- Aquopark/kúpele
- Lyžiarske stredisko
- Miestna samospráva

Zdroj: SVM 50, Vlastný prieskum

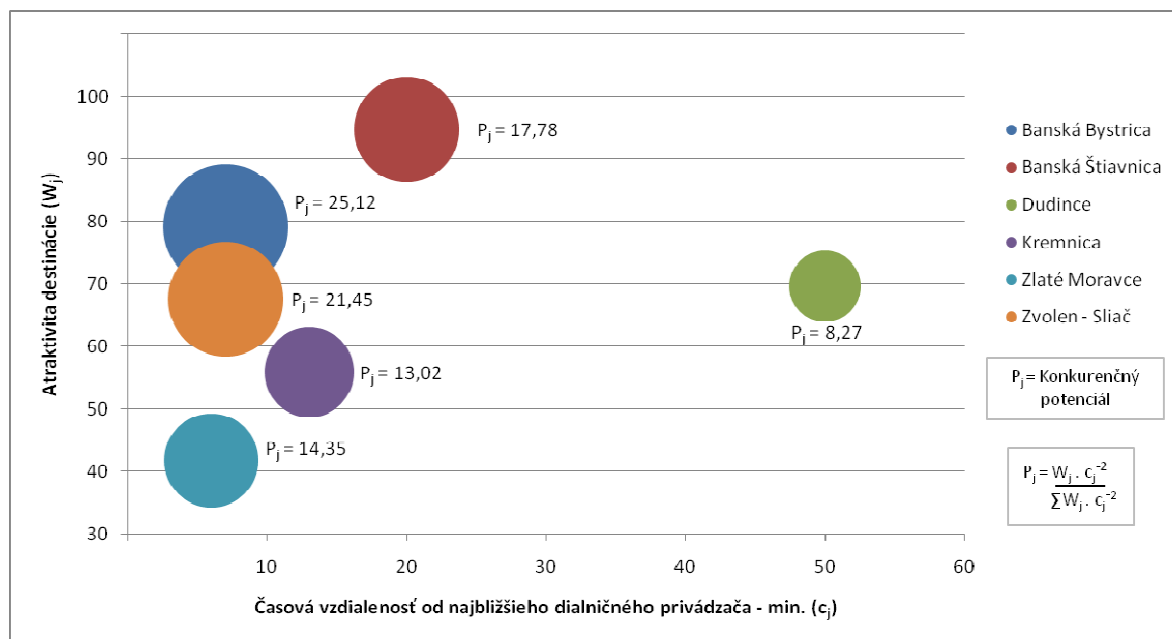

autor: Pavol Ďurček

5.6 HODNOTENIE KONKURENČÉHO PROSTREDIA

Na zhodnotenie konkurenčného prostredia určíme tzv. konkurenčný potenciál danej destinácie. Konkurenčný potenciál P_j sme zostavili analogicky s Huffovým modelom (viď kapitola Metodika práce), ktorý určuje pravdepodobnosť, s akou bude daná destinácia navštívená. V grafe 11 možno vidieť, že najväčší konkurenčný potenciál má destinácia Banská Bystrica. Na druhom mieste sa nachádza destinácia Zvolen – Sliač a až tretí je región Štiavnica. Prvé dve destinácie disponujú sumárnou atraktivitou nižšou ako Štiavnica, ale majú výbornú polohu v blízkosti rýchlostnej cesty. Ako príklad destinácie, ktorá má výbornú polohu, ale pomerne nízku aktivitu možno považovať destináciu Zlaté Moravce. Ostatné dve destinácie (Kremnica a Dudince) majú priemerné hodnoty atraktivity. Ich dostupnosť je nižšia alebo horšia ako v prípade Štiavnicka, preto je ich konkurenčný potenciál najnižší.

Graf 11: Konkurenčný potenciál vybraných destinácií

Zdroj: Vlastná analýza

6 NÁVRH ĎALŠIEHO SMEROVANIA CESTOVNÉHO RUCHU V REGIÓNE ŠTIAVNICKO

6.1 SPACE ANALÝZA

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené hodnotiace ukazovatele aj s ich ohodnotením.

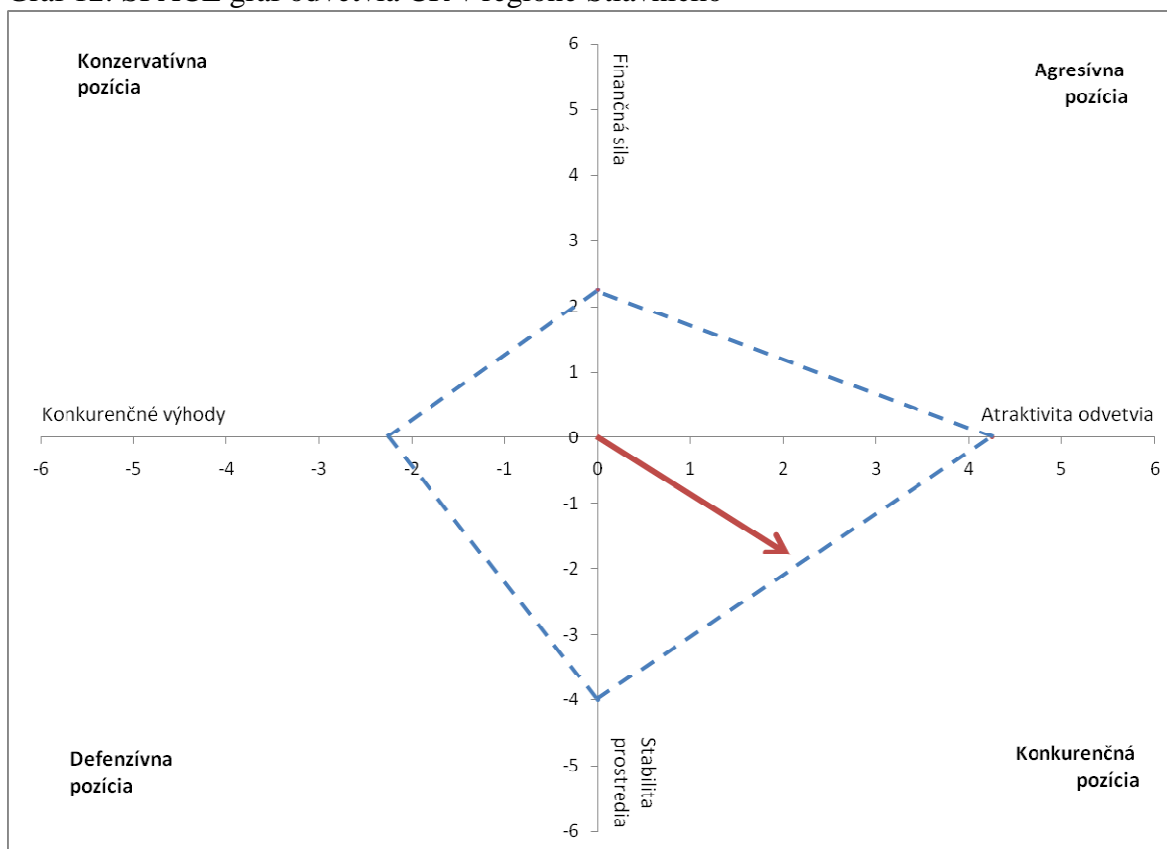
Tabuľka 19: SPACE analýza odvetvia CR v regióne Štiavnicko

SPACE ANALÝZA	HODNOTENIE
<i>Faktor vonkajšieho prostredia</i>	
<u>Faktory determinujúce stabilitu destinácie (SD)</u>	
SD 1 - Nevhodnosť okolitých destinácií na účely CR	2
SD 2 - Nízka diverzita služieb a nedostatočná kapacita v okolitých destináciách	1
SD 3 - Spolupráca destinácií s inými destináciami	3
SD 4 - Dopravná nedostupnosť okolitých destinácií	2
(SD 1 + SD 2 + SD 3 + SD 4)/4-6	-4
<u>Faktory determinujúce atraktivitu destinácie (AD)</u>	
AD 1 - Potenciál pre rozvoj cestovného ruchu destinácie	6
AD 2 - Úroveň ubytovacích služieb a diverzita športovo-relaxačných služieb	5
AD 3 - Spolupráca destinácie s inými destináciami	3
AD 4 - Dopravná dostupnosť destinácie	3
(AD 1 + AD 2 + AD 3 + AD 4)/4	4,25
<i>Faktory vnútorného prostredia</i>	
<u>Faktory determinujúce konkurenčné výhody destinácie (AKD)</u>	
AKD 1 - Kvalita a využiteľnosť ľudských zdrojov	3
AKD 2 - Úroveň propagácie	3
AKD 3 - Spolupráca v rámci destinácie	5
AKD 4 - Legislatívna podpora	4
(AKD 1 + AKD 2 + AKD 3 + AKD 4)/4-6	-2,25
<u>Faktory determinujúce finančnú silu destinácie (FS)</u>	
FSD 1 - Význam kapitálových ziskov plynúcich z CR v regióne	1
FSD 2 - Porovnanie významu kapitálových ziskov regiónu so SR	2
FSD 3 - Dynamika rastu kapitálových ziskov	4
FSD 4 - Využívanie príjmov z daní za ubytovanie na podporu cestovného ruchu	2
(FSD 1 + FSD 2 + FSD 3 + FSD 4)/4	2,25

Zdroj: Vlastná analýza

Ako už bolo spomenuté v metodickej časti, pri SPACE analýze sa hodnotia štyri základné okruhy: finančná sila, konkurenčné výhody, stabilita prostredia, atraktivita odvetvia. Tieto okruhy sa skladajú z presne definovaných hodnotiacich ukazovateľov, ktoré sú popísané v tabuľke 20. Každému hodnotiacemu ukazovateľu priradíme zodpovedajúcu hodnotu (v intervale $<0 - 6>$) a za daný celkový okruh vypočítame aritmetický priemer. Hodnotiace okruhy Konkurenčné výhody a Stabilita prostredia dosahujú záporné hodnoty, preto je potrebné od ich aritmetického priemeru odčítať číslo 6. Následne vypočítané priemerné hodnoty za hodnotiace okruhy naniesieme na graf a získame strategickú pozíciu odvetvia regiónu a jeho smerovanie.

Graf 12: SPACE graf odvetvia CR v regióne Štiavnicko

Zdroj: Vlastná analýza

6.2 POZÍCIA A SMEROVANIE CESTOVNÉHO RUCHU

Na základe SPACE analýzy môžeme povedať, že cestovný ruch v regióne Štiavnicko má konkurenčnú pozíciu. Organizácie cestovného ruchu v regióne disponujú pomerne malými zdrojmi a preto je ich finančná sila slabá. V blízkom okolí regiónu sa nachádza niekoľko pomerne dobre etablovaných konkurenčných destinácií, s ktorými región výraznejšie nespolupracuje. Tento fakt do značnej miery znižuje stabilitu prostredia. Oproti tomu región disponuje relatívne vysokým lokalizačným potenciálom, čo má výrazný vplyv na celkovú atraktivitu destinácie. Odvetvie CR v regióne sa skladá z množstva malých a stredných podnikov, ale vďaka ich vysokej úrovni spolupráce disponuje región konkurenčnými výhodami.

Na základe určenej pozície môžeme načrtnúť smerovanie a ďalšie možnosti rozvoja odvetvia. Odvetvie a jeho podniky nachádzajúce sa v konkurenčnej pozícii majú snahu prekonať svoje obmedzenia, pretože majú tendenciu rásť a dospieť do agresívnej pozície odvetvového vodcu.

Je tu predpoklad, že odvetvie cestovného ruchu v regióne Štiavnicko nezaznamená žiadny intenzívny rast, ale bude rásť pomaly a konsolidovane. Podniky cestovného ruchu v regióne by mali intenzívnejšie spolupracovať medzi sebou. Ďalej by región ako celok mal viac spolupracovať s konkurenčnými destináciami, aby sa zvýšila stabilita prostredia. Tým sa bude zosilňovať pozícia na trhu a bude rásť aj finančná sila. Ďalšou možnosťou na stabilizovanie vysokého konkurenčného prostredia je zameranie sa na zintenzívnenie marketingovej činnosti posilnením svojej predajnej sily a na udržanie vernosti stálych návštevníkov či na pritiahnutie nových. Podľa nás sa dá toto dosiahnuť prostredníctvom dvoch špecializácií:

- **Špecializácia na produkt** (je vhodná, ak existuje veľké množstvo ponúkaných produktov). Cieľom tejto špecializácie by malo byť čo najširšie portfólio ponúkaných služieb cestovného ruchu (vodná rekreácia, zimné športy, kultúra, pobyty v prírode, atď.).
- **Špecializácia na zákazníka** (umožňuje vyhnúť sa ostrej konkurencii). Táto špecializácia by mohla byť úspešná v tom prípade, ak sa poskytovatelia služieb cestovného ruchu zamerajú na zákazníkov, ktorí nie sú citliví na výšku ceny a majú záujem o mimoriadne a na mieru prispôbené produkty.

Cestovný ruch v regióne by sa mal vydať tzv. „Cestou stratégie reťazenia“¹⁰⁷. Táto stratégia umožňuje získavať rovnaké výhody ako stratégia nákladového vodcovstva (výroba tovarov a služieb s nižšími nákladmi ako je to u konkurencie). Organizácie zaoberajúce sa cestovným ruchom by mali intenzívne spolupracovať a navonok pôsobiť ako jedna súdržná jednotka. Takáto kompaktná jednotka má následne väčšiu vyjednávaciu silu pri nákupe vstupov a pri predaji výstupov. Reklamné kampane a tvorba produktov sa uskutočňuje konsolidovane za celú jednotku.

¹⁰⁷ NECHVÍLOVÁ, S. – HOLÝ, M. – KRÁTKÝ, J. 2006. Partnerství pro cestovní ruch. Pardubice : První regionální rozvojová a.s., 2006. 78s. ISBN 80-903866-1-X

ZÁVER

Cieľom tejto práce bolo identifikovať možnosti rozvoja cestovného ruchu v regióne Štiavnicko a bližšie načrtnúť jeho smerovanie.

V prvej časti práce sme definovali základné pojmy a popísali základnú teoretickú bázu súvisiacu s témou cestovného ruchu.

V tretej kapitole sme realizovali podrobnú analýzu predpokladov rozvoja cestovného ruchu. Výsledky ukázali, že región má zvýšený lokalizačný potenciál. Špecifikom a veľkou výhodou oproti iným destináciám je to, že región Štiavnicko má vhodné predpoklady pre zimný cestovný ruch ako aj na rekreáciu pri vode. Okrem toho je možné tieto formy cestovného ruchu doplniť o poznávací cestovný ruch. Analýza realizačných faktorov ukázala, že úroveň ubytovacích a stravovacích služieb je na priemernej úrovni a región disponuje aj atraktívnymi športovo-relaxačnými zariadeniami ako sú lyžiarske strediská, kúpele, aquaparky a zariadenia agroturizmu. Ďalej sme zistili, že optimálnemu využívaniu lokalizačného potenciálu bráni hlavne poddimenzovaná dopravná infraštruktúra. Hodnotenie selektívnych faktorov odhalilo viacero nedostatkov. Úroveň ľudských zdrojov pre využiteľnosť v cestovnom ruchu nie je vyhovujúca. Počet obyvateľov dlhodobo klesá a obyvateľstvo postupne starne. V regióne sa nenachádza dostatok pracovných síl a približne 40% zamestnaných v ubytovacích a stravovacích zariadeniach do zamestnania dochádza z iných regiónov. Štiavnicko zaostáva v propagácii, avšak veľmi dobre sa v regióne rozvíjajú strategické partnerstvá medzi organizáciami pôsobiacimi v cestovnom ruchu. Budovanie strategických partnerstiev vytvára pozitívny predpoklad pre vznik synergického efektu, ktorý by bol pre región obrovskou konkurenčnou výhodou, na ktorej by mal postaviť svoj budúci rozvoj.

V kapitole štyri sme zhodnotili konkurenčné prostredie. V blízkom okolí (do 40 km) od sledovaného regiónu sa nachádza hneď niekoľko konkurenčných destinácií, ktoré majú podobné hodnoty lokalizačných faktorov ako je to v prípade Štiavnicka. Pri hodnotení úrovne realizačných faktorov sme zistili, že región Štiavnicko má v porovnaní s konkurenčnými destináciami najvyššiu kapacitu ubytovacích zariadení, ale kvalitatívny ukazovateľ, ktorý reprezentuje počet lôžok na jednu izbu, je v regióne Štiavnicko druhý najhorší. Značne pozitívnejšie možno vnímať diverzitu a počet športovo-relaxačných služieb, ktoré sú v regióne Štiavnicko pomerne dobre zastúpené. Ďalej sme pri hodnotení

konkurenčného prostredia hľadali rôzne spolupracujúce organizácie cestovného ruchu. Podarilo sa nám identifikovať štyri strategické partnerstvá z toho dve (DMO Štiavnicko, Združenie cestovného ruchu Banská Štiavnica) sa nachádzajú v regióne Štiavnicko. Obe tieto strategické partnerstvá si navzájom nekonkurujú a ich členovia sa často krát nachádzajú v oboch strategických zoskupeniach. Z hľadiska časovej dostupnosti možno región Štiavnicko považovať za ťažko dostupný. Tento fakt sa značne odrazil na ukazovateli konkurenčného potenciálu (pravdepodobnosť, že bude daný región navštívený). Región Štiavnicko sa umiestnil až na treťom mieste spomedzi všetkých hodnotených destinácií (úspešnejšie boli destinácie Banská Bystrica a Zvolen – Sliach) .

Určenie smerovania odvetvia cestovného ruchu v regióne, ktoré sme realizovali za pomoci SPACE analýzy je uvedené v piatej kapitole. SPACE analýza nám ukázala, že dané odvetvie má perspektívu rastu. Budúcnosť možno vidieť hlavne vo vytváraní a udržaní fungujúcich strategických partnerstiev v internom prostredí regiónu. Najväčšiu výzvu pre vzniknuté strategické partnerstvá predstavuje poskytovanie komplexných marketingových produktov zameraných na všetky skupiny zákazníkov. Ďalej by sa strategická spolupráca mala rozvíjať aj s konkurenčnými destináciami. Takéto partnerstvá sú pre región Štiavnicko nevyhnutné, keďže sa v jeho blízkom okolí nachádzajú dve atraktívnejšie destinácie. Spolupráca destinácií priláka celkovo vyšší počet turistov, keďže sa zvýši aj portfólio ponúkaných produktov a služieb.

Na záver možno povedať, že región Štiavnicko má perspektívu vybudovať si významné postavenie v oblasti poskytovania služieb cestovného ruchu. Je už iba otázne, ako bude toto postavenie využité v dlhodobejšom horizonte.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

KNIŽNÉ PUBLIKÁCIE, ODBORNÉ ČASOPISY A ZBORNÍKY

- BLAKE, A. – SINCLAIR, T. – SORIA, J. 2006. Tourism productivity, Evidence from the United Kingdom. In: *Annals of tourism research*, 2006. p. 1099- 1120
- BOROVSKÝ, J.- SMOLKOVÁ, E. - NIŇAJOVÁ, I. 2008. *Cestovný ruch, trendy a perspektívy*. Bratislava : Iura Edition, 2008. 280 s. ISBN 978-80-8078-215-3.
- BUČEK M. a kol. 1992. *Priestorová ekonomika*. Bratislava : ES EU, 1992. 148 s. ISBN 80-225-0406-8.
- ČÁPOVÁ, K. 2009. *Rozvoj regiónu Liptov prostredníctvom strategických partnerstiev*: diplomová práca. Bratislava : Univerzita Komenského, 2009. 70 s.
- GÚČIK, M. 2007. *Manažment regionálneho cestovného ruchu*. Banská Bystrica : Dali - BB, 2007. 219 s. ISBN 80-967649-1-8.
- HORNER, S. SWARBROOKE, J. 2003. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha : Grada Publishing, 2003. 486 s. ISBN 8024702029
- CHODASOVÁ, A. – BUJNOVÁ, D. 1996. *Malé a stredné podniky*. Bratislava : Ekonóm, 1996. 129 s. ISBN 8022507245.
- JAKUBÍKOVÁ, D. 2009. *Marketing v cestovním ruchu*. Praha : Grada Publishing, 2003. 288 s. ISBN 8024732475
- KASPAR, C. 1995. *Základy cestovného ruchu*. Banská Bystrica : Trian, 1995. 142 s. ISBN 8090116655
- KOLEKTÍV. 2002. *Atlas krajiny SR*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, 2002. 342 s.
- KOLEKTÍV. 2006. *Turistický atlas Slovensko*. Vízovice : SHOCart s.r.o., 2006. 458s. ISBN 807224-324-1
- KOPŠO, E a kol. 1979. *Ekonomika cestovného ruchu*. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1979. 239 s.
- KOPŠO, E. - BAXA, Š. - GUČÍK, M. 1979. *Ekonomika cestovného ruchu*. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1979. 239 s.
- KOPŠO, E. 1970. *Základy geografie cestovného ruchu v ČSSR*. Bratislava : Vysoká škola ekonomická, 1970. 87 s.

- MARIOT, P. 1983. *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava : Veda, 1983. 248 s.
- MAZÚR, E. 1981. *Funkčná delimitácia reliéfu pre hospodárske využitie na príklade SSR*. Bratislava : Veda, 1981. 166 s.
- MCCOOL, S. F. - MOISEY, R. N. 2008. *Tourism, Recreation and Sustainability*. Trowbridge : Cromwell Press, 296 p. ISBN 978 1 84593 470 5
- MICHALOVÁ, V. 2001. *Služby a cestovný ruch: súvislosti, špecifiká, cesta rozvoja*. Bratislava : Sprint vfra, 2001. 523 s. ISBN 8088848784
- MINISTRERSTVO HOSPODÁRSTVA SR. 2004. *Regionalyzácia cestovného ruchu Slovenskej republiky*. Bratislava : Ministerstvo hospodárstva Slovenskej Republiky, 2004. 114 s
- MRVA, M. 2007. Faktory rozvoja konkurencieschopnosti regiónov na Slovensku. In: *Biatec*. - ISSN 1335-0900. Roč. 15, č. 8 (2007), s. 15-17
- NECHVÍLOVÁ, S. – HOLÝ, M. – KRÁTKÝ, J. 2006. *Partnerství pro cestovní ruch*. Pardubice : První regionální rozvojová a.s., 2006. 100s. ISBN 80-903866-1-X
- NOVACKÁ, L. PLESNÍK, P. 2000. *Cestovný ruch v regiónoch a cezhraničná spolupráca*. Bratislava : EKONÓM, 2000. 78 s. ISBN 80-88870-42-9
- OČOVSKÝ, Š. - MARIOT, P. 1973. *Geografické črty cestovného ruchu na Slovensku*. Bratislava : SAV, 1973. 100s.
- PAPULA, J. – PAPULOVÁ, Z. 2010. *Strategické myslenie manažérov*. Bratislava : KARTPRINT, 2010. 302 s. ISBN 978-80-88870-86-9
- PEARCE, D. G. - BUTLER, R. W. 1993. *Tourism research: critiques and challenges*. London : Routledge, 1993. 121 p. ISBN 0-415-08319-2
- PLESNÍK, P. 2008. *Vymedzenie a ocenenie regiónov cestovného ruchu*. Bratislava : EKONÓM, 2008. 87 s. ISBN 978-80-225-2476-6.
- PŘIKRYLOVÁ, J. - JAHODOVÁ, H. 2010. *Moderní marketingová komunikace*. Praha : Grada Publishing a.s., 2010. 320s. ISBN 978-80-247-3622-8
- SILVER, A. D. 1993. *Strategic Partnering*. Chicago : McGraw Hill, 1993. 256 p. ISBN 0070576122
- SLÁVIKOVÁ, D. 1977. Aplikácia rôznych metód hodnotenie krajiny na rekreačné využitie na modelovom území okresu Žiar nad Hrono. In *Geografický časopis*. 1977, č. 2, s. 170 -185.
- SLÁVIKOVÁ, D. 1977. Hodnotenie krajiny z hľadiska rekreácie. In *Zborník vedeckých prác Lesníckej fakulty VŠDL vo Zvolene*. Zvolen : Lesnícka fakulta VŠDL vo Zvolene, s. 149 - 164
- SMOLKOVÁ, E. 2005. *Strategické partnerstvá*. Bratislava : Iris, 2005. 166s. ISBN 8089018807

- STABLER, M. – SINCLAIR, M. - PAPTAEODOROU, A. 1997. *The Economics of Tourism*. Oxon : Taylor & Francis, 1997. 444 p. ISBN 0-203-84627-1
- ŠTĚPANEK, V. - ŠIP, J. - KOPAČKA, L. 2001. *Geografie cestovního ruchu*. Praha : Karolinum, 2001. 228 s. ISBN 8024601729
- TORMA, P. 2003. *Formy a služby cestovního ruchu*. Košice : Berg, 2003. 52s. ISBN 80-7099-960-8.
- VAŇOVÁ, A. a kol. 2006. *Strategické marketingové plánovanie rozvoja územia*. Banská Bystrica : UMB, 2006. 140 s. ISBN 80-8083-301-X.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- ARCHITEKTÚRA, STAVEBNÍCTVO, BIZNIS. 2009. *Regionálna politika, plánovanie a regionálny marketing v podmienkach Slovenska*. [online]. [cit. 20.7.2010] Dostupné na internete: < <http://www.asb.sk/analyzy/rozvoj-regionov/regionalna-politika-planovanie-a-regionalny-marketing-v-podmienkach-slovenska-204.html> >
- ATLAS SK. 2010. *Cestovné poriadky*. [online]. [cit. 20.10.2010] Dostupné na internete: <<http://cp.atlas.sk/bus/spojenie/>>.
- ECORIS. 2007. Competitiveness of EU industry. [online]. [cit. 20.7.2010] Dostupné na internete: <http://www.eurada.org/site/files/EU%20related/guideline%20interviews%20tourism_v2.pdf >.
- GEOPARK. 2010. *CHA Arborétum Kysihýbel*. [online]. [citované 10.3.2010]. dostupné z < <http://www.sazp.sk/slovak/struktura/copk/chodniky/chkosv6.html> >
- GEOPARK. 2010. *MCHÚ Štiavnických vrchov*. [online]. [citované 10.3.2010]. dostupné z < <http://geopark.sk/index.php/item/prirodne-pamiatky> >
- GOOGLE. 2011. Google mapy. [cit. 11.2.2011] Dostupné na internete: <<http://maps.google.sk/maps?hl=sk&tab=wl>>.
- JAZYKOVEDNÝ ÚSTAV Ľ. ŠTÚRA. 2010. *Výkladový slovník Slovenského jazyka*. [online]. [cit. 20.7.2010] Dostupné na internete: < <http://slovník.juls.savba.sk/?w=rozvoj&s=exact&c=4282&d=kssj4&d=psp&d=scs&d=sss&d=peciar&d=ma&d=hssjV&d=obce&d=priezviska&d=un&ie=utf-8&oe=utf-8> >.
- KÚPELE SKLENÉ TEPLICE. 2010. *Kúpele Sklené Teplice - hotely*. [online]. [cit.

20.11.2010] Dostupné na internete: < <http://kupele.sklene-teplice.info/kupele-sklene-teplice-hotely-a-pobyty.html> >.

KÚPELE SKLENÉ TEPLICE. 2010. *Vyhľadávané slovenské kúpele*. [online]. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://kupele.sklene-teplice.info/kupele-sklene-teplice-liecba-a-liecebne-procedury.html> >.

MEDIATEL. 2010. *Zlaté stránky*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <[http://www.zlatestranky.sk/firmy/Bansk%C3%A1%20%C5%A0tiavnica%2C%20Banskobystrick%C3%BD%20kraj/q_kurty/1/?distance=15](http://www.zlatestranky.sk/firmy/Bansk%C3%A1%20%C5%A0tiavnica%2C%20Bansk%C3%A1%20%C5%A0tiavnica%2C%20Banskobystrick%C3%BD%20kraj/q_kurty/1/?distance=15)>.

MEDIATEL. 2010. *Zlaté stránky*. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z <http://www.zlatestranky.sk/firmy/Bansk%C3%A1%20%C5%A0tiavnica/q_V%C3%BDroba/1/>

MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA 2009. *Kúpele – plaváreň*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.banskastiavnica.sk/obcan/sport/kupele-plavaren.html>>.

MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA 2009. *Športoviská*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.banskastiavnica.sk/navstevnik/aktivny-oddych/sportoviska.html>>.

MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2008. *Kultúra a dobrá zábava*. [online]. [cit. 10.8.2010] Dostupné z < <http://www.banskastiavnica.sk/navstevnik/kultura-a-dobra-zabava/4-zivly.html> >

MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2009. *Informačné centrum*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.banskastiavnica.sk/navstevnik/informacne-centrum-.html>>.

MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2009. *Kde sa zabaviť*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.banskastiavnica.sk/obcan/katalog-firiem/kat-3-kde-sa-zabavit.html>>.

MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2009. *Banické dedičstvo a história*. [online]. [cit. 20.8.2010] Dostupné na internete: < <http://www.banskastiavnica.sk/navstevnik/banicke-dedicstvo-a-historia/technicke-zaujímavosti.html> >.

MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2009. *Rybárske preteky*. [online]. [cit. 20.8.2010] Dostupné na internete: < http://www.rybybb.sk/preteky_mso.htm>.

MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2009. *Svetové dedičstvo*. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z < <http://www.banskastiavnica.sk/mesto/svetove-dedicstvo-unesco.html>>

MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2009. *Výstavy a konferencie*. [online]. [cit. 20.8.2010] Dostupné na internete: < <http://www.banskastiavnica.sk/navstevnik/vystavy-1.html>>.

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR. 2005. *Regionalizácia cestovného ruchu SR: Kategorizácia regiónov v dlhodobom horizonte*. [online] 2004 [citované 19.12.2009]. dostupné z <http://www.economy.gov.sk/ext_dok-dlhodobypotencial-117/111540c>

MOJCASOPIS. 2010. *Štiavnické smaragdy*. [online]. [citované 10.3.2010]. dostupné z <<http://www.mojcasopis.sk/lifestyle/cestovanie/7586-tiavnicke-smaragdy.html>>

OZ SITNIANSKY RYTIERI. 2010. *Ponuka*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.jazeropocuvadlo.sk/index.php?stranka=topky>>.

PENZIÓN COSMOPOLITAN. 2010. *Bowling*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.penzioncosmopolitan.sk/index.php?lang=sk&on=bowling>>.

RANČ NÁDEJ. 2010. *Ponúkame*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.rancnadej.sk/?Pon%FAkame>>.

SALAMANDRA. 2009. *O stredisku*. [online]. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.salamandra.sk/sk/resort/o-stredisku/>>.

SARC. 2010. *Pobyt v Štiavnických vrchoch*. [online]. [citované 10.8.2010]. dostupné z <<http://www.slovakia.travel/imagegallery.aspx?l=1&io=64197&igo=40606>>

SAŽP. 2002. *Zoznam minerálnych prameňov okresu*. [online]. [citované 10.3.2010]. dostupné z <http://www.sazp.sk/slovak/struktura/ceev/DPZ/pramene/zh/zoznam_zh_okres.html>

SKONLINE. 2010. *CHKO Štiavnické Vrchy*. [online]. [citované 10.3.2010]. dostupné z <<http://www.skonline.sk/chko.php?id=21>>

STREDNÁ LESNÍCKA ŠKOLA BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2010. *Botanická záhrada*. [online]. [citované 10.3.2010]. dostupné z <<http://www.slsbs.edu.sk/botanikainf.html>>

SZM SK. 2009. *Lyžiarske strediská Banská Štiavnica*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <http://kamvyrazit.szm.sk/banska_stiavnica/lyze/index.phtml>.

ŠÚ SR. 2009. *Mestská a obecná štatistika*. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z <<http://portal.statistics.sk/mosmis/sk/run.html>>

ŠÚ SR. 2010. *RegData*. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z <<http://px-web.statistics.sk/PXSWebSlovak/>>

UPSVAR BANSKÁ ŠTIAVNICA. 2010. *Vývoj nezamestnanosti v mesiaci december 2009 za ÚPSVaR v Banskej Štiavnici, za okresy a pracoviská*. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z <<http://www.upsvarbs.sk/statistika>>

ÚPSVaR BŠ. 2010. *Štatistické ukazovatele*. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.upsvarbs.sk/statistika>>.

VODNÉ SVETY. 2010. *Kúpalisko Sklené Teplice - základné informácie*. [online]. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <<http://www.vodnesvety.sk/kupalisko-sklene-teplice>>.

VODNÝ RAJ VYHNE. 2009. *Vodný raj Vyhne*. [online]. [cit. 20.11.2010] Dostupné na internete: <http://www.vodnyrajvyhne.sk/_sk/gastronomia.html>.

WTO. 1995. *Collection of Tourism Expenditure Statistics*. [online]. [cit. 20.7.2010] Dostupné na internete: <<http://pub.unwto.org/WebRoot/Store/Shops/Infoshop/Products/1034/1034-1.pdf>>.

ZÁKONY A NARIADENIA

Zákon č. 460/1992 Zb. ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (ŽIVNOSTENSKÝ ZÁKON)

Zákon č. 513/1991 Zb. OBCHODNÝ ZÁKONNÍK

Zákon č. 40/1992 Zb. OBČIANSKY ZÁKONNÍK

Zákon č. 479/2008 Z.z. o organizovaní verejných telovýchovných podujatí

Zákon č. 186/2006 Z. z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr

Zákon č. 419/2001 Z. z. ktorou sa upravuje kategorizácia ubytovacích zariadení a klasifikačné znaky na ich zaradovanie do tried

Zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu

INÉ ZDROJE

ŠÚ SR. 2010. *Tabuľka: Pracujúci v hospodárstve SR podľa ekonomických činností k 31.12.2009*. [e-mail]. [cit. 20.2.2010].

ArcGEO Information Systems s.r.o. 1999. *SVM 50*. Bratislava, 1999. vrstvy: hranice_obci, geomofro_celky, vrstevnice, koty, vodne_toky, pramene, zalesnene_plochy.

ŠÚ SR. 2010. RegData. [online]. [cit. 20.2.2010] Dostupné z <<http://px-web.statistics.sk/PXSWebSlovak/>>

ŠÚ SR. 2010. *Tabuľka: Vybrané ukazovatele ubytovacích zariadení cestovného roku na Slovensku podľa obcí od začiatku roka do konca mesiaca december 2009*. [e-mail]. [cit.

20.10.2010].

ŠÚ SR. 2002. Tabuľka 116: *Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania*. [e-mail]. [cit. 20.10.2010]

Komunikácia so zamestnancami oddelenia Kultúry CR a športu na MsÚ v Banskej Štiavnici

Komunikácia s predsedníctvom Združenia turizmu Banská Štiavnica

Internetové stránky obecných a mestských úradov, telefonická komunikácia

Komunikácia so zamestnancami Združenia turizmu Banská Štiavnica

PRÍLOHOVÁ ČASŤ

Prílohová tabuľka 1: Rozpis skratiek ekonomických činností

Označenie	Ekonomická činnosť
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov
B+C+D+E	Ťažba a dobývanie + Priemysel + Podávka el. plynu, pary + dodávka vody
F	Stavebníctvo
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov
H	Doprava a skladovanie
I	Ubytovacie a stravovacie služby
J	Informácie a komunikácia
K	Finančné a poisťovacie činnosti
L	Činnosti v oblasti nehnuteľností
M	Odborné, vedecké a technické činnosti
N	Administratívne a podporné služby
O	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie
P	Vzdelávanie
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc
R	Umenie, zábava a rekreácia
S+T+U	Ostatné činnosti + Činnosti domácnosti ako zamestnávateľov + Činnosti extrateritorialnych organizácií a združení

Zdroj: ŠÚ SR

Prílohový obrázok 1: Štiavnická kalvária

Zdroj: HIGING.SK. 2008. Turistická mapa. [online] 2011 [citované 20.4.2011]. dostupné z <
<http://mapy.hiking.sk/>>

Prílohový obrázok 2: Banské múzeum

Prílohový obrázok 3: Námestie svätej trojice

Prílohový obrázok 4: Nový Zámok

Zdroj: HIGING.SK. 2008. Turistická mapa. [online] 2011 [citované 20.4.2011]. dostupné z <
<http://mapy.hiking.sk/>>

Prílohový obrázok 5: Starý Zámok

Zdroj: HIGING.SK. 2008. Turistická mapa. [online] 2011 [citované 20.4.2011]. dostupné z <
<http://mapy.hiking.sk/>>

Prílohový obrázok 6: Výhľad zo Sitna

Prílohový obrázok 7: Jazero Počúvadlo

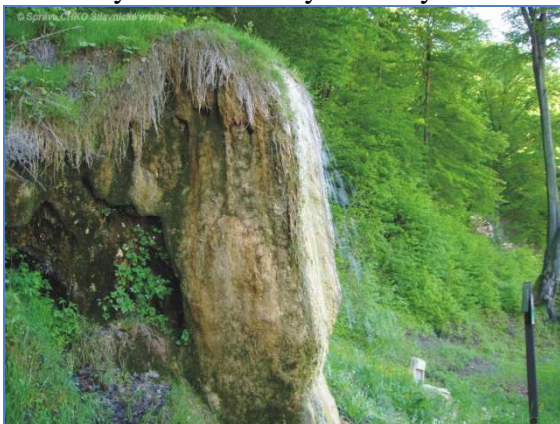

Zdroj: HIGING.SK. 2008. Turistická mapa. [online] 2011 [citované 20.4.2011]. dostupné z <
<http://mapy.hiking.sk/>>

Prílohový obrázok 8: Kaštieľ vo Svätom Antone

Prílohový obrázok 9: Vyhniansky Travertín

Zdroj: HIGING.SK. 2008. Turistická mapa. [online] 2011 [citované 20.4.2011]. dostupné z <
<http://mapy.hiking.sk/>>

Prílohový obrázok 10: Kúpele Sklené Teplice

Prílohavá tabuľka 2: Zoznam obcí u sledovaných destinácií

Destinácia	Obec	Destinácia	Obec	
Banská Bystrica	Banská Bystrica	Kremnica	Dolná Ves	
	Králiky		Horná Ves	
	Kynceľová		Ihráč	
	Malachov		Krahule	
	Nemce		Kremnica	
	Riečka		Kremnické Bane	
	Selce		Lúčky	
	Špania Dolina		Nevolné	
	Tajov		Čierne Kľačany	
	Banská Štiavnica		Banská Belá	Zlaté Moravce
Banská Štiavnica		Lovce		
Banský Studenec		Machulince		
Dekýš		Martin nad Žitavou		
Hodruša - Hámre		Obyce		
Ilija		Tesárske Mlyňany		
Počúvadlo		Topoľčianky		
Podhorie		Veľké Vozokany		
Repište		Volkovce		
Sklené Teplice		Zlaté Moravce		
Svätý Anton		Žikava		
Štiavnické Bane		Zvolen	Kováčová	
Vyhne			Lieskovec	
Vysoká			Sliač	
Dudince			Drážovce	
	Dudince		Veľká Lúka	
	Hontianske Moravce	Zvolen		
	Hontianske Tesáre			
	Lišov			
	Sudince			
	Súdovce			
	Terany			

Zdroj: SVM 50, MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR. 2005. Regionalizácia cestovného ruchu SR: Kategorizácia regiónov v dlhodobom horizonte. [online] 2004 [citované 19.12.2009]. dostupné z <http://www.economy.gov.sk/ext_dok-dlhodobypotencial-117/111540c>